

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till veterinärvårdslag och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny veterinärvårdslag, genom vilken den gällande veterinärvårdslagen upphävs. I propositionen föreslås det även ändringar av lagen om utövning av veterinäryrket, lagen om medicinsk behandling av djur, livsmedelslagen, lagen om djursjukdomar, hälso- och sjukvårdslagen och pensionslagen för den offentliga sektorn.

Enligt den nya veterinärvårdslagen preciseras och avgränsas kommunernas organiseringsansvar i fråga om veterinärtjänster på basnivå. Organiseringsansvaret omfattar de tjänster som specificeras i lagen och i fråga om vilka det, för att djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan ska tryggas, är nödvändigt att säkerställa en tillräcklig tillgång till i hela landet.

När det gäller tjänster för sällskapsdjur och hobbydjur innebär formuleringarna av organiseringsansvaret, förutom begränsningar, även att kommunernas lagstadgade skyldigheter utvidgas på en del områden. Ändringen är nödvändig för att det ska säkerställas att samhällsviktiga tjänster och veterinärvården i sin helhet fungerar. Genom ändringen strävar man efter att undanröja de oklarheter i fråga om tolkningen och de konflikter som hänför sig till en samtidig tillämpning av lagar som påverkar konkurrensneutraliteten mellan den offentliga och den privata sektorn, samt att förhindra de negativa effekter som bolagiseringskyldigheten för en viss del av den kommunala servicehelheten medför för systemet. Tjänsterna har i praktiken inte bolagiserats och för närvarande ordnar nästan alla kommuner tjänster åtminstone i den omfattning som det föreslagna organiseringsansvaret gäller.

De ändringar som föreslås i bestämmelserna om kundavgifter ger kommunerna möjlighet att få betydande extrainkomster från de tjänster som tillhandahålls vid kommunalveterinärernas mottagningar. Bestämmelserna om kundavgifter utvidgas även på ett sätt som ökar de riksomfattande arbetsmarknadsparternas avtalsfrihet när det gäller löner och ger dem möjlighet att, om de så önskar, utveckla nya lösningar vad gäller anställningar som är mera ändamålsenliga än de nuvarande med tanke på arbetslivets behov och tillgången på arbetskraft.

Det föreslås bestämmelser om att det offentligrättsliga universitet som ordnar veterinärutbildning ska ansvara för att det ordnas veterinärtjänster inom det verksamhetsområde som definieras i enlighet med lagens bestämmelser. Genom ändringen säkerställs det att verksamheten vid Helsingfors universitets djursjukhus har det patientunderlag som ordnandet av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning på ett ändamålsenligt sätt förutsätter. De offentliga veterinärtjänster som universitetet producerar ska finansieras med både kundavgifter och kommunersättning.

De bestämmelser som gäller skyldigheterna för dem som producerar privata veterinärtjänster motsvarar i allt väsentligt den gällande lagstiftningen. Ansvar vad gäller bevarande av journalhandlingar preciseras.

Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Målsättningen är att ikraftträdandet sker år 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	6
2.1 Organisering, ledning och planering av veterinärvården	6
2.2 Offentliga veterinärtjänster	7
2.3 Kommunalveterinärernas tillsynsuppgifter	13
2.4 Privat veterinärvård.....	16
2.5 Bedömning av nuläget.....	18
2.5.1 Organisering, styrning och planering av veterinärvården	18
2.5.2 Offentliga veterinärtjänster	19
2.5.3 Kommunalveterinärernas tillsynsuppgifter	27
2.5.4 Privat veterinärvård.....	27
2.5.5 Landskapet Ålands ställning	28
3 Målsättning	29
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	29
4.1 De viktigaste förslagen.....	29
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	32
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	32
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	34
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser	35
5 Alternativa handlingsvägar	36
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	36
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	38
5.2.1 Sverige	38
5.2.2 Norge.....	40
6 Remissvar	42
7 Specialmotivering	44
7.1 Veterinärvårdslagen	44
7.2 Lagen om utövning av veterinäryrket	73
7.3 Lagen om medicinsk behandling av djur	76
7.4 Livsmedelslagen.....	78
7.5 Lagen om djursjukdomar	78
7.6 Hälso- och sjukvårdslagen	78
7.7 Pensionslagen för den offentliga sektorn	78
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	78
9 Ikraftträdande.....	79
10 Verkställighet och uppföljning	79
11 Förhållande till andra propositioner.....	79
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	80
LAGFÖRSLAG	95
Lag om ändring av lagen om utövning av veterinäryrket	108
Lag om ändring av 6 och 16 § i lagen om medicinsk behandling av djur.....	110

RP 83/2022 rd

Lag om ändring av 73 § i livsmedelslagen.....	111
Lag om ändring av 67 och 98 § i lagen om djursjukdomar.....	112
Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen.....	113
Lag om ändring av 85 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.....	114
BILAGA	115
PARALLELTEXTER	115
Lag om ändring av lagen om utövning av veterinäryrket	115
Lag om ändring av 6 och 16 § i lagen om medicinsk behandling av djur.....	119
Lag om ändring av 73 § i livsmedelslagen.....	121
Lag om ändring av 67 § och 98 § i lagen om djursjukdomar.....	122
Lag om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen.....	123
Lag om ändring av av 85 § i pensionslagen för den offentliga sektorn	124

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Syftet med veterinärvårdslagen (765/2009) är att säkerställa tillgången till veterinärtjänster som ordnas av kommuner och deras kvalitet samt tillsynen över livsmedelssäkerheten, djurs hälsa och djurs välfärd i kommunerna. Därtill finns det i lagen bestämmelser om tillsynen över privata veterinärtjänster.

Efter att lagen stiftades har jordbrukets strukturomvandling fortsatt: antalet gårdar har minskat och deras storlek har vuxit. Därtill har sällskapsdjurens betydelse ytterligare ökat och nivån på deras veterinära vård och dess kostnader har ökat. Privata tjänsteproducenters utbud är brett, men bara några orter kan erbjuda tjänster dygnet runt. Efter att lagen stiftades har det också skett sådana förändringar i konkurrenslagstiftningen samt i vissa andra lagstiftningsområden som har återspeglats på veterinärtjänster. Utvecklingen har lett till ett behov att se över huruvida lagen är à jour och fungerar.

En av de viktigaste förändringarna som påverkar veterinärtjänster är bestämmelserna om skyldigheten till bolagisering som har fogats till den tidigare kommunallagen (365/1995) efter att veterinärvårdslagen stiftades. Bolagiseringsskyldigheten baserar sig på Europeiska unionens konkurrenslagstiftning och syftet med den är att slopa eventuella konflikter i kommunernas verksamhet jämfört med EU-lagstiftningens bestämmelser om statligt stöd och krav på konkurrensneutralitet. Om kommunallagens bestämmelser gällande bolagiseringsskyldigheten förhandlades i tiderna med Europeiska kommissionen.

Riksdagens jord- och skogsbruksutskott föreslog under den förra valperioden i sitt utlåtande om den förfallna landskapsreformen (JsUU 12/2017 rd) att för att veterinärvården fortsatt ska bygga på ett system med veterinärer huvudsakligen i tjänsteförhållande och för att veterinärtjänsterna inte ska splittras upp på ett oändamålsenligt sätt bör lagstiftningen vid reformen utformas på så sätt att grundläggande veterinärtjänster trots bolagiseringsskyldigheten kan ordnas av landskapet som egen verksamhet också i fråga om tjänster för sällskapsdjur. Utskottet konstaterade också att tillgången till tjänster för nyttodjur försvåras om privata aktörer tar över alla veterinärtjänster för sällskapsdjur och att en eventuell privatisering av veterinärtjänsterna för sällskapsdjur måste undersökas inom ramen för de samlade veterinärtjänsterna.

I kapitel 3.4 ”Livskraftigt Finland” i statsminister Sanna Marins regeringsprogram nämns som ett sätt att uppnå målet ”En livskraftig och lönsam livsmedelsekonomi” tryggandet av fungerande offentliga tjänster som gäller lantbruk. I anslutning till detta ska lagstiftningen om veterinärtjänster enligt regeringsprogrammet revideras så att ansvaret för att ordna dygnetruntjour kvarstår hos den offentliga sektorn.

Därtill nämns det i kapitel 3.4 i regeringsprogrammet att de åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunden som påverkar den kommunala ekonomin ska kompenseras enligt nettobelopp genom att statsandelarna och/eller motsvarande fasta anslag ändras till hundra procent eller genom att andra uppgifter eller skyldigheter tas bort.

1.2 Beredning

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 12.3.2020 en arbetsgrupp för att bereda en revidering av bestämmelserna om veterinärtjänster. Syftet med projektet (MMM 011:00/2020) var att bedöma huruvida bestämmelserna i veterinärvårdslagen gällande veterinärtjänster är à jour och eventuellt behöver revideras samt att bereda förslagen till sådana revideringar genom vilka det går att trygga tillgången till offentliga grundläggande veterinärtjänster i enlighet med regeringsprogrammet.

Arbetsgruppen skulle utreda och bedöma servicebehovet, kommunernas organiseringskyldighet, definitionen av grundläggande veterinärtjänster, de kostnader som föranleds kommunerna och möjligheterna att minska dem samt ställningen av Helsingfors universitet som producent av veterinärtjänster. Som saker som skulle vara föremål för bedömningen nämndes bl.a. konkurrensneutralitet, kundpriserna, utvecklingen av kommunalveterinärernas lönesystem samt behovet av arbetskraft och dess tillgänglighet. Arbetsgruppen skulle i sitt arbete behandla veterinärvårdens planering samt kostnaderna och finansieringen av de tillsynsuppgifter som tillhör kommunalveterinärer. Arbetsgruppen fick också till uppgift att behandla organiseringen av de tillsynsuppgifter som tillhör kommunalveterinärer till den del det är ändamålsenligt med tanke på utredningsarbetet om ett sektorsövergripande landskap enligt regeringsprogrammet.

I arbetsgruppen fanns representanter för jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, Livsmedelsverket, regionförvaltningsverken, Konkurrens- och konsumentverket, Finlands Kommunförbund, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Finlands Veterinärförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, SEY Djurskyddet Finland samt Helsingfors universitet. Enligt sitt uppdrag hörde arbetsgruppen de kommuner som köper tjänster av Helsingfors universitets djursjukhus. Därtill hörde den flera personer som fungerar antingen inom den privata veterinärvården eller i en kommunal veterinärspraktik eller i tillsynsuppgifter. I sitt arbete utnyttjade arbetsgruppen beställda utredningar om ordnandet av veterinärtjänster och material i anslutning till andra projekt samt gjorde också själv förfrågningar och utredningar i anknytning till uppdraget.

Arbetsgruppens mandatperiod var 12.3.2020–30.9.2021. Jord- och skogsbruksministeriet beslutade den 8 september 2021 att förlänga arbetsgruppens mandatperiod till den 30 november 2021. Arbetsgruppens förslag till stadgeändringar, som hade utarbetats i form av en regeringsproposition, blev färdig den 29 november 2021.

Efter att arbetsgruppens mandatperiod tog slut fortsatte beredningen av propositionen som tjänstearbete på jord- och skogsbruksministeriet. Propositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Beredningsmaterialet finns till påseende på jord- och skogsbruksministeriets webbplats [länk till beredningsmaterial](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Organisering, ledning och planering av veterinärvården

Helheten av den i kommunerna skötta veterinärvården

Den gällande veterinärvårdslagen trädde i kraft den 1 november 2009. Det centrala syftet med lagen är att föreskriva om kommunernas organiseringsansvar gällande veterinärtjänster. I lagen finns också bestämmelser om tillsynen över privat veterinärvård.

Därtill finns det i lagen bestämmelser om organiseringen av kommunalveterinärens uppgifter i anknytning till livsmedelstillsynen samt tillsynen över djurs hälsa och välfärd i kommunerna samt om statens finansiering för uppgifterna. I fråga om behörighetsbestämmelser hänvisas det till livsmedelslagen (297/2021), lagen om djursjukdomar (76/2021), lagen om animaliska bi-produkter (517/2015), djurskyddslagen (247/1996), lagen om transport av djur (1429/2006), lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014), lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021) och lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013).

Veterinärvårdslagen baserar sig på förslag av en arbetsgrupp som utsetts av jord- och skogsbruksministeriet (MMM arbetsgruppspromemoria 2007:15). Den reform av tillsynsuppgifternas finansieringssystem som genomfördes genom lagen gjorde det möjligt att etablera flera nya tjänster för kommunalveterinärer som enbart omfattade tillsynsuppgifter. I reformen och i andra anknytande reformer som genomfördes samtidigt ökades även kommunernas lagstadgade samarbete.

De offentliga veterinärtjänster enligt veterinärvårdslagen samt de i lagen avsedda tillsynsuppgifter som sköts av kommunerna är en del av det kommunala miljö- och hälsoskyddet. Med miljö- och hälsoskydd avses hälsoskyddet av individer och deras levnadsmiljö. Enligt 21 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska en kommun inom kommunen ordna miljö- och hälsoskyddstjänster på det sätt som bestäms i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Utöver de uppgifter som avses i veterinärvårdslagen finns det bestämmelser om miljö- och hälsoskyddet i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen och tobakslagen (549/2016).

Ledningen och planering av veterinärvården

Enligt veterinärvårdslagen leder och övervakar Livsmedelsverket i egenskap av centralförvaltningsmyndighet verksamhet som omfattas av veterinärvårdslagen. Regionförvaltningsverket svarar inom sitt verksamhetsområde för tillsynen över verkställigheten och efterlevnaden av lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Varje kommun ordnar veterinärtjänster och tar, i egenskap av kommunalveterinärens arbetsgivare, hand om ordnandet av de för kommunalveterinären föreskrivna uppgifterna enligt lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Enligt lagen ska Livsmedelsverket utarbeta ett riksomfattande program och regionförvaltningsverket en regional plan för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar och för tillsynen över djurs hälsa och välfärd. Programmet ska innehålla allmänna mål för tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster samt uppgifter om inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen.

Kommunen ska utarbeta en plan för de veterinärtjänster som den ordnar samt för hur tillsynen över djurs hälsa och välfärd ordnas på kommunens område. Planen ska innehålla uppgifter om

sättet att producera veterinärtjänster, tillgången och kvaliteten på samt dimensioneringen av tjänsterna samt uppgifter om inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen. Vid planeringen av hur tjänsterna ska dimensioneras ska de tjänster beaktas som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller på kommunens område. Det riksomfattande programmet och den regionala planen ska beaktas i kommunens plan, och kommunens plan ska utvärderas och ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum. Regionförvaltningsverket leder utarbetandet av kommunala planer och övervakar att de genomförs samt utvärderar utfallet av dem.

I lagen finns inga bestämmelser om planeringskyldigheter i fråga om livsmedelstillsynen utan när det gäller dem hänvisas det till livsmedelslagen.

2.2 Offentliga veterinärtjänster

Veterinärtjänsternas organiseringsansvar

För att specificera kommunens ansvar för organisationen av veterinärtjänster finns det i veterinärvårdslagen bestämmelser om definitioner och andra begränsningar som ansluter sig till tjänsternas nivå, de djur som omfattas av tjänsterna samt tillgången till tjänsterna. Det har gjorts viktiga begränsningar genom att i lagen ta i bruk begreppen grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp.

Enligt lagen ska kommunen ordna grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar under tjänstetid för husdjur. De omfattar konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar, tillhandahållande av veterinärhjälp och utfärdande av veterinärintyg, åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välfärd, förebyggande hälsovårdsarbete samt avlivning av djur. Grundläggande veterinärtjänster ges enligt lagens definition på grundval av veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning på djurhållningsplatsen eller på en vanlig veterinärmottagning. Utanför grundläggande veterinärtjänster finns alltså bland annat vård och undersökningar som kräver specialutrustning på sjukhusnivå eller specialiserad utbildning. Grundläggande veterinärtjänster produceras för husdjur som enligt lagen inte omfattar försöksdjur eller djur som hålls i djurparker som avses i djurskyddslagen. För andra husdjur än nyttodjur enligt lagens definition ska dock grundläggande veterinärtjänster ordnas bara om sådana tjänster inte annars finns tillgängliga inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskydd.

Kommunen ska ordna akut veterinärhjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet för alla husdjur som insjuknat plötsligt och allvarligt. Akut veterinärhjälp omfattar veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning av ett djur som insjuknat eller skadats plötsligt och allvarligt, vårdåtgärder av förstahjälpstyp och avlivning av djur på djurskyddsgrunder.

Kommunen kan antingen producera själv de tjänster som hör till dess organiseringsansvar eller ingå ett avtal med en privat producent av veterinärtjänster om dessa tjänster. Till den del kommunen själv producerar tjänsterna ska den ha de nödvändiga lokalerna och den nödvändiga arbetsutrustningen för dem.

Lön och arbetstid för kommunalveterinären som producerar veterinärtjänster

Sättet att ta ut kundavgifter är mycket exceptionellt. För tjänster som kommunalveterinärerna producerar har de enligt veterinärvårdslagen rätt att hos husdjurets ägare eller innehavare ta ut i tjänstekollektivavtalet fastställt arvode, ersättning för resekostnader och ersättning för användning av utrustning i sin ägo samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödheter. Kommunalveterinärer som producerar veterinärtjänster (*praktiserande veterinär*) har

RP 83/2022 rd

i praktiken ett FO-nummer för att kunna ta ut arvoden och kostnader. Arvodena påverkar kommunalveterinärens pensionsskydd i enlighet med pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016).

Den praktiserande veterinärens lön består i huvudsak av grundlönen som betalas av den kommunala arbetsgivaren samt av arvoden som tas ut av kunderna enligt den kommunala veterinär-taxan. Därtill betalar kommunen jourersättningar samt ersättningar för tillsynsuppgifter.

Den praktiserande veterinärens minimilön 2020–2021 är 1 811,15 euro per månad (bilaga 5 till det kommunala tjänsteavtalet för läkare 2020–2021). Enligt en utredning som MotiVet Oy genomförde 2017 var den genomsnittliga grundlönen för kommunalveterinärer på basis av tjänsteförhållande 2 354 euro per månad och medianen 2 335 euro per månad.

Arvoden och kostnader som tas ut av djurens ägare och innehavare fastställs enligt den kommunala veterinärtaxan (1.1.2021, bilaga 4 till cirkulär 6/2020). Till dem hör besöksarvode på mottagningen eller på djurhållningsplatsen samt åtgärdsarvode för utförda åtgärder, inspektioner och undersökningar. Åtgärdsarvodet fastställs på basis av bland annat arbetets svårighetsgrad och den tid som används. Det är möjligt att höja arvodet enligt vissa procentandelar utanför tjänstetiden eller till exempel om veterinären har specialveterinärkompetens.

Storleken av den inkomst som bildas av arvoden enligt den kommunala veterinärtaxan beror på praktikens natur samt på hur brådskande arbetet är. Arvodenas andel av den praktiserande veterinärens inkomster från tjänsteuppdrag är dock vanligen mycket betydande. Enligt en medlemsförfrågning som Finlands Veterinärförbund genomförde sommaren 2020 var medianen av totalinkomsterna för praktiserande veterinärer som arbetar heltid 6 523 euro per månad (genomsnitt 7 469 euro), medan medianen för den andel som kommunen betalar, dvs. grundlönen och jourersättningarna, var 3 385 euro per månad (medeltal 3 423 euro).

Den timersättning som kommunen betalar en praktiserande veterinär för jour utanför tjänstetiden kalkyleras enligt en viss procentandel på basis av den så kallade icke-höjda timlönen enligt tjänstekollektivavtalet. Minimisersättningen per jourtimme är ungefär 3,6 euro (vardag) eller 6,2 euro (helgjour). En veterinär har vanligen jour var femte eller sjätte vardag och vart femte eller sjätte veckoslut.

I den praktiserande veterinärens grundlön anses ingå tillsyns- och inspektionsåtgärder inom miljö- och hälsoskyddet samt andra myndighetsuppgifter som förordnas av arbetsgivaren i tre timmar per vecka i genomsnitt. För den överskridande tiden ersätts uppgifterna enligt timme. De tillsynsuppgifter som en praktiserande veterinär utför varierar mycket beroende på hur uppgifterna har ordnats i de olika samarbetsområdena.

De praktiserande veterinärernas regelbundna arbetstid har inte fastställts. Detta har påverkats av deras exceptionella ställning (faktureringen av praktikinkomsterna samt det självständiga ansvaret för bland annat veterinärbilen, beställningen av läkemedel och utrustning, upprätthållande av läkemedels- och utrustningslagret samt bokföringen av företagsverksamheten och läkemedlen). Man har tillämpat en undantagsbestämmelse enligt vilken bestämmelserna om arbetstiden i arbetstidslagstiftningen inte gäller arbete som utförs i sådana förhållanden att det inte kan anses vara arbetsgivarens sak att övervaka arrangemangen i anknytning till den tid som används för det.

Avsaknaden av en regelbunden arbetstid har i praktiken lett till att praktiserande veterinärer är mycket starkt bundna till sitt arbete. Enligt en undersökning som Finlands Veterinärförbund har

RP 83/2022 rd

låtitt utföra har arbetsbundenheten inklusive jour för hela 70 procent av de praktiserande veterinärerna varit över 60 timmar per vecka och för 10 procent till och med över 80 timmar per vecka. Arbetsbundenheten avhjälpes en aning av det nya avtalet för kommunsektorn som trädde i kraft vid årsskiftet 2020–2021. Det ger praktiserande veterinärer mera vilotid (veckovila om möjligt i samband med söndagen och dagar som är fria från jour).

Kommunens kostnader för organiseringen av veterinärtjänster

Största delen av kommunens kostnader med anledning av organiseringen av veterinärtjänster består av den grundlön som betalas till praktiserande veterinärer. Därtill betalar kommunerna jourersättning för praktiserande veterinärer. Eftersom avstånden mellan veterinärer och kunder varierar och eftersom de kan orsaka även stora skillnader i de besöksarvoden och resekostnader som praktiserande veterinären fakturerar, kan kommunen enligt veterinärvårdslagen delta i kostnader som grundläggande veterinärtjänst och akut veterinärhjälp orsakar ett husdjurs ägare eller innehavare. Dessa subventioner betalas ofta för vårdbesök hos nyttodjur på deras hållningsplatser. Utjämnandet av kostnadsskillnader främjar kundernas jämlikhet och minskar djurskyddsproblemen.

Enligt veterinärvårdslagen kan kommunerna ta ut för grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp av husdjurets ägare eller innehavare en avgift för lokaler och arbetsredskap som kommunen ordnar samt för att täcka kostnaderna för den biträdande personalens löner när husdjuret vårdas på veterinärmottagningen. Kommunerna kan därtill ta ut avgifter för den centraliserade kontaktservicen som de enligt lagen ska ordna för jourområdet för att centralisera kontakterna.

Om kommunen ordnar tjänster genom att avtala om deras produktion med en privat veterinärtjänstproducent, tar kommunen inte ut avgifter av kunderna till dessa tjänster utan de tas ut av den privata producenten av veterinärtjänster som är kommunens avtalspartner. Enligt lagen får denna högst ta ut en avgift som framgår av de anbudshandlingar som avtalet grundar sig på samt ersättning för sina resekostnader, förbrukade läkemedel och förnödenheter. Veterinärvårdslagen ålägger inte kommunen att ordna de tjänster som tillhandahålls på basis av avtalet på så sätt att deras pris till kunden är lägre än marknadspriset, men vanligen stödjer kommunerna också de tjänster som ordnas på basis av avtalet. Detta görs för trygga skäliga kundpriser. Speciellt under jourtiden och i mer avlägsna områden är det dessutom ofta omöjligt att åstadkomma avtal utan ett betydligt stöd till tjänsterna.

Kostnaderna för kommunala veterinärtjänster som rapporteras av kommunerna uppgår till sammanlagt cirka 47 miljoner euro per år.

Kostnadsstrukturen har närmare undersökts i en utredning som har genomförts av Naturresursinstitutet och finansierats av statsrådet under namnet ”Eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja kustannukset” (Niemi J., Koikkalainen K., Karhula T.; Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 13/2017) [länk till utredningen](#). Dessutom har Naturresursinstitutet låtit göra en annan redogörelse, som har beställts av jord- och skogsbruksministeriet om veterinärtjänsternas kostnader då och i fyra förändringsscenarier av jourtjänsten, ”Eläinlääkäripalveluiden kustannukset nyt ja neljässä päivystyksen muutosskenaariossa” (Niemi, J., Koikkalainen K., Högnäsbacka M., Karhula T.; Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2019) [länk till utredningen](#).

I den senare redogörelsen uppskattades att tjänster som erbjuds för små husdjur står för cirka 65 procent av de kommunala veterinärtjänsternas totala kostnader. I en redogörelse som publicerats

RP 83/2022 rd

2019 konstateras det på basis av information från systemet för hantering av uppgifter om tillsynsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet (VYHA) att samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet 2017 erbjöd sammanlagt 492 685 veterinärbesök. Med kundavgifter erhöles bara cirka 24 500 euro per samarbetsområde. Denna summa användes för att täcka kostnader i anknytning till lokaler och utrustning eller telefonavgifter. Bara 58 procent av samarbetsområdena tar ut klinikavgifter.

Enligt uppgifter från VYHA utnyttjade 42 procent av samarbetsområdena för miljö- och hälsoskydd 2017 i sitt servicesystem tjänster av privata veterinärtjänsteproducenter på basis av avtal. Oftast var det fråga om jourtjänster för små husdjur (inklusive bakjour) i områden där jouten för små och stora husdjur har skiljts åt. Även andra tjänster kunde ordnas genom att komma överens om deras produktion med en privat aktör – det är till och med möjligt att alla veterinärtjänster har lagts ut på entreprenad. På de samarbetsområden som besvarade förfrågningen var andelen tjänster som produceras på basis av avtal mindre än 15 procent av totalkostnaderna för ordnandet av veterinärtjänster.

Beloppet på jourtjänstersättningar som betalas till kommunalveterinärer uppgick till cirka 5,2 miljoner euro 2017.

Enligt en utredning som Naturresursinstitutet publicerade 2019 deltog 61 procent av samarbetsområdena 2017 i de kostnader som föranleddes för ägare och innehavare av djur med anledning av kommunalveterinärens besöksresor. I praktiken stödjer kommunen användningen av veterinärtjänster antingen så att kommunalveterinären ger djurens ägare eller innehavare en faktura som subventionerats och fakturerar kommunen för den här andelen eller så att kommunen betalar djurens ägare eller innehavare en ersättning mot kommunalveterinärens kvittens. Det finns stora skillnader mellan områden när det gäller betalningen av stöd. Inom regionalförvaltningsverken för Östra Finland samt Västra och Inre Finland stödde alla samarbetsområden de kostnader som föranleddes av resorna. Inom regionförvaltningsverket för Lappland betalade 80 procent och för Norra Finland 63 procent av samarbetsområdena stöd, medan de motsvarande andelarna inom regionförvaltningsverken för Södra Finland och Sydvästra Finland var 28 och 22 procent. Enligt utredningen verkar ersättningen vara den högsta i Norra Finland och högre i Östra Finland än i Västra och Inre Finland. I de områden där ersättningar har betalats ut, har ersättningarnas totalbelopp varit 20 150 euro i genomsnitt per samarbetsområde (11 804–82 273 euro).

Om subventioneringen av resekostnaderna sätts i relation till antalet samtliga besök, betalades stöd med 9,40 euro per besök i genomsnitt (inklusive sjukbesök hos stora djur och hälsovårdsbesök, standardavvikelse 12,79) eller 54,51 euro per sjukbesök inom jouten (exklusive smådjursbesök på mottagningen, standardavvikelse 78,82). I Lappland var ersättningarna 41 euro per stordjursbesök i genomsnitt eller 245 euro per sjukbesök inom jouten. I andra regionförvaltningsverks områden låg beloppen i genomsnitt mellan 1–7 euro per stordjursbesök eller 7–36 euro per sjukbesök inom jouten.

I de ovan presenterade kostnader som föranleddes för kommunerna togs ingen hänsyn till att staten betalar kommuner statsandelar för organiseringen av basservice i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009, från och med den 1 januari 2023 lag 618/2021).

Resurserna för kommunala veterinärtjänster och tillgången till dem

Enligt veterinärvårdslagen ska den som behöver grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp ha tillgång till dem inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

RP 83/2022 rd

I det riksomfattande programmet för veterinärvården (EHO) 2015–2021, som utarbetats av Livsmedelsverket, anses att som god servicenivå inom ett befolkningstätt område kan betraktas ordnandet av grundläggande veterinärvårdstjänster så att största delen av kunderna får service på ett avstånd som inte överstiger 50 kilometer. Resurserna för akut veterinärhjälp ska dimensioneras så att hjälp kan dygnet runt i 90 procent av fallen fås inom tre timmar från beställningen. Jourområden ska därtill dimensioneras så att den jourhavande veterinärens resa till djurhållningsplatsen eller ägarens resa till smådjursmottagningen i 90 procent av fallen är under 100 kilometer. Från detta avstånd kan avvikas i landskapen Kajanaland och Lappland samt i skärgårdskommunerna. Till vidarevårdsplatsen kan resan till och med vara längre, om omedelbar första hjälp är tillgänglig på ett skäligt avstånd.

Kostnaden för tillhandahållandet av kommunala veterinärtjänster är årligen cirka 339,55 kommunalveterinärsårsverken (VYHA 2020). Detta innebär cirka 1 450 veterinärbesök per årsverke. Den biträdande personalen utför cirka nio månadsverken av arbete som ansluter sig till produktionen av veterinärtjänster per samarbetsområde.

Enligt en utvärdering av basservice som regionförvaltningsverken publicerade 2020 fanns det 2019 i Fastlandsfinland 222 kommunala veterinärmottagningar, som låg i 207 kommuner. Tätast fanns det mottagningar i Södra Finland och i Västra Finlands kustområde. En del samarbetsområden har koncentrerat alla kommunalveterinärer inom sitt område till en mottagning, vilket innebär att avståndet till mottagningen är längre från randområden. Å andra sidan har en del områden bibehållit kommunala mottagningar, som i huvudsak har en veterinär. Av landets 50 jourområden uppfyller bara litet över hälften lagens krav på att området täcker ett eller flera ekonomiska regioner eller landskap. Även om fördelningen av jourområden avviker från de ekonomiska regionerna, är områdena oftast minst lika stora som ekonomiska regioner. Cirka 40 procent av jourområdena har separata jourtjänster för stora och små husdjur. Jouren har skiljts åt i en del områden med stor produktionsdjurstäthet samt i nästan alla de största städerna och i deras kringkommuner. De längsta jourresorna finns i Lappland, där de till och med kan uppgå till 300–400 kilometer.

Enligt en förfrågning om ambulering veterinärtjänster som gjordes bland jordbruksproducenter inom ramen för arbetsgruppen ansåg 83 procent av de producenter som under de senaste två åren använt tjänsterna att service under tjänstetiden alltid eller vanligen finns att få inom en skälig tid. När det gäller jourtjänster var motsvarande andel 68 procent.

Enligt förfrågningens resultat behöver cirka hälften av gårdarna i genomsnitt veterinärtjänster mer än tio gånger per år, cirka en fjärdedel mellan fem och tio gånger och resten högst fem gånger per år. Servicebehovet beror mycket på djurarten. Till exempel på nötgårdar behövdes betydligt fler besök än på fjäderfågårdar, vilket beror på skillnaderna i djurens vårdpraxis. Djurens förebyggande hälsovård (inklusive hälsovårdsbesöken, vaccinerings och kontroller i samband med djurens reproduktion) behövs vanligen färre än fem besök per år, på svingårdar dock vanligen oftare. Cirka hälften av gårdarna behöver besök i anslutning till vården av sjuka djur under tjänstetiden högst fem gånger per år och resten oftare. Jourtjänster behövs oftast mellan en och fem per år (cirka 50 procent av respondenterna). En femtedel av gårdarna behöver jourtjänster mer sällan än en gång per år och en knapp tiondel oftare än tio gånger per år. Den analyserade respondentgruppen täckte 628 gårdar. För att underlätta jämförelser av olika djurarter, lämnades sådana djurhållningsplatser vars verksamhet angavs basera sig på flera djurarter utanför denna grupp.

Kommunala tjänster som tillhandahålls på mottagningen skaffas i synnerhet för vården av hundar och katter. På mottagningar kan även skötas andra sällskaps- och hobbydjur, till exempel kaniner, hamstrar, marsvin, frettar, burfåglar och kräldjur. Antalet hundar har under de senaste

åren stigit klart. Antalet sällskaps- och hobbydjur korrelerar med befolkningsmängden, och gällandet det har det inte konstaterats några regionala skillnader som ansluter sig till annat än befolkningsmängden. Behovet av tjänster beror inte bara på antalet sällskaps- och hobbydjur utan också på utbudet av privata tjänster. För sällskaps- och hobbydjur behövs både förebyggande hälsovård, till exempel vaccineringar, hälsogranskningar samt kastrerings- och steriliseringsoperationer, och bedömning och vård av sjukdomar. Dessutom måste man trygga djurets smärtfria eutanasi. För allvarliga och plötsliga sjukdomsfall behövs tjänster alla tider av dygnet.

Tillgången till kommunala veterinärtjänster påverkas i vissa fall de kommunala praktiserande veterinärernas stora arbetsbörda och det att det i vissa områden har varit svårt att skaffa vikarier under till exempel semestrar och sjukledigheter, vilket har ytterligare ökat de övriga veterinärernas arbetsmängd. Enligt en förfrågning till kommunalveterinärer inom ramen för arbetsgruppsarbetet kan man emellertid i regel fylla permanenta praktiserande kommunalveterinärtjänster inom en skälig tid.

Kundpriserna för kommunala veterinärtjänster

När det gäller prisnivån är kommunala veterinärtjänster tillgängliga för en större grupp djurägare än privata tjänster. En noggrann jämförelse av priserna på kommunala och privata tjänster är dock mycket svår att genomföra. Detta beror bland annat på att det kan finnas skillnader från fall till fall i omfattningen och svårighetsgraden av de åtgärder som jämförelsen baserar sig på, och det är svårt att ta dessa i beaktande i jämförelsen. Därtill finns det prisskillnader på inte mindre än hundra procent mellan den privata sektorns tjänster beroende på tjänsteproducenten och området.

Den senaste omfattande utredningen av priserna i den privata sektorn har gjorts av Konsumentförbundet 2016. I den jämfördes prisuppskattningar av åtgärder på 55 privata veterinärstationer i de till befolkningsmängden tio största kommunerna i Finland. Enligt utredningen fick man till exempel hundens vaccin mot fyra sjukdomar (valpsjuka, infektiös hepatit, parvovirus och parainfluenza) för 48 euro som billigast, medan det högsta priset var 95,50 euro. Hos kommunalveterinären kostar vaccinet cirka 55 euro. Till exempel en klinisk allmän undersökning av små husdjur kostade cirka 32–100 euro i den privata sektorn och cirka 29 euro hos den kommunala veterinären. Priserna på kirurgiska basåtgärder, som i den privata sektorn kan variera mellan 65 och över 400 euro, var cirka 67 euro i genomsnitt som kommunal tjänst.

Priserna i den privata sektorn berodde på hur mångsidig vården av sällskapsdjuren var samt på klinikens utrustningsnivå. Dyrare lokaler, mer krävande vård, den större andelen specialutbildad personal samt fler biträdande personer syns i tjänsternas prisnivå och försvårar jämförelsen mellan privata och kommunala tjänster.

Prisjämförelsen försvåras också av det faktum att privata, marknadsbetingade tjänster oftast är smådjurstjänster som erbjuds i tätt bebodda stadsområden dagtid. En betydande andel av landet är sådant område med marknadsbrist där det inte finns tillräckligt med privat tjänsteproduktion med tanke på en prisjämförelse. Dessutom bär den offentliga sektorn huvudansvaret för tillhandahållandet av jourtjänster.

Hösten 2015 lät Finlands Djurskyddsföreningarnas förbund göra en förfrågning bland ägare till sällskapsdjur om hur många av dem som har svårigheter att betala kostnaderna med anledning av sällskapsdjuret. Närmare en fjärdedel av respondenterna hade svårigheter att betala sällskapsdjurets vårdkostnader. Många sparar länge för att kunna betala för de nödvändiga veterinärtjänsterna. De största problemen uppstår när ett djur insjuknar plötsligt och allvarligt och vården ska ges under jourtiden.

Från djurägarnas synvinkel är det samtidigt en fördel och nackdel att privata veterinärtjänster blir mångsidigare och mer krävande tjänster allt vanligare. När sådana kunder som har råd att betala väntar sig vård av allt högre kvalitet för sina sällskapsdjur, skaffar mottagningar allt dyrare utrustning och verksamhetens kostnader och priserna stiger. Detta innebär samtidigt att privata tjänster i allt högre grad inte kan utnyttjas av människor med de minsta inkomsterna.

Offentliga tjänsters förmånligare prisnivå är därför av stor betydelse med tanke på tryggheten av att nödvändiga vårdtjänster för djurens hälsa och välfärd finns tillgängliga och att människor inte låter bli att ta hand om djur på grund av kostnaderna. Med tanke på tjänsternas tillgänglighet är kommunala tjänster särskilt viktiga för att systemet tryggar möjligheten att i hela landet få grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp.

Helsingfors universitets ställning som tillhandahållare av veterinärtjänster

Enligt den gällande veterinärvårdslagen ordnas offentliga veterinärtjänster enbart av kommuner. Tjänsterna vid Helsingfors universitets djursjukhus hör enligt lagen till privata tjänster inom veterinärvård, även om de är tjänster som tillhandahålls av ett offentlighetsrättsligt universitet.

Universitets djursjukhus är en del av Helsingfors universitets veterinärmedicinska fakultet. Fakulteten är det enda stället i Finland som utbildar veterinärer, och Universitets djursjukhus är ett undervisningssjukhus för alla som studerar i Finland för att bli veterinärer. Dessutom är det en vidareutbildningsplats för veterinärer som specialiserar sig och en praktikplats för skötare som studerar att bli smådjurskötare. Det är det enda djursjukhuset i Finland som är öppet dygnet runt och sköter alla djurarter.

Djursjukhuset har verksamhetsställen i Vik i Helsingfors (Smådjursjukhuset och Hästsjukhuset) och i Mäntsälä (Produktionsdjursjukhus som även sköter smådjur). Sjukhuset har ett avtal om tillhandahållandet av den i veterinärvårdslagen avsedda grundläggande veterinärtjänsten och/eller akuta veterinärhjälpen med Helsingfors stads miljöcentral, Esbonejdens miljö- och hälsoskydd, miljöcentralen i Mellersta Nyland samt Päijänne-Tavastlands välfärdssammanslutning. Avtalen tryggar tillgången till patientmaterial som är nödvändig med tanke på sjukhusets undervisningsverksamhet. De intäkter som avtalen medför är också en förutsättning för djursjukhusets verksamhet. För Smådjursjukhusets och Hästsjukhusets tjänster, som baserar sig på avtal, tas ut kundpriser enligt sjukhusets egen prislista. Prislistan för Produktionsdjursjukhusets gårdsbesök överensstämmer i huvudsak med den kommunala veterinärtaxan. Vid prissättningen gällande patienter som vårdas på sjukhuset och smådjur används sjukhusets egen prislista.

2.3 Kommunalveterinärernas tillsynsuppgifter

Veterinärvårdslagens bestämmelser om tillsynsuppgifter

Syftet med veterinärvårdslagens bestämmelser om kommunalveterinärens tillsynsuppgifter är framför allt att organisera ramarna för skötseln och finansieringen av uppgifterna i anknytning till tillsynen över djurs hälsa och välfärd, eftersom uppgifterna har en annorlunda ställning än de som kommunerna ansvarar för. Bakom systemet som baserar sig på statens centrala roll har funnits ett behov att säkerställa den centraliserade ledning som behövs i djursjukdomsepidemier, se till att de under epidemier ökade kostnaderna inte på ett oskäligt sätt riktas till enskilda kommuner samt därigenom trygga effektiv bekämpning av djursjukdomar.

En kommun ska enligt lagen se till att förutsättningarna för skötseln av uppgifterna är sådana som avses i den regionala planen och det riksomfattande programmet samt ordna med lokaler och redskap som fortlöpande behövs för skötseln av tillsynsuppgifter och säkerställa att det

finns den kompetens som behövs för användningen av redskapen. Kommunen erläggs en ersättning för utförandet av uppgifterna av statsmedel. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som tillsynen har förorsakat kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnaderna. Närmare bestämmelser om grunderna för den ersättning som betalas till kommunen och om det förfarande som ska iaktas vid betalningen har utfärdats genom förordning av statsrådet.

Nämnda särskilda bestämmelser som gäller tillsynen över djurs hälsa och välfärd omfattar inte livsmedelstillsynen, som på normalt sätt handhas av kommunala organ med undantag för bestämmelserna om statens ersättning som tillämpas på köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill, när kommunen har ingått ett avtal om detta med Livsmedelsverket.

Veterinärvårdslagens bestämmelser om kommunalveterinärstjänster gäller både livsmedelstillsynen och tillsynen över djurs hälsa och välfärd. Kommunerna ska ha för de lagenliga uppgifterna ett behövligt antal av dessa tjänster, som även kan upprätthållas genom kommunalt samarbete. En kommunalveterinär ska vara legitimerad veterinär och insatt i de uppgifter som hör till tjänsten. Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för sådana veterinärer som utför tillsyn och som har skaffat sin yrkeskompetens i någon annan EU-stat än i Finland har utfärdats genom förordning av statsrådet. Tillämpningen av bestämmelserna på livsmedelstillsynen är dock begränsad med anledning av harmoniserade EU-bestämmelser som gäller livsmedelsbranschen.

Annan lagstiftning som definierar tillsynsuppgifter

De uppgifter som ansluter sig till livsmedelstillsynen och som i livsmedelslagen ålagts kommunen sköts av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser. Kommunalveterinärer har i synnerhet hand om uppgifter som ansluter sig till övervakningen av mjölkproduktionsgårdar och äggförpackningsanläggningar samt till övervakningen av slakterier, viltbehandlingsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem samt köttbesiktning.

Enligt djurskyddslagen fungerar kommunalveterinären som den lokala djurskyddsmyndigheten vid sidan om den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen samt polisen. Kommunalveterinären verkställer inspektioner, om det finns anledning att misstänka att kraven gällande djurens välfärd inte iaktas samt i vissa situationer även utan misstankar. Enligt lagen ska kommunen se till att inom dess område ordnas tillfällig skötsel av herrelösa hundar och katter samt motsvarande små sällskaps- och hobbydjur som påträffas och tas om hand. Ersättandet av lagen med en ny lag som gäller djurens välfärd är under arbete.

Enligt *lagen om transport av djur* utövar kommunalveterinären och polisen i egenskap av lokala myndigheter tillsyn över efterlevnaden av lagen och EU-bestämmelser om djurtransporter och kan verkställa inspektioner om de misstänker brott mot bestämmelser. Livsmedelsverket och länsstyrelsen kan därtill förordna kommunalveterinären att verkställa inspektioner i form av bland annat stickprovsinspektioner som EU-lagstiftningen förutsätter samt för transportfordonens godkännandeförfarande.

Enligt *lagen om djursjukdomar* övervakar kommunalveterinären efterlevnaden av bestämmelserna om djurhälsa samt de beslut som fattats med stöd av dem inom sitt verksamhetsområde samt sörjer för sådana inspektioner och undersökningar som utförs på grund av misstanke om djursjukdomar eller bland annat i anslutning till export eller inreklamshandel. Kommunalveterinären utför också verkställande uppgifter i anslutning till sjukdomsbekämpningen. Med

tanke på mer omfattande epidemisituationer finns det i lagen bestämmelser om regionförvaltningsverkets möjlighet att vid behov förordna en kommunalveterinär att utanför dennes verksamhetsområde utföra uppgifter i anslutning till bekämpningen djursjukdomar.

Enligt *lagen om animaliska biprodukter* godkänner eller registrerar kommunalveterinären vissa aktörer inom biproduktsektorn samt övervakar de aktörer och anläggning som den godkänt och registrerat samt vissa aktörer och anläggningar som godkänts eller registrerats av Livsmedelsverket. Därtill sköter kommunalveterinären andra uppgifter i anslutning till tillsynen och utfärdandet av handlingar.

Myndighetsuppgifterna enligt *lagen om medicinsk behandling av djur* har i huvudsak koncentrerats till Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket, men kommunalveterinären kan emellertid utföra inspektioner som gäller tillsynen över iakttagandet av lagen i djurhållningsplatser på förordnande av regionförvaltningsverket. För att undvika jäv kan regionförvaltningsverket förordna en kommunalveterinär att sköta dessa uppgifter utanför veterinärens verksamhetsområde.

I *lagen om verkställighet av jordbruksstöd* finns bestämmelser om tillsynen över de tvärvillkor som är förutsättningen för jordbrukare. Tvärvillkoren gäller för sin del tillsynen över livsmedelssäkerheten samt djurens hälsa och välfärd, och lagen nämns i bestämmelser om veterinärvårdslagens tillämpningsområde. Lagens betydelse i den lagstiftningshelhet som fastställer kommunveterinärens tillsynsuppgifter har dock försvunnit, när befogenheterna gällande tillsynen över tvärvillkoren till alla delar har koncentrerats till statliga myndigheter.

I *lagen om identifiering och registrering av djur* finns bestämmelser om identifiering, registrering och spårning av djur, aktörer som ansvarar för djur och djurhållningsplatser. Kommunalt veterinären har vid sidan om Livsmedelsverket, regionförvaltningsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna inom sitt tjänsteområde.

Tillsynsuppgifternas resurser och kostnader

Tillsynen över djurs hälsa och välfärd ordnas i kommunerna som en del av miljö- och hälsoskyddet. I kommunerna finns 37 tjänster för kommunalveterinärer som utför tillsynsuppgifter (tillsynsveterinärer) som enbart omfattar tillsynsuppgifter gällande djurens hälsa och välfärd som staten ersätter samt därtill 37 sådana tillsynsveterinärstjänster som även omfattar annan tillsyn inom miljö- och hälsoskyddet. Sammanlagt utförs inom ramen för dessa tjänster uppgifter i anknytning till djurs hälsa och välfärd som staten ersätter för cirka 64 årsverken. I praktiserande veterinärens tjänster utförs varierande, huvudsakligen små mängder av tillsynsuppgifter.

Regionförvaltningsverken betalar kommunerna ersättningar för tillsynen över djurs hälsa och välfärd från det s.k. veterinärvårdsanslaget som överförts av jord- och skogsbruksministeriet (moment 30.20.20 i statens budget) på basis av kommunernas kalkyler. Regionförvaltningsverken fakturerar också de aktörer som är föremål för verksamheten för den avgiftsbelagda tillsynen enligt kommunernas anmälningar.

När det gäller tillsynen över djursjukdomar har kostnadsersättningarna till kommuner hållit sig på samma nivå under de senaste 10 åren. Kostnaderna har sammanlagt varit cirka 550 000 euro per år. Cirka hälften av denna summa gäller tillsyn som är avgiftsbelagd för aktörerna. Den genomsnittliga kostnaden per inspektion är uppskattningsvis cirka 200 euro.

När det gäller djurskyddstillsynen har kostnaderna däremot blivit nästan tiofalt större jämfört med tiden då veterinärvårdslagen trädde i kraft. Kostnaderna uppgick till cirka 5,4 miljoner euro

2021. Detta är delvis en konsekvent följd av att syftet med den gällande veterinärvårdslagen var att genom en ändring av finansieringsmodellen förbättra förutsättningarna för skötseln av djurskyddstillsynen i kommunerna och överföra till staten sådana dolda kostnader som inom det tidigare systemet betalades av kommunerna. Kostnadsökningen beror delvis på att inspektioner som baserar sig på misstankar gällande sällskaps- och hobbydjur har ökat, men antalet inspektioner har ändå inte stigit i samma förhållande som kostnaderna. Den genomsnittliga kostnaden per inspektion har alltså stigit till uppskattningsvis cirka 700 euro.

Det ökade pararbetet har en betydande inverkan på kostnadsökningen. I många fall finns det säkerhetsrisker i samband med djurskyddsbesök, vilket har lett till att två veterinärer allt oftare deltar i besöket. Djurskyddstillsynen är mer arbetsam än kommunalveterinärens sedvanliga djursjukdomstillsyn, eftersom den kräver mer förberedelser och administrativt beslutsfattande, och ofta finns det meningsskiljaktigheter mellan aktören och tillsynsmyndigheten. Om djurskyddsärenden görs ofta anmälningar om brott till förundersökningsmyndigheter, och i rättegångar gällande tillsynsfallen hörs veterinären ofta som vittne.

2.4 Privat veterinärvård

Veterinärvårdslagens bestämmelser

Syftet med veterinärvårdslagen är att i fråga om privat veterinärvård trygga tillsynen över veterinärtjänster samt föreskriva om de nödvändiga administrativa tvångsmedlen i situationer i vilka det förekommer allvarliga brister i verksamheten. Bestämmelserna gäller i lagen definierade privata veterinärtjänstproducenter, som kan vara fysiska och privaträttsliga juridiska personer. Definitionen omfattar dock även läroanstalter oberoende på om det är fråga om en privat aktör eller ett offentligt universitet.

Det är den privata veterinärtjänstproducentens skyldighet att i förhand lämna en skriftlig anmälan om sin verksamhet. På basis av anmälningarna för Livsmedelsverket ett register över privata veterinärtjänstproducenter. Anmälan görs till det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde tjänstproducenten har sitt fasta verksamhetsställe eller, om en privat veterinärtjänstproducent inte har något fast verksamhetsställe, ska anmälan göras till det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde det är meningen att veterinärtjänsterna huvudsakligen ska tillhandahållas. Veterinärer som är verksamma i andra EU-stater än Finland och som tillhandahåller sina tjänster i Finland enbart temporärt och sporadiskt på basis av en rätt enligt Europeiska unionens lagstiftning är dock befriade från anmälningsskyldigheten.

En veterinärtjänstproducent som är en juridisk person ska ha en ansvarig veterinär i sin anställning. En privat veterinärtjänstproducent ska ha lokaler och redskap som med beaktande av verksamhetens art och omfattning är ändamålsenliga för de veterinärtjänster som tillhandahålls samt den personal som verksamheten förutsätter. Enligt lagen ska veterinärtjänsterna vara veterinärmedicinskt korrekta.

I lagen finns bestämmelser om myndigheternas rätt att inspektera en privat veterinärtjänstproducents lokaler, redskap, bokföring, journalhandlingar och andra handlingar som gäller produktionen av veterinärtjänster. Om verksamheten inte uppfyller de lagstadgade kraven, kan tjänstproducenten vid behov ges ett föreläggande att avhjälpa förseelsen eller försummelsen som förenas med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. I allvarliga fall, där bristerna trots föreläggandet inte har avhjälpas, kan verksamheten avbrytas.

Annan lagstiftning som påverkar privat veterinärvård

Kravet på de tillhandahållna tjänsternas korrekthet kopplas i praktiken med det att i verksamheten iaktas sådana skyldigheter om yrkesverksamhet som annanstans i lagstiftningen föreskrivs för veterinärer samt inom veterinärmedicinen allmänt godkänd och på erfarenhet baserade motiverade verksamhetsmetoder. Det finns gott om lagstiftning som gäller veterinärsektorn, och en del av den gäller även privat veterinärvård, beroende på verksamhetens art.

Syftet med lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) är att säkerställa att utövare av veterinäryrket har behövlig utbildning och besitter de andra färdigheter som yrkesutövningen förutsätter. Endast den som enligt denna lag har rätt att utöva veterinäryrket får besluta om veterinärmedicinsk undersökning av djur och om diagnostik samt om anknytande behandling och medicinering. Enligt lagen får utövare av veterinäryrket dock inte utföra sådana åtgärder för vilka deras utbildning eller erfarenhet måste anses otillräcklig eller deras verksamhetsmöjligheter begränsade. Besluten om rätten att utöva yrket fattas av Livsmedelsverket, som också för register över yrkesutövarna.

I denna lag föreskrivs allmänt om de yrkesetiska skyldigheterna för den som utövar veterinäryrket. För veterinärer gäller även sekretessplikt, som täcker uppgifter om djur och om deras ägares och innehavares privatliv som erhållits i samband med vården av djur. Utan hinder av sekretessbestämmelserna är en utövare av veterinäryrket skyldig att ge Livsmedelsverket redogörelser i anslutning till utövandet av yrket samt när förhindrande av spridningen av djursjukdomar eller djurskyddsskäl så kräver, göra anmälningar om djur som behandlas eller om iakttagelser som i samband med behandlingen gjorts på djurhållningsplatsen. Av utövaren av veterinäryrket förutsätts förvaring av journalhandlingar. Patientjournalen kan vara ett gemensamt register för flera veterinärer, om veterinärerna arbetar i en enhet som producerar veterinärtjänster och avses i veterinärvårdslagen eller om veterinärerna annars arbetar för samma uppdragsgivares räkning.

Ett annat syfte med lagen om utövning av veterinäryrket är att ordna tillsynen över den verksamhet som utövarna av veterinäryrket bedriver. Verksamhetens korrekthet övervakas av regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket. Med anledning av felaktig verksamhet kan Livsmedelsverket ge utövare av veterinäryrket handledning gällande yrkesverksamheten och med anledning av allvarliga förseelser eller försummelser eller till exempel på grund av att veterinären väsentligt förlorat sin arbetsförmåga begränsa rätten att utöva yrket eller frånta utövaren av veterinäryrket denna rätt.

Med tanke på den privata veterinärvården är även lagen om medicinsk behandling av djur och lägre bestämmelser i anknytning till medicinering av central betydelse. Lagstiftningen gäller bland annat förbud och begränsningar av användningen av vissa läkemedel, karenstider, anskaffande och överlämnande av läkemedel, förande av läkemedelsjournaler samt skyldigheten att ge djurens ägare och innehavare information om läkemedel. För att övervaka medicinsk behandling kan myndigheterna bland annat utföra inspektioner på mottagningen av en privat veterinärtjänsteproducent. I fall där det i den privata veterinärtjänsteproducentens verksamhet förekommer allvarliga brister när det gäller iakttagandet av bestämmelserna om djurens behandling eller läkemedel, måste man överväga vilken lag som ska tillämpas på tillsynen och vid behov tillämpa flera lagar samtidigt.

Privat veterinärvård i praktiken

Cirka 250 personer är aktivt verksamma som producenter av privata veterinärtjänster och dessa anställer minst 500 andra veterinärer. I Finland finns cirka 562 i registret införda privata veterinärtjänsteproducenter, men i siffran ingår personer som i huvudsak arbetar annanstans än vid en veterinärpraktik eller är utanför arbetslivet.

Privata veterinärtjänster erbjuds mest för sällskaps- och hobbydjur som hålls i hushåll samt för hästar, men även för produktionsdjur. Antalet företag som framför allt erbjuder privata veterinärtjänster åt sällskaps- och hobbydjur har vuxit kraftigt under de senaste 20–30 åren, och det finns även veterinärstationskedjor i branschen. En privat tjänsteproducent bestämmer själv om sina tjänster, dvs. vilka tjänster den tillhandahåller, för vilka djur samt när och hur tjänsterna är tillgängliga. Det erbjuds både privata grundläggande veterinärtjänster och mycket krävande specialiserade tjänster. Sällskaps- och hobbydjur erbjuds vanligen tjänster på mottagningar, kliniker eller sjukhus, men det finns också en del ambulerande tjänster. Tjänsterna har koncentrerats till tätbefolkade områden. Hästar erbjuds tjänster på såväl klinker som i form av ambulerande tjänster.

Privata produktionsdjursveterinärer, av vilka det finns ca 100 i Finland, erbjuder vanligen hälsovårdstjänster, men också en del andra ambulerande tjänster. En del veterinärer sköter också sällskaps- och hobbydjur vid sidan av produktionsdjur. Privata tjänsteproducenter har ingen jourplikt, men på vissa orter finns det privata djursjukhus som erbjuder sällskaps- och hobbydjur tjänster dygnet runt. Det finns inga privata hästsjukhus med jour.

En privat tjänsteproducent kan också erbjuda offentliga veterinärtjänster på basis av ett avtal med en anordnare av offentliga tjänster. Detta är vanligast när det gäller akut veterinärhjälp för sällskaps- och hobbydjur under jourtiden.

2.5 Bedömning av nuläget

2.5.1 Organisering, styrning och planering av veterinärvården

Det sker sannolikt stora förändringar i veterinärvårdens organisering under innevarande decennium.

Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram samlas organiseringen av social- och hälsovårdstjänster till större områden med självstyrelse än kommuner. Organiseringen av miljö- och hälsoskyddet som en del av social- och hälsovårdsreformen utreds. Självständiga områden gör en stegvis övergång till sektorsövergripande landskap möjligt. Under det parlamentariska beredningsarbetet utreds vilka uppgifter som kommer att överföras från kommuner, samkommuner och staten till landskapen.

Organiseringen av kommunernas miljö- och hälsoskydd utredes först som en del av social- och hälsovårdsreformen under ledning av social- och hälsovårdsministeriet mot slutet av 2019. I början av 2020 ansåg ministergruppen för social- och hälsovårdsreformen att uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet inte ska ingå i landskapens uppgifter som en del av social- och hälsovårdsreformen utan överföringen av uppgifterna till landskapen utreds i samband med beredningen av sektorsövergripande landskap. En utredning av regionförvaltningen och de sektorsövergripande landskapen överlämnades till kommunminister Sirpa Paatero den 12 januari 2021. I utredningen föreslås det att de uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet som kommunerna för

RP 83/2022 rd

närvarande sköter överförs till välfärdsområdena från och med 1.1.2026. Beredningen av lagstiftningen ska genomföras så att välfärdsområdenas uppgiftsområde är känt innan det andra välfärdsområdesvalet ordnas i april 2025.

Förslaget att överföra den kommunala veterinärvårdens uppgifter till välfärdsområdena påverkar väsentligt ordnandet av offentliga veterinärtjänster, eftersom verksamheten på större områden delvis kan ordnas på ett nytt sätt. Överföringen av miljö- och hälsoskyddsuppgifterna till välfärdsområdena innebär att särställningen och den särskilda finansieringen av kommunalveterinärens tillsynsuppgifter slopas, och därmed försvinner behovet att inkludera bestämmelser om dem i veterinärvårdslagen. Den under den föregående valperioden föreslagna landskaps- och social- och hälsovårdsreformen, i vilken miljö- och hälsoskyddsuppgifterna avsågs ingå, hade enligt regeringen proposition (RP 14/2018 rd, s.k. MAKU II) inneburit att veterinärvårdslagen i fortsättningen bara omfattar veterinärtjänster. Meningen var att koncentrera bestämmelserna om planeringen av tillsynsuppgifterna i speciallagar som gäller de aktuella uppgifterna. Koncentreringen av bestämmelser i anslutning till planeringen till dessa speciallagar har dock genomförts när speciallagar har reviderats trots att landskapsreformen har blivit inaktuell.

Riksdagen gjorde i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (616/2021) på förvaltningsutskottets förslag ett tillägg. Enligt det kan välfärdsområdet och kommunerna inom dess område komma överens om att välfärdsområdet åtar sig kommunernas miljö- och hälsoskyddsuppgifter. Det var meningen att göra det möjligt att sköta miljö- och hälsoskyddsuppgifterna i anslutning till social- och hälsovårdsuppgifterna i de områden inom vilka miljö- och hälsoskyddet redan ordnas på det här sättet i ett område som motsvarar ett landskap. Enligt 65 § i denna lag ska kommunerna anvisa välfärdsområdet finansiering till fullt belopp för organisering av miljö- och hälsoskyddsuppgifterna. Kommunerna skulle fatta beslut om överföringen av uppgifterna före utgången av 2021. Avtalet är i kraft till slutet av 2027. Enligt paragrafen ska välfärdsområdet organisera miljö- och hälsoskyddsuppgifterna med iakttagande i tillämpliga delar av de lagar som förtecknas i 21 § 2 mom. i hälso- och sjukvårdslagen och i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet. Riksdagen har den 3 maj 2022 godkänt ett lagförslag om ändring av denna bestämmelse (RP 10/2022 rd).

2.5.2 Offentliga veterinärtjänster

Konkurrensneutralitet

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) har medlemsstaterna rätt att organisera allmännyttiga tjänster som inte är tjänster som betraktas som ekonomisk verksamhet, till exempel rättsväsendets tjänster eller tjänster som ansluter sig till lagstadgade hälsovårds- eller socialskyddssystem, utan att statsstödsbestämmelserna tillämpas på dem. Veterinärtjänster anses inte höra till dessa tjänster utan de betraktas som ekonomisk verksamhet, som i princip omfattas av EU-bestämmelserna om statligt stöd. Statligt stöd är stöd som ges företag och även kommuner för ekonomisk verksamhet med hjälp av statliga medel som är selektivt, som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Selektivitet betraktas på olika nivåer ända till åtgärdens slutliga stödmottagare.

FEUF-fördraget erkänner dock medlemsstaternas rätt att ordna och finansiera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det är fråga om ekonomisk verksamhet som är viktig för medborgarna och som marknadskrafterna inte ensam tar hand om, åtminstone i form av en service till skäligt pris som är tillgänglig för alla. I fördraget framhävs nationella, regionala och lokala myndigheters breda bedömningsutrymme vid ordnandet av dessa tjänster samt principen för

tjänsternas allmänna tillgänglighet. Även artikel 36 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna erkänner unionsmedborgarnas tillgång till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

På företag som producerar tjänster i anslutning till allmänna ekonomiska syften tillämpas FEUF:s bestämmelser och i synnerhet konkurrensbestämmelser till den del de inte juridiskt eller faktiskt hindrar företagen att ta hand om de särskilda uppgifter som de anförtrotts. Man får inte påverka handelsns utveckling på ett sätt som strider mot unionens intressen. Om myndigheterna anser att en ekonomisk tjänst är allmännyttig men att marknaden eventuellt inte erbjuder tjänsten på ett tillräckligt sätt, kan medlemsstaterna själva producera tjänster, skaffa dem av privata tjänsteproducenter eller ge ett visst företag särskilda rättigheter inom ifrågavarande sektor och samtidigt ställa företaget krav på att producera tjänster på det sätt som myndigheterna kräver (SGEI-skyldighet). Marknadsbristen kan bero på att marknaden antingen inte erbjuder de behövliga tjänsterna eller erbjuder dem till annorlunda villkor till den del det är fråga om kvalitet, säkerhet, skäligt pris, jämlik behandling eller allmän tillgång. I kommissionens s.k. SGEI-statsstödpaket föreslås en gränsdragning gällande det när stöd till en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse inte anses vara statligt stöd eller det har befriats från kommissionens förhandsanmälningskyldighet. När det gäller SGEI-arrangemang kan kommissionen ta itu med s.k. uppenbara fel, till exempel det att tjänsten till sin natur inte uppfyller kriterierna för allmänt intresse eller att stödet är överkompenserande.

Det kommunala veterinärtjänstesystemet har koppling till sådana allmänna intressen som djurs hälsa och välfärd, folkhälsan och veterinära frågor, som enligt EU-domstolens tolkning omfattas av ”tvingande hänsyn till allmänintresse”, som berättigar till begränsningar av tjänsternas rörlighet. Med tanke på djurs hälsa och välfärd är det nödvändigt att veterinärtjänster finns tillgängliga i hela landet inom en skälig tid och vid behov dygnet runt. Cirka två tredjedelar av Finland är glest befolkad landsbygd. I synnerhet i glest bebyggda områden är tillhandahållandet av marknadsbetingade veterinärtjänster mycket utmanande på grund av långa avstånd och liten befolkningstäthet. När man lägger till tjänstens pris lönen för resetiden samt resekostnaderna, blir priset på tjänsten på flera ställen så högt att ägaren inte nödvändigtvis vill eller kan beställa tjänsten. Då finns det en risk att djuren inte får vård.

I propositionen anses på basis av en utredning av Naturresurscentralen, som har kartlagt tillgången till och kostnaderna för veterinärtjänster, samt en förfrågning som utfördes av den arbetsgrupp som beredde lagreformen att det sannolikt inte är möjligt att få service som tillhandahålls av privata aktörer i hela landet på ett marknadsbetingat sätt. I synnerhet ordnandet av veterinärjour dygnet runt som täcker hela landet samt tjänsterna för nyttodjur i form av privat driven verksamhet är utmanande i största delen av områdena och lyckas sannolikt inte. Även i Sverige och Norge, där geografiska förhållanden ställer motsvarande utmaningar för tillhandahållandet av veterinärtjänster, har samhället enligt lagen ansvaret för tryggheten av tillgången till veterinärtjänster.

Veterinärtjänster som produceras av kommunalveterinärer är också viktiga med tanke på hur man lyckas sköta tjänsteuppgifter i anslutning till djurskydds- och djursjukdomstillsynen. Det är mycket vanligt att även kommunens praktiserande veterinärer tar hand om tillsynsuppgifter i synnerhet när tillsynsveterinären är borta. Ett system med kommunalveterinärer som täcker hela landet är också mycket betydelsefull med tanke på djursjukdomsberedskapen. Praktiserande veterinärer deltar på ett omfattande sätt i den fortlöpande tillsynen över djursjukdomar, till exempel salmonellatillsynen, vars syfte det är att upprätthålla en bra sjukdomssituation. Å andra sidan möjliggör systemet med kommunalveterinärer snabba reaktioner vid plötsliga utbrott av sjukdomar, tack vare vilket man har kunnat utrota sjukdomar från Finland redan innan en smit-

RP 83/2022 rd

tosam djursjukdom har hunnit sprida sig. Systemets funktion baserar sig delvis på att praktiserande kommunalveterinärer i epidemisituationer bildar en kunnig tilläggsresurs, som enligt behov kan riktas till de områden där förebyggandet av sjukdomen förutsätter mera arbetskraft.

I det finska systemet finns dock element som är problematiska med tanke på statsstöds- och konkurrensbestämmelserna.

Enligt veterinärvårdslagen är organiseringen av andra tjänster för sällskaps- och hobbydjur än akut veterinärljälpp frivilligt för en kommun då nämnda tjänster finns tillgängliga på marknaden. På basis av veterinärvårdslagen är det svårt att betrakta den del av tjänsterna som baserar sig på frivillighet och ligger utanför organiseringsansvaret som SGEI-service, eftersom ingen service-skyldighet förknippas med den. För att trygga jämlikheten av konkurrensförutsättningarna mellan den privata och offentliga sektorn utgår kommunallagen (410/2015) från att de tjänster som i en konkurrenssituation tillhandahålls på marknaden ska bolagiseras, ifall inte någon av undantagsgrunderna i anslutning till detta är tillämplig, samt prissätts på basis av marknadspriser. Till den del som tjänsterna på basis av bolagiseringsundantagen kan produceras som en del av kommunens verksamhet, ska tjänsterna prissättas enligt marknadspriser, och dessutom förutsätter konkurrenslagen (948/2011) separat bokföring för ekonomisk verksamhet som äger rum på marknaden i en konkurrenssituation.

Bland kommunallagens bolagiseringsundantag kan närmast det att verksamheten anses vara obetydlig komma i fråga när det gäller veterinärtjänster. Enligt motiveringarna till kommunallagen förutsätts det dock att serviceverksamheten antingen är tillfällig eller att den inte alls har marknadseffekter eller att inverkan på marknaden är liten. De tjänster som numera erbjuds sällskaps- och hobbydjur bildar uppskattningsvis 65 procent av totalkostnaderna för kommunala veterinärtjänster. En del av dessa är kostnader för akut veterinärljälpp, som omfattas av organiserings-skyldigheten. Bolagiserings-skyldigheten har därmed en väsentlig roll vid ordnandet av veterinärtjänster, ifall lagstiftningen gällande frågan inte revideras.

I det nu nuvarande systemet kan kommuner därtill erbjuda som egen verksamhet och med subventionerat pris även sådana tjänster vars nivå överskrider nivån på grundläggande veterinärtjänster. Även den breda definitionen av grundläggande veterinärtjänster gör gränsdragningen svårare. Utrustningsnivån på kommunernas veterinärmottagningar varierar, och många mottagningar kan även erbjuda sådana specialiserade tjänster som kommunens organiseringsansvar enligt veterinärvårdslagen inte omfattar.

Tillämpningen av de ovan beskrivna kraven i kommunallagen och konkurrenslagen har visat sig vara besvärlig i praktiken med anledning av särdragen i veterinärvårdens uppgifter och bestämmelserna gällande dem. I praktiken har kommunala veterinärtjänster inte bolagiserats. Veterinärvårdslagens rätt exceptionella arvodesuttagningssystem och bestämmelserna om kommunala avgifter har i praktiken gjort det omöjligt att ta ut ett marknadsbetingat pris. Bland annat den grundlön och jourersättning som kommunen betalar till kommunalveterinären är sådant stöd till serviceproduktion som enligt bestämmelserna inte kan tas ut av kunderna i form av avgifter. I det nuvarande systemet kan det offentliga stödet till kommunens egen serviceproduktion därför inte avgränsas så att det bara riktar sig till sådan service som omfattas av det lagstadgade organiseringsansvaret.

Beslutanderätten av lagstiftaren och kommunala beslutsfattare när det gäller kundpriserna på lagstadgade tjänster är rätt inskränkt, eftersom de arvoden som veterinärer tar ut fastställs enligt förhandlingar mellan arbetsmarknadsparter.

Veterinärtjänster behandlades inte i de konsekvensbedömningar av revideringen av kommunalagen som gällde bolagiseringsskyldigheten och kommunens verksamhet på marknaden i en konkurrenssituation. Det faktum att ordnandet av grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur delvis är frivilligt samt dess förhållande till kommunal- och konkurrenslagen kom fram först när Konkurrens- och konsumentverket behandlade ett ärende som gällde den service som ordnats för sällskapsdjur och som enligt verket förknippades med ett problem gällande konkurrensneutralitet.

Kommunalveterinärernas roll, i vilken det ingår drag av företagarrättning, ställer utmaningar med tanke på den offentliga stödets transparens. Det att arvoden betalas till kommunalveterinärers konton försvagar tillgången till information om systemets totalfinansiering, eftersom uppgifterna om kommunalveterinärernas arvoden för närvarande samlas in enbart gällande sådana arvoden som godkänns som grund för kommunalveterinärens pension. Det finns skäl att möjliggöra effektivare tillgång till information genom att ändra bestämmelserna.

I en utredning som Naturresursinstitutet publicerade 2019 konstateras på basis av förfrågningar som riktats till privata veterinärtjänsteproducenter att privata tjänsteproducenter anser att de veterinärtjänster som kommuner erbjuder sänker marknadspriserna och stör privata tjänsteproducenters inträde på marknaden och verksamhetsbetingelser. Även i de samråd som den arbetsgrupp som beredde lagreformen ordnade lyfte privata tjänsteproducenter fram dessa synpunkter och ansåg att det offentliga stödet till veterinärtjänster har bromsat ner veterinärernas löneutveckling i den privata sektorn. De tjänsteproducenter som hördes ansåg att det är viktigt att de finns offentliga veterinärtjänster och att så länge den offentliga sektorn har jourskyldighet, måste kommunalveterinärer kunna utföra vårdåtgärder som riktas till sällskaps- och hobbydjur även under tjänstetiden. Tjänsteproducenter kräver emellertid att problemen i anslutning till konkurrensneutralitet avlägsnas genom att tjänster som erbjuds för sällskaps- och hobbydjur prissätts i enlighet med marknadspriser eller alternativt ska dessa tjänster skötas av marknaden.

Arbetsgruppen som beredde propositionen genomförde också en förfrågning bland privata veterinärtjänsteproducenter vars syfte det var att bland annat utreda deras beredskap att inta en större roll i produktionen av tjänster för produktionsdjur och jourtid. Majoriteten av respondenterna ville inte ha ett större ansvar för dessa tjänster, men det fanns också motsatta åsikter.

Problemen med bolagiseringen

Bolagiseringsskyldigheten av grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur anses på många sätt vara problematisk i förhållande till veterinärvårdslagens syften, som har att göra med tryggandet att veterinärtjänster som kan nå skäligen samt kommunalveterinärens tillsynsuppgifter.

Produktionen av kommunala veterinärtjänster som delvis bolagiserade förutsätter att de nuvarande funktionerna skiljs åt. I praktiken försvåras detta av att det är samma veterinärer i samma lokaler som samtidigt erbjuder tjänster som omfattas av organiseringsansvaret och den för kommunen frivilliga delen av grundläggande veterinärtjänster och att särskiljandet av vården av sjuka djur inom grundläggande veterinärtjänster från akut veterinärhjälp i praktiken är en tolkningsfråga. Om gränsdragningen görs enligt det om djuren kommer till mottagningen med tidsbokning eller utan, ökar detta kundernas motivation att låta bli att boka tid för att få offentligt stödda tjänster, vilket försvagar den jämlika behandlingen av ägare och innehavare av djur och försvårar organiseringen av kommunens verksamhet.

Särskiljandet av de grundläggande veterinärtjänsterna för nyttodjur och å andra sidan sällskaps- och hobbydjur är också problematiskt på det sättet att det offentliga systemet inte i ett land med

långa avstånd som Finland kan fungera på ett tillfredsställande sätt och uppfylla marknadsbristen av tjänster utan att det inom ett rimligt stort geografiskt område finns ett tillräckligt kundmaterial. Om kommunen enbart ansvarar för tjänsteproduktionen gällande nyttodjur samt juren dygnet runt för alla djurarter, finns det inte tillräckligt med arbete för kommunalveterinärer under tjänstetiden. Kommunalveterinärernas yrkeskunskaper upprätthålls inte heller med tanke på sällan förekommande akuta situationer, om de inte utför motsvarande åtgärder inom den grundläggande veterinärvården. En väsentlig minskning av arbetet under tjänstetiden kommer att sänka de arvoden som kommunalveterinärer tar ut och minska tjänsternas attraktivitet. Detta har en negativ inverkan på tjänster som nyttodjur behöver. Lägre arvoden kommer sannolikt att leda till ett behov att höja grundlönen, eftersom praktiserade veterinärtjänster behövs alltså för att upprätthålla jourssystemet. Kommunerna kan alltså inte vänta sig några väsentliga kostnadsbesparingar genom att tjänsterna delvis bolagiseras.

Därtill kan det vara orimligt för kommuner om inträdet eller utträdet av den privata sektorns tjänsteproducenter på marknaden betyder att de är skyldiga att snabbt avsluta eller bolagisera en del av sina tjänster eller starta tjänsteproduktion av nytt slag. Grundlagsutskottet ansåg i sina utlåtanden om landskapsreformen i fråga om social- och hälsovården (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 9 och GrUU 26/2017 rd, s. 53) att bolagiseringsskyldigheten av den offentliga sektorns tjänsteproduktion i anslutning till det ursprungliga förslaget leder till ett strukturellt problem, vilket betyder att propositionen inte i den formen tryggade tjänsterna på ett tillräckligt sätt. Problemet hade att göra med det hur den offentliga sektorns slutliga ansvar för alla patienter hade kunnat tryggas i en situation där den föreslagna valfrihetsmodellen inte i vissa områden hade skapat tillräcklig tjänsteproduktion.

Bolagiseringen av grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur, som är viktiga med tanke på allmänintresset, innebär också att dessa tjänster kan subventioneras med offentliga medel bara i en del av områdena. Priset på den aktuella tjänsten, när den produceras av den offentliga sektorn, beror i detta fall på huruvida det inom området finns privata tjänsteproducenter eller inte. Förändringen gör kundernas behandling mindre jämlik och kan försvåra situationen för personer med små inkomster genom att försvaga deras möjligheter att få den nödvändiga basvården för sina djur.

På grund av de systemiska problem som ansluter sig till att tjänsterna bolagiseras delvis är det sannolikt mera ändamålsenligt för kommunerna att inleda *bolagiseringen av alla kommunala veterinärtjänster*.

Detta kommer att minska antalet tjänsteveterinärer väsentligt, eftersom enbart tillsynsveterinärer är anställda av kommuner när praktiserande veterinärer blir anställda av aktiebolag, och flera samarbetsområden har bara en tillsynsveterinär. Förändringen är problematisk med tanke på veterinärvårdssystemet. Fördelen med det nuvarande systemet är dess flexibilitet i och med att praktiserande veterinärer också kan ta hand om tjänsteuppgifter. Detta har betydelse i synnerhet med tanke på djursjukdomsberedskapen och brådskande djurskyddsuppdrag. Möjligheten att överföra offentliga förvaltningsuppgifter till den privata sektorn är enligt grundlagen begränsad och kan inte gälla utövande av betydande offentlig makt, till exempel förvaltningsbeslut. Veterinärer som arbetat inom bolag kan genomföra vissa inspektioner och ta prover i anknytning till bekämpningen av djursjukdomar, ifall de enligt lagen om djursjukdomar på basis av samtycke ges ställningen av auktoriserad inspektör. Regionförvaltningsverket har dock inte rätt att förordna veterinärer som arbetar inom bolag till tjänsteuppgifter på samma sätt som de nu kan förordna kommunalveterinärer att i epidemisituationer arbeta utanför deras tjänsteområden.

Eftersom kommunala aktiebolag, som är en del av den privata sektorn, inte kan ha tjänster, måste anställningen av veterinärsarbetskraften för producerandet av kommunala tjänster i samband med bolagiseringen särskiljas från tjänstekollektivavtalet. Detta innebär bland annat att arbetstidslagstiftningen tillämpas på veterinärer som är anställda av ett bolag utan en övergångsperiod, vilket å sin sida kommer att öka antalet anställda något, när man ser på kommunalveterinärernas nuvarande, stora arbetsbundenhet.

Bolagiseringen av alla tjänster kan med anledning av att kommunalveterinärtaxan inte längre tillämpas också innebära att kundavgifterna för lagstadgade tjänster, till exempel vården av produktionsdjur, stiger väsentligt. Kundavgifternas nivå beror på avtalet mellan kommunen och ett bolag som kommunen har bestämmanderätt över.

En annan fråga som ansluter sig till bolagiseringen är huruvida det kan vara möjligt att på ett kommunalt bolag som producerar veterinärtjänster tillämpa bestämmelserna om enheter anknutna till den upphandlande enheten enligt 15 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, *upphandlingslagen*). Enligt paragrafen får en kommun utan konkurrensutsättande enligt denna lag köpa tjänster av ett bolag som den självständigt eller tillsammans med andra kommuner äger, om bolaget, dvs. den anknutna enheten, bedriver högst en andel av fem procent och högst 500 000 euro av sin affärsverksamhet med andra aktörer än dessa kommuner. Den procentuella begränsningen tillämpas dock inte alls när värdet på den affärsverksamhet som bedrivits med andra än de kommuner som äger enheten uppgår till i genomsnitt mindre än 100 000 euro per år under de tre år som föregår kontraktets tilldelning.

Förutsättningen att den anknutna enhetens verksamhet riktas till ägarna bedöms från fall till fall genom att bland annat jämföra verksamhetens natur och motsvarande kommersiell verksamhet. I det så kallade Carbotermo-fallet ansåg EU-domstolen att i den anknutna enhetens försäljning till den upphandlande enheten kan beaktas både försäljningen till den upphandlande enheten och till dess kunder (användare av tjänster som den upphandlande enheten erbjuder). I andelen av försäljning till den upphandlande enheten kunde man därmed även beakta sådan omsättning som nämnda företag får för att ett offentligt samfund beslutar att ingå ett upphandlingsavtal med ifrågakvarande företag, inklusive den omsättning som uppnås med användarna när dessa beslut genomförs. På basis av detta kan det anses att rätten att ingå avtal om lagstadgade veterinärtjänster som en upphandling hos anknutna enheter inte hindras av att kommunens aktiebolag enligt veterinärvårdslagen tar ut avgifter av kunder som privaträttsliga avgifter. Däremot kan tröskelvärdena i 15 § i upphandlingslagen utgöra ett hinder för anskaffningar från en anknuten enhet, om bolaget också erbjuder grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur. När den procentuella gränsen sannolikt överskrids, är det frågan om huruvida värdet på denna tjänst, som prissätts marknadsbetingat, uppnår gränsen på 100 000 euro.

Om det inte är möjligt för en kommun att efter bolagiseringen utnyttja upphandlingar från anknutna enheter vid produktionen av lagstadgade tjänster, innebär detta att upphandlingar måste konkurrensutsättas och det egna bolagets tjänster har samma ställning i upphandlingen som andra privata tjänster. Detta innebär en administrativ börda samt osäkerhet om kontinuiteten av tjänsteproduktion som kommunen har bestämmande inflytande över.

I vissa fall kan det vara möjligt att genomföra bolagiseringen så att de anställda delvis arbetar för kommunen och delvis för ett bolag som kommunen har bestämmande inflytande över. Även när de gäller veterinärtjänster kan kommuner, om de så vill, skapa modeller i vilka *en och samma veterinär tar hand om kommunens lagstadgade uppgifter inom ramen för kommunalveterinärtjänsten samt grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur i aktiebolagets anställning*. Att skapa den framtida grunden för veterinärvårdssystemet på sådana lösningar är dock mycket problematiskt. För det första förutsätter lösningar som baserar sig på

deltidstjänster och arbete för flera arbetsgivare veterinärens samtycke. Ett problem i anknytning till uppdelningen av arbetstiden är att den regelbundna arbetstiden tillhörande tjänsten inte har definierats i kommunalveterinärernas lönesystem. Därför är det omöjligt eller åtminstone mycket svårt att dra gränsen mellan tjänstetiden och arbetet som anställd på ett aktiebolag.

Dessutom är kommunalveterinärernas arbetsbundenhet redan nu exceptionellt stor, och sådana modeller i vilka veterinären ska fortsätta sin sedvanliga arbetsdag inom ett bolag eller som privat näringsidkare är inte realistiska med tanke på den alltför stora arbetsbördan. Den ökade arbetstiden innebär i detta fall inte mera inkomster för veterinären, när arbetet under tjänstetiden minskar väsentligt och inkomsterna från den sjunker. Om det däremot till exempel skapas ett arrangemang i vilket kommunalveterinären bara sköter sin tjänst deltid, till exempel bara vissa veckodagar, leder detta till risker gällande tillgången till akuta tjänster, eftersom akuta vårdbesök hos djur i praktiken produceras enligt behov vid sidan av grundläggande veterinärtjänster.

Ordnandet av specialiserade tjänster är inte förknippat med likadana samhälleliga behov som grundläggande veterinärtjänster, och därför är det inte motiverat att rikta offentligt stöd till deras organisering när det är fråga om en marknad där det finns konkurrens. I sådana glesbygder i vilka det inte finns förutsättningar för produktion av affärsmässigt lönsamma specialiserade tjänster, vilket gör att det inte är sannolikt att det i dessa områden uppstår privat tjänsteutbud, bör kommuner dock ha möjlighet att stödja även dessa tjänster. Från kundsynvinkeln är det dessutom ändamålsenligt att specialiserade tjänster i liten skala kan produceras i samband med den övriga kommunala serviceproduktionen även när kommunen i en konkurrenssituation producerar dem på marknaden med marknadspriser.

Enligt regeringsprogrammet ska kommunallagens bestämmelser om konkurrensneutralitet i kommunens näringspolitik utredas för att garantera skälighet från kommunernas synvinkel. För att kunna bedöma kommunallagens ändringsbehov tillsatte finansministeriet i augusti 2019 en arbetsgrupp och två beredningssektioner under den. Ändringsbehoven genomgicks i synnerhet med tanke på bestämmelserna om ledningen av kommunens verksamhet, kommunens förvaltning och ekonomi samt kommunernas samarbete. Lagen om ändring av kommunallagen, som baserade sig på arbetsgruppsberedningen, trädde i kraft den 26 maj 2021. I fråga om konkurrensneutralitet föreslogs eller gjordes det inga ändringar i kommunallagen.

Kommunalveterinärens lön och arbetstid

Den nya arbetstidslagen (872/2019) trädde i kraft i början av 2020. I regeringens proposition föreslogs det ändringar i lagens tillämpningsundantag. Under riksdagsbehandlingen ansågs detta betyda att den nya lagen måste tillämpas på kommunalveterinärer. Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott konstaterade i sitt betänkande (AjUB 17/2018 rd) att de sakkunniga som hördes om huruvida praktiserande veterinärer ska omfattas av den nya arbetstidslagens tillämpningsområde presenterade åsikter som avvek från varandra. Utskottet föreslog en ändring i tillämpningsbestämmelserna och ansåg att innehållet i punkten genom ändringen ligger nära den då ikraftvarande lagens bestämmelse. Utskottet ansåg att kommunala praktiserande veterinärer kan med anledning av den föreslagna ändringen alltjämt vara utanför lagens tillämpningsområde förutsatt att kravet på arbetstidsautonomi uppfylls. Utskottet konstaterade därtill att det har förhandlats om hur praktiserande veterinärer ska anställas och om deras löner, men utan att någon lösning har nåtts. I det här fallet handlar det enligt utskottet om hur verksamheten är organiserad och inte bara om hur arbetstidsbestämmelserna tillämpas. Utskottet uttryckte också sin oro över vilka konsekvenser den nya arbetstidslagen kommer att få för den kommunala veterinärservicen och veterinärernas arbetstidsskydd och ansåg att det därför brådskar med en lösning på frågan.

Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT och Finlands Veterinärförbund förhandlar om kommunalveterinärernas löner. Även om lösningarna om arbetstiden inte bestäms genom veterinärvårdslagen, har lagen dock samband med dem. Arbetstidslagens tolkningar har på ett centralt sätt påverkats av inte bara kommunalveterinärens rörliga arbete men också av det nuvarande arvodesystemet samt andra element i samband med tjänsteinnehavarens exceptionella ställning som tyder på en ställning som företagare.

Nuvarande 19 och 21 § i veterinärvårdslagen begränsar arbetsmarknadsparternas möjligheter att utveckla lönesystem av olika slag, eftersom paragrafernas bestämmelser om kundavgifter har kopplats till kommunalveterinärens rätt att ta ut arvoden. Det är ändamålsenligt att formulera bestämmelserna om betalningar på ett sätt som så litet som möjligt berör ärenden som anses höra till arbetsmarknadsparternas förhandlingsbefogenheter, till vilka lönerna hör.

Helsingfors universitets ställning som producent av veterinärtjänster

I 25 § i veterinärvårdslagen, som upphävdes 2009, fanns det bestämmelser enligt vilken veterinärmedicinska högskolan hade rätt att avtala med en kommun om skötseln av den kommunala veterinärvården då en ändamålsenligt ordnad undervisning krävde det. Den gällande 17 § i veterinärvårdslagen gör det möjligt att avtala om produktionen av tjänster som omfattas av organiseringsansvaret med en privat tjänsteproducent, och enligt lagen är även ett offentligrättsligt universitet en sådan. Upphandlingslagstiftningens krav innebär dock i praktiken att även om kommunerna ansåg att universitets roll är viktigt, finns det ingen säkerhet om att Universitetets djursjukhus i en konkurrenssituation får ett med tanke på undervisningsverksamheten tillräckligt stort och bestående patientunderlag. Studier i kliniska färdigheter, som är nödvändiga med tanke på veterinärernas yrkeskunskaper, ska anses vara ett betydande samhällsligt intresse som ansluter sig till utbildningssystemet och veterinärvården, och det är inte motiverat att dess genomförande ska bero på frivillighet eller en slump utan det ska säkerställas med lagstiftningslösningar.

Det hör till en veterinärs yrkeskunskaper att kunna skilja åt sjuka och friska djur, utföra kliniska åtgärder och sköta sjuka djur samt planera djurens hälsovård på gårdsnivån. De måste också kunna utföra åtgärder som är nödvändiga för att trygga djurens hälsa, välfärd och folkhälsan. Veterinärens kunskaper och färdigheter gällande jordbrukets primärproduktion bildar även en nödvändig grund för undervisningen i livsmedelshygien. Det är möjligt att studera de kliniska och andra färdigheter som behövs vid produktionen av veterinärtjänster bara om kundunderlaget och antalet produktionsgårdar är tillräckligt stort. En minskning av patientunderlaget försvagar veterinärernas färdigheter i alla delområden av veterinärvården, vilket äventyrar genomförandet av veterinärvårdslagens syften. Om antalet studerande i framtiden ökar, blir behovet att trygga patientmängden ännu viktigare.

Den europeiska samarbetsorganisationen av enheter som ger veterinärmedicinsk utbildning EAEVE utvärderar veterinärutbildningen vid Helsingfors universitet med regelbundna mellanrum mot den europeiska standard som branschen gemensamt godkänt. Syftet med detta är att se till att utbildningen vid enheter som genomgått värderingen på ett godkänt sätt motsvarar kraven. En förutsättning för godkännandet är tillräckligt mångsidig tillgång till undervisningsmaterial.

Den obligatoriska praktik som ingår i många andra universitetsexamina har tryggats genom lagstiftning. Det är ändamålsenligt att för Helsingfors universitet föreskriva en begränsad lagstadgad roll som producent av offentliga veterinärtjänster. Eftersom det är staten och inte kommu-

nerna som ansvarar för den utbildning som leder till examen, är det också viktigt att den finansiella lösning som skapas inte belastar kommunerna inom universitets närområden mer än om kommunen ordnade tjänsterna som egen verksamhet.

2.5.3 Kommunalveterinärernas tillsynsuppgifter

Grundandet av tjänster för tillsynsveterinärer efter att den gällande lagen trädde i kraft har förbättrat tillsynens sakkännedom och kvalitet och ökat tillsynen. Samtidig har tillsynens kostnader ökat. Såsom det har konstaterats ovan har ökningen av kostnaderna varit betydligt större än ökningen av antalet inspektioner. Kostnaderna i anslutning till tillsynen över djurens välfärd kommer mycket sannolikt att ytterligare öka bland annat på grund av ökningen av den allmänna kostnadsnivån, ökningen av kraven på och omfattningen av tillsynsbesöken gällande djurens välfärd samt ökningen av pararbetet. Eftersom staten ersätter kostnaderna med anledning av kommunalveterinärernas arbete utan ett lagstadgat kostnadstak, är kommunerna inte nödvändigtvis tillräckligt motiverade att genomföra tillsynen så kostnadseffektivt som möjligt. Inom ramen för systemet har staten få möjligheter att bromsa ökningen av statens kostnader.

Ett annat problem med systemet är att faktureringspraxisen i anknytning till det orsakar en stor administrativ börda för såväl kommunerna som regionförvaltningsverken. Riksdagen fäste uppmärksamhet vid detta 2014 i samband med behandlingen av regeringens proposition till lagen om animaliska biprodukter och inkluderade i riksdagens svar (RSv 344/2014 rd) ett uttalande som förutsätter genomförandet av strukturella reformer av regionförvaltningen samt miljö- och hälsoskyddet på ett sätt som möjliggör finansieringen av tillsynskostnaderna med ett enkelt och klart förfarande.

Det nuvarande systemet är också sårbart, eftersom det finns knappt om tillsynsresurser i miljö- och hälsoskyddets samarbetsområden, ofta bara en tillsynsveterinär per område. Tillsynsveterinärer upplever att det är utmanande att arbeta ensam, vilket ökar arbetets belastning. Det är också svårt att rikta resurser till de ställen där de behövs mest, eftersom tjänsteveterinärer inte ha befogenheter utanför sitt eget område. Med anledning av de knappa resurserna är det inte heller möjligt att ordna tjänsteveterinärsjour på kommunnivå om den akuta veterinärhjälpen utanför tjänstetiden sköts av en privat aktör.

Det skulle minska problemen i anknytning till organiseringen av tillsynen om tillsynsuppgifterna organiserades i större områden än nu. Den parlamentariska arbetsgruppens förslag om överföringen av uppgifterna till välfärdsområdena minskar också byråkratin i samband med faktureringen betydligt.

2.5.4 Privat veterinärvård

Veterinärvårdslagens bestämmelser om privata veterinärtjänstproducenter och tillsynen över dem har upplevts vara rätt problemfria. De privata aktörernas intressen i samband med revideringen av veterinärvårdslagen ansluter sig alltså framför allt till konkurrensförutsättningarna på marknaden.

Digitaliseringsutvecklingen har inneburit tekniska möjligheter av nytt slag för produktionen av tjänster som erbjuds med distanskommunikationsmedel. Det har varit en etablerad praxis att bedöma behovet av veterinärvård och hänvisa till vård samt följa upp hur hälsotillståndet av ett djur som har undersöks och behandlats av en veterinär utvecklas även på basis av en telefonintervju med ägaren. Det har också varit möjligt att på detta sätt konstatera djurets behov av ytterligare mediciner. Utvecklingen av sätten att förmedla information har infört allt fler tjänster där tjänstproducenten och kunden har såväl ljud- som synförbindelse med varandra.

Tjänsteproducenter har kunnat introducera på marknaden tjänster som uttryckligen baserar sig på dylika förbindelser utan att nödvändigtvis alls ha traditionell mottagningsverksamhet. Ett hinder till spridningen av distanstjänster har varit att möjligheterna att skriva ut medicin som distansservice hittills har varit rätt begränsade.

Veterinärvårdslagen gäller såväl veterinärtjänster som erbjuds med distanskommunikationsmedel som tjänster som erbjuds så att både veterinären och patienten befinner sig i samma lokal på veterinärens mottagning eller på djurhållningsplatsen. Bestämmelserna om den privata tjänsteproducentens anmälningsskyldighet och den ansvariga veterinären lämpar sig även på yrkesutövare som inte alls har en traditionell mottagning eller fast verksamhetsställe. Dessutom har bestämmelserna om lokaler och redskap formulerats på ett flexibelt sätt så att de också kan tillämpas på distanstjänster. Formuleringen kan dock till den här delen vara ännu tydligare. När nämnda tjänster tillhandahålls, är det speciellt viktigt med tanke på lokalerna och redskapen (inklusive förbindelserna) att de möjliggör uppfyllandet av kraven på sekretess, integritetsskydd och datasäkerhet.

Lagens krav på att tjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta kopplas till iakttagandet av skyldigheterna gällande yrkesverksamhet annanstans i lag. Problemet är emellertid att veterinärvårdslagen inte på ett tillräckligt sätt möjliggör användningen av administrativa tvångsmedel som lagen tillåter när dessa skyldigheter kränks. Det är därför nödvändigt att komplettera bestämmelserna så att det blir möjligt att avbryta verksamheten i situationer där bestämmelser om medicinsk behandling av djur har överträtts allvarligt och likaså i situationer i vilka överträdelsen av bestämmelser om djurs hälsa och välfärd allvarligt kan äventyra djurs hälsa eller välfärd eller folkhälsan. Utöver avbrytandet av verksamheten är det ändamålsenligt att lägga till tvångsmedlen förbudet att använda en apparat eller annan arbetsutrustning.

Det finns skäl att revidera bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om utövning av veterinäryrket gällande sådana patientjournaler som uppstår i en privat veterinärtjänsteproducents verksamhet. Därtill är det nödvändigt att bestämmelserna till centrala delar höjs till lagnivån.

2.5.5 Landskapet Ålands ställning

Veterinärvårdslagen, som gäller organisering av veterinärvården, tillämpas i princip inte på Åland.

Enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om animaliska livsmedel, djurskydd och veterinärväsendet med undantag av smittsamma sjukdomar hos husdjur eller förbud mot införande av djur och djurprodukter. De sistnämnda frågorna hör till rikets lagstiftningsbehörighet såsom även frågor som gäller läkemedel. Enligt 30 § i självstyrelselagen för Åland ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet dock skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Frågor gällande veterinärers yrkeskompetens hör till rikets lagstiftningsbehörighet och inga undantag gäller skötseln av förvaltningsuppgifter. Detta innebär att den tillsyn som rikets myndigheter utövar i enlighet med lagen om utövning av veterinäryrket täcker hela landet, medan tillsynen över veterinärtjänster enligt veterinärvårdslagen enbart gäller Fastlandsfinland.

En reform av självstyrelselagen för Åland är under beredning (justitieministeriets utlåtandebeväran 6.7.2021, VN/846/2018). Reformen avses dock inte ändra den ovan beskrivna fördelningen av behörigheter mellan landskapet och riket utan motsvarande bestämmelser som de nu

ikraftvarande ska överföras till den nya lagen (27, 28 och 48 §). Nytt är en bestämmelse enligt vilken förebyggandet av husdjurens smittsamma sjukdomar i fortsättningen kan överföras till lagtinget med en lag som stiftats i vanlig lagstiftningsordning och med lagtingets godkännande.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att trygga tillgången till veterinärtjänster i hela landet så att grundläggande tjänster som är nödvändiga med tanke på djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan finns tillgängliga dygnet runt på ett avstånd och till ett pris som är skäliga för kunderna. Ett annat syfte är att minska kommunernas kostnader med anledning av organiseringen av veterinärtjänster. Genom propositionen vill man bli av med motstridigheten mellan olika lagar som ansluter sig till konkurrensneutraliteten mellan den offentliga och privata sektorn.

Därtill är syftet att säkerställa veterinärtjänsternas kvalitet och tillsyn, förutsättningarna för skötseln av kommunalveterinärens tillsynsuppgifter samt möjligheterna av det universitet som ger veterinärutbildning att få ett tillräckligt patientunderlag för att trygga sin undervisnings- och forskningsuppgift.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny veterinärvårdslag, genom vilken den gällande veterinärvårdslagen upphävs.

Enligt den föreslagna lagen ska kommunerna alltjämt ha ansvar för organiseringen av veterinärtjänster, men dessa veterinärtjänster ska preciseras och begränsas noggrannare än nu. Organiseringsansvaret ska omfatta sådana veterinärtjänster som är nödvändiga för att djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan ska tryggas. Den jämlika tillgången till dessa tjänster som är av allmänt ekonomisk intresse ska tryggas i hela landet, vid behov alla tider av dygnet. Dessa tjänster ska specificeras och begränsas i en förteckning med 14 punkter.

Förteckningen ska innehålla flera åtgärder som förebygger djurens sjukdomar och välfärdsproblem samt spridningen av sjukdomar som kan smittas till människor eller djur. Till organiseringsansvaret ska även höra utredningen av orsaken till djurets sjukdom och bedömningen av vårdbehovet, inklusive tagning av sedvanliga prover och laboratorieundersökningar av dem. Till exempel bilddiagnostik står däremot utanför förteckningen.

Organiseringsansvaret ska därtill omfatta sådan vård av ett sjukt djur som behövs för ett djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion och som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen och grundläggande vård av första hjälpen-karaktär som behövs för andra djur som huvudsakligen vårdas på mottagningen. Denna vård specificeras närmare i förteckningen. Även nödvändig förlossningshjälp och avlivning av djur ska ingå i förteckningen över tjänster. Utgångspunkten är att organiseringsansvaret inte ska omfatta sådana krävande vårdåtgärder som till exempel operationer som vanligen inte kan utföras utan specialutrustning och biträdande personal.

De tjänster som enligt förslaget ska höra till organiseringsansvaret ingår i grundläggande veterinärtjänster eller akut veterinärhjälp enligt den gällande veterinärvårdslagen. Förslaget innebär inte en utvidgning av dessa begrepp utan specificering och begränsning, eftersom till exempel operationer och andra motsvarande åtgärder erbjuds av kommuner på ett mer omfattande sätt än det som ingår i den föreslagna förteckningen över veterinärtjänster.

Å andra sidan finns det inte längre i den föreslagna veterinärvårdslagen en bestämmelse enligt vilken grundläggande veterinärtjänster ska ordnas för andra än nyttodjur enbart om tjänsten inte annars är tillgänglig i samarbetsområdet. Nämnda ändring behövs eftersom marknadskrafterna inte ensamma kan ta hand om tillgången till nödvändiga veterinärtjänster dygnet runt, inte åtminstone i form av en tjänst till skäligt pris som är tillgänglig för alla. Det är inte heller skäligt om organiseringen av och tillgången till de nödvändiga bastjänsterna är förknippade med skyldigheter som beror på någon annan lag. Till exempel bolagiseringsskyldighetens existens varierar enligt huruvida det inom området finns tillgång till privata tjänster för en del djur under vissa tider av dygnet. Krav som är öppna för tolkning och som varierar samt uppdelning av de grundläggande tjänsterna i oändamålsenliga delar är problematiska med tanke på rättssäkerheten, förutsägbarheten och det praktiska ordnandet av tjänsterna. På basis av nordiska exempel kan man anse att det inte nödvändigtvis är möjligt att trygga offentliga bastjänster så att organisationen reagerar på den ständigt föränderliga marknadssituationen.

Den föreslagna förteckningen över tjänster som ska ingå i organiseringsansvaret omfattar de grundläggande tjänster vars tillgänglighet i form av tjänster till skäligt pris kan anses vara centralt med tanke på det allmänna intresset. Dessutom är det fråga om en sådan servicehelhet som åtminstone behövs för att systemet överhuvudtaget ska kunna fungera i form av kommunal verksamhet i de flesta områden. Nästan alla kommuner ordnar redan nu de tjänster som ingår i förteckningen, vilket innebär att förslaget i praktiken inte just betyder en utvidgning av de uppgifter som sköts av kommuner, även om det i vissa kommuner utvidgar kommunens skyldigheter.

Det föreslagna organiseringsansvaret för kommunerna innebär ett slags fortsättning av den formulering av organiseringsansvaret i veterinärvårdslagen (685/1990) som var i kraft fram till 2009, då den nya lagen trädde i kraft och vars inverkan alltjämt syns i organiseringen av tjänsterna. Organiseringsansvaret täckte då i hela landet även icke-brådskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur, men för deras del var ansvaret mer begränsat och täckte inte alla de tjänster som hörde till grundläggande veterinärtjänster för nyttodjur (RP 252/89 rd, s. 12).

Kommunens organiseringsansvar omfattar beslut om servicestrukturen och kostnads- och kvalitetsnivån för tjänster som produceras för kommuninvånarna och vilka tjänsteproducenter som producerar dem. Organiseringsansvaret för veterinärtjänster enligt den föreslagna och gällande lagen skiljer sig dock från till exempel organiseringsansvaret för social- och hälsovården för att tjänster som produceras på basis av ett avtal med kommunen inte med anledning av den privata tjänsteproducentens, dvs. avtalspartens, särställning kan jämföras med kommunens sedvanliga köptjänster. På grund av specialbestämmelser tar den privata producenten av veterinärtjänster ut kundavgifterna i form av privaträttsliga betalningar. Det kan som ett minimum räcka till för att uppfylla kommunens skyldigheter att kommunen avtalar om att tjänster finns tillgängliga under vissa tider och till det pris som den privata tjänsteproducenten även annars tar ut för sina tjänster, dvs. det är inte i alla situationer nödvändigt för kommunen att ekonomiskt stödja produktionen av den privata tjänsteproducent som är avtalsparten för att uppfylla sina egna skyldigheter.

Propositionen har utarbetats så att den helhet som har föreslagits för kommunen som sådan kan överföras till välfärdsområdena, om det fattas ett separat beslut om genomförandet av överföringen med samma innehåll som den parlamentariska arbetsgruppen har föreslagit.

På tjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska tillämpas transparenskyldigheter enligt EU-lagstiftningen, som ökar transparensen av det offentliga stöd som riktas till systemet. I den föreslagna veterinärvårdslagen ska dessutom finnas en bestämmelse enligt vilken man vid di-

RP 83/2022 rd

mensioneringen av offentliga tjänster ska ta hänsyn till de tjänster som privata veterinärtjänste-producenter tillhandahåller inom organisatörens område. Det är inte meningen att offentliga tjänster produceras mer än det är nödvändigt med tanke på lagens syfte och servicesystemets funktion.

Den föreslagna lagen innebär väsentliga förändringar i det sätt på vilka kundavgifter för veterinärtjänster tas ut.

En kommun ska för det första kunna ta ut för ett mottagningsbesök inte bara de kostnader som föranleds av lokaler, utrustning och lönerna för den biträdande personalen men även kostnader som beror på produktionen av de tjänster som tillhandahålls på kommunens mottagning. Kommunala kundavgifter bör dock vara skäliga för användarna. Den föreslagna ändringen ökar de kundavgifter som kommunen får in väsentligt, eftersom den minskar det offentliga stödet till tjänster som produceras uttryckligen för sällskaps- och hobbydjur. Kommunerna avses ha beslutanderätten om avgifterna. Den föreslagna lagen ska göra det möjligt att genom förordning föreskriva om de högsta avgifterna för vissa tjänster som är speciellt centrala med tanke på samhällseliga intressen, men det är meningen att bemyndigande att utfärda förordning bara ska användas av särskilt motiverad anledning.

En annan väsentlig förändring som ansluter sig till kundavgifterna är att andra tjänster än de som enligt definitionen omfattas av organiseringsansvaret ska prissättas på basis av marknadspriserna när kommunen frivilligt i en konkurrenssituation ordnar sådana tjänster på marknaden. En kommun kan producera sådana tjänster som egen verksamhet, dvs. avvika från den i kommunallagen föreskrivna skyldigheten att bolagisera dessa tjänster, om kriterierna för bolagiseringsundantagen enligt kommunallagen uppfylls. I praktiken innebär detta att tjänsteproduktionen till sin mängd och till sina marknadskonsekvenser anses vara ringa. Det är ändamålsenligt med tanke på kunderna att kommunalveterinären kan utföra vissa sådana åtgärder eller till exempel använda undersökningsapparater som inte ingår i den lagstadgade servicen, om veterinären har beredskap för detta, om kommunen så vill och om kommunens utrustning gör det möjligt. Om kommunens ekonomiska verksamhet i en konkurrenssituation på marknaden ska föras bok separat, om inte verksamhetens omsättning per år underskrider 40 000 euro. På många områden finns inte alls specialiserade veterinärtjänster och inte heller förutsättningar för att dylik affärsverksamhet ska uppstå, och i dessa områden kan kommunen enligt eget val alltjämt stödja också sådana tjänster.

Det tredje ändringsförslaget i anknytning till kundavgifterna gäller sättet att ta ut avgifterna. Enligt förslaget är det enda sättet inte längre det att kommunalveterinären tar ut för tjänsterna arvoden enligt tjänstekollektivavtalet utan lagen möjliggör också ett alternativt sätt att ta ut avgifter, dvs. enbart kommunen tar ut för de tjänster som den producerar kundavgifter i form av kommunala avgifter. Valet ska enligt förslaget dock inte basera sig på beslut av enskilda områden utan förutsätta arbetsmarknadsparternas riksomfattande beslut om övergången till ett tjänstekollektivavtal av nytt slag. Den föreslagna ändringen ska öka arbetsmarknadsparternas möjligheter att framöver förhandla om lösningar som på bästa möjliga sätt motsvarar arbetslivets behov och behovet att trygga veterinärsarbetskraft.

För det offentligrättsliga universitet som ordnar veterinärutbildning föreslås en skyldighet att agera som producent av offentliga veterinärtjänster som kommunen enligt förslaget ska ordna i den omfattning som den ändamålsenliga organiseringen av veterinärutbildningen och den veterinärmedicinska forskningen kräver. Genom denna ändring tryggas ett tillräckligt kundmaterial för Universitetets djursjukhus. Det verksamhetsområde inom vilket universitetet ska producera veterinärtjänster ska fastställas enligt de bestämmelser som föreslagits, men utgångspunkten är emellertid den nuvarande verksamheten vid Universitetets djursjukhus, som inte ska utvidgas.

Regionens kommuner är skyldiga att betala universitetet en ersättning för sina besparade kostnader enligt de föreslagna bestämmelserna.

Bestämmelserna om privata veterinärtjänsteproducenters skyldigheter ska motsvara den gällande regleringen. Skyldigheten att förvara patienternas journalhandlingar ska dock specificeras. Också bestämmelserna om tillsynen över veterinärtjänsteproducenter motsvarar till sitt innehåll långt de nuvarande bestämmelserna, men tillsynen ska omfatta även producenterna av offentliga veterinärtjänster. Den föreslagna lagen gör det möjligt att ingripa i verksamheten inte bara när verksamheten bryter mot skyldigheterna enligt denna lag utan också när överträdelsen gäller vissa andra lagar som gäller veterinärvården.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om kommunalveterinärens behörighetskrav överföras till lagen om utövning av veterinäryrket, definitionen av riksomfattande djurhälsovårdsprogram till lagen om medicinsk behandling av djur samt bestämmelser som gäller ersättningar för köttkontroller som baserar sig på avtal till livsmedelslagen. Därtill ska det i lagen om utövning av veterinäryrket göras vissa ändringar genom vilka bestämmelserna förenhetligas med veterinärvårdslagen. I lagen om djursjukdomar, i hälso- och sjukvårdslagen och i pensionslagen för den offentliga sektorn ska göras ändringar av teknisk natur i hänvisningsbestämmelserna.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för statsfinanserna

Propositionen uppskattas inte ha några konsekvenser för statens budget.

Propositionen påverkar inte de statsandelar som betalas till kommuner för organiseringen av veterinärtjänster eller andra uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet. De grundläggande tjänsternas statsandel är kalkylmässig, och propositionen påverkar inte kalkyleringsgrunderna, som utöver kundantalet bland annat omfattar befolkningstätheten och karaktären av skärgård men inte till exempel hur kommunen organiserar veterinärtjänster och hurdana kundavgifter den tar ut.

Förslaget om att veterinärtjänsteproducenter ska ges identifikationsnummer per lokal och att dessa ska antecknas i registret orsakar i början en aning administrativt arbete för Livsmedelsverket. Utöver givandet av identifikationsnumren och registreringen ska de tjänsteproducenter som redan är i registret och läkemedelspartiaffärer informeras om detta. I fortsättningen effektiviserar reformen dock processen för insamlingen av information om användningen av antimikrobiella läkemedel enligt EU:s förordning om veterinärmedicinska läkemedel och dess nationella genomförandeakter.

Vidare orsakas det i synnerhet i början av reformen tilläggssarbete för regionförvaltningsverket av att det i registret över veterinärtjänsteproducenter vid sidan om privata tjänsteproducenter även ska antecknas verksamhetsställen av organisationer som producerar offentliga veterinärtjänster.

Nämnda ändringar påverkar även förvaltningsområdets informationssystem. För närvarande finns dock på gång ett informationssystemprojekt inom ramen för vilket tillämpningarna i det gamla ELITE-systemet kommer att förnyas, inklusive registertillämpningen som gäller producenter av veterinärtjänster. Detta projekt har beaktats i den tredje tilläggsbudgeten för 2021 så

RP 83/2022 rd

att det från moment 28.70.20 (Främjande av produktiviteten (reservationsanslag 3 år) har överförts 456 000 euro till moment 30.20.01 till projektet Tillstånds-, godkännande- och anmälningspliktiga verksamheter samt registreringar i fråga om aktörer på området för djurens hälsa och välfärd (ILMO). I samband med nämnda projekt är det möjligt att ta hänsyn till behoven gällande informationssystem som ansluter sig till identifikationsnumren och utvidgningen av registeruppgifterna.

Det är också meningen att i samband med detta projekt genomföra en elektronisk ärendehanteringstjänst, som kommer att minska anmälarens och registerförarens administrativa börda. Målet är att den nya registertillämpningen ska vara i bruk i början av 2024, och det är inte meningen av registreringen av kommunernas verksamhetsställen ska inledas före detta. När man tar hänsyn till detta utvecklingsprojekt, för vilket det redan finns finansiering, bedöms de föreslagna ändringarna inte öka Livsmedelsverkets och regionförvaltningsverkets uppgifter på ett sätt som förutsätter tilläggsresurser. Kostnaderna som propositionen medför t.ex. i anslutning till dessa myndigheters uppgifter täcks inom ramen för förvaltningsområdets rambeslut och anslagen och antalet årsverken i statens budgeter.

Konsekvenser för kommunernas ekonomi

Enligt uppskattningar kan de föreslagna ändringarna minska kommunernas årliga kostnader med sammanlagt cirka 10,25 miljoner euro, vilket motsvarar cirka 22 procent av alla kostnader för veterinärtjänster. Det förknippas dock betydande osäkerhet åt bägge hållen till uppskattningen, eftersom kommunerna själva får fatta besluten om kundavgifterna.

Enligt förslaget blir bestämmelserna om de kommunala avgifter som tas ut för tjänster som omfattas av organiseringsansvaret flexibla så att det blir möjligt att med så kallade klinikavgifter täcka inte bara kostnaderna verksamhetslokaler, arbetsutrustning och biträdande personal utan också andra kostnader som orsakas för kommunen. Med avgifterna är det därmed möjligt att täcka kostnader i anknytning till vården av sällskaps- och hobbydjur, i synnerhet kommunens kostnader för veterinärens grundlön. Avgifterna bör dock vara skäliga för användarna. När man bedömer skäligheten av den avgift som kommunen tar ut, ska man ta hänsyn till kundens totalräkning för besöket, och kommunalveterinärens arvode bildar största delen av den.

Kommunerna beslutar själva om sina taxor, vilket innebär att det är omöjligt att ge exakta uppskattningar om ändringarna i offentligt rättsliga avgifter. Antalet mottagningsbesök av sällskaps- och hobbydjur är cirka 350 000 årligen. De klinikavgifter som kommunerna i dagens läge tar ut varierar mellan cirka fem och femtio euro, dock så att avgifterna typiskt ligger kring tio euro, och de högsta avgifterna gäller jourbesök samt besök med krävande åtgärder. Om kommunerna med anledning av ändringen av bestämmelsen om avgifter till exempel får tilläggsinkomster på 15 euro per mottagningsbesök i genomsnitt, innebär detta för kommuner kostnadsbesparingar på 5,25 miljoner euro årligen. Prisökningen kan vara mindre för enkla åtgärder som bara tar litet tid men högre för åtgärder som tar mera tid. För närvarande tar cirka 40 procent av kommunerna inte alls ut så kallade klinikavgifter, vilket gör att ökningen av kundpriserna i dessa kommuner sannolikt är större än i de kommuner som redan tar ut avgifter.

Kommunernas kostnader kommer också att minska på grund av de föreslagna bestämmelser som noggrannare än nu definierar de tjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar och som innebär att tjänster som ligger utanför organiseringsansvaret, till exempel operationer av olika slag på sällskaps- och hobbydjur, ska prissättas på basis av marknadspriserna. Dessa ändringar uppskattas minska kommunernas nettokostnader med sammanlagt cirka fem miljoner euro per år. Minskningens storlek beror dock på i vilken mån tjänster med marknadspriser ordnas vid sidan av den lagstadgade servicehelheten. Till den del som organiseringen av dylika

tjänster minskar beror kostnadsinverkan delvis på hur kommunen lyckas med omorganiseringen av de arbetsuppgifter som finns kvar. Kostnadsförändringarna kommer sannolikt att variera mycket mellan kommunerna.

Den partiella utvidgningen av organiseringsansvaret gällande vissa tjänster för sällskaps- och hobbydjur och en del områden anses inte i praktiken just öka kommunernas uppgifter och inte heller kostnaderna. Uppskattningen baserar sig på svaren till en förfrågning som den arbetsgrupp som beredde lagreformen gjorde. Förfrågningen skickades till alla kommuner och samkommuner (sammanlagt 63) som tar hand om miljö- och hälsoskyddsuppgifter. Antalet svar var 39. På basis av förfrågningen ordnar alla respondenter grundläggande veterinärtjänster som ingår i organiseringsansvaret också för sällskaps- och hobbydjur, även om organiseringen av tjänster för dessa djur för närvarande bara är obligatoriskt i en del områden. 92 procent av respondenterna meddelade att de producerar dessa tjänster själva. Fyra procent av respondenterna var kommuner inom verksamhetsområdet av Helsingfors universitets djursjukhus, och de har ingått avtal med universitet om produktionen av tjänster.

Det finns några kommuner utanför de som besvarade förfrågningen som enligt uppgifter inte för närvarande producerar grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur. I dessa fall producerar kommunen inte heller akut veterinärhjälp för sällskaps- och hobbydjur under tjänstetiden utan den har avtalat om dess produktion med en privat tjänsteproducent. För dessa kommuner är det sannolikt möjligt att utan nämnbara tilläggskostnader lägga till avtalet även produktionen av icke-brådskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur under tjänstetiden, som föreslås bli lagstadgade. Detta beror på att den privata producenten av veterinärtjänster som är kommunens avtalspart enligt specialbestämmelserna i veterinärvårdslagen tar ut kundavgifterna i form av privaträttsliga betalningar. Därmed kan det som minimum räcka till för en kommun att avtala om att tjänster finns tillgängliga vissa tider och till det pris som den privata tjänsteproducenten även annars tar ut för sina tjänster för att uppfylla sina skyldigheter. I princip erbjuder alla veterinärstationer icke-brådskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur under dagtid även som privata tjänster utan stöd. I ovan avsedda situationer behöver kommunen alltså inte nödvändigtvis stödja den privata avtalspartens produktion ekonomiskt eller starta ny egen tjänsteproduktion för att kunna uppfylla de föreslagna kraven.

Förslaget att göra de bestämmelser i lagen mer flexibla som begränsar sättet att ta ut kundavgifter erbjuder arbetsmarknadsparterna en möjlighet att avtala om en övergång från kommunalveterinärernas arvodesystem till en lönelösning, där kommunalveterinären i sin helhet får sin förvärvsinkomst på basis av ett tjänsteförhållande med kommunen. Denna ändring betyder sannolikt en sådan förändring i kommunalveterinärernas ställning som tolkas leda till tillämpningen av arbetstidslagen och som därmed sannolikt ökar behovet av veterinärtjänster. Det har gjorts olika preliminära beräkningar över den alternativa lönelösningens kostnadsverkningar utifrån olika bakgrundsantaganden. Behovet av tjänster beror i synnerhet på det hur stor andel av jouren utanför tjänstetiden som anses vara en del av arbetstiden och hur stor som beredskap. Förändringen i kommunernas kostnader beror på behovet av tjänster och nivån på månadslönen enligt den nya löneuppgörelsen. Om arbetsmarknadsparterna beslutar att ändra lönesystemet, kommer förändringen sannolikt att även orsaka administrativa kostnader för kommunen.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna veterinärvårdslagen anses trygga förutsättningar för kommunalveterinärernas tjänsteuppdrag, såsom tillsynen av djurs hälsa och välfärd, samt försäkra att det finns tillräckligt med tjänsteveterinärer även med tanke på exceptionella situationer såsom djursjukdomsepidemier. Med tanke på bevarandet av ett tjänsteveterinärssystem av det nuvarande slaget är det av

särskild betydelse att kommunerna enligt förslaget kan som egen verksamhet organisera en sådan minimihelhet av tjänster som upprätthållandet av den egna produktionen i praktiken förutsätter.

Organiseringsansvarets nuvarande formulering leder däremot till bolagiseringar och en väsentlig minskning av antalet tjänsteveterinärer. I flera områden blir det inte längre möjligt att producera grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur som kommunens egen verksamhet utan kommunerna måste avstå från dessa tjänster eller bolagisera dem. I en förfrågning som genomfördes i miljö- och hälsoskyddets samarbetsområden meddelade en del respondenter som sin åsikt att det inte i praktiken är möjligt att producera kommunala veterinärtjänster för produktionsdjur eller akut hjälp för alla djur utan grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur. 97 procent av respondenterna ansåg att om den sistnämnda tjänsten inte längre finns bland kommunalveterinärens uppgifter, blir veterinärtjänster mindre attraktiva.

Kommunernas administrativa börda ökar något, eftersom de veterinärtjänster som ligger utanför organiseringsansvaret i fortsättningen prissätts enligt marknadspriserna och skiljs åt i bokföringen. Även transparensbestämmelser gällande offentligt stöd som baserar sig på EU-lagstiftningen, kommer att orsaka en del administrativt arbete.

De samarbetsområden som besvarade den ovannämnda förfrågningen ansåg att det är något problematiskt att den föreslagna specificeringen och begränsningen av organisationsansvaret innebär att vissa sådana undersökningar och operationer som en del kommuner nu ordnar till ett subventionerat pris i fortsättningen prissätts enligt marknadsnivån. I svaren ansågs det att förändringen minskar tillhandahållandet av dessa tjänster och kan därmed leda till djurskyddsproblem, minska kommunalveterinärernas arbetsmotivation och tjänsternas attraktivitet. Efter förfrågningen har förslaget ändrats på så sätt att ordnandet av dylika åtgärder mycket långt är möjligt på motsvarande sätt som nu i perifera områden, där det inte finns förutsättningar att få marknadsbetingade privata tjänster på specialistnivå.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen ska trygga djurägarnas och -innehavarnas möjligheter att även framöver få offentliga grundläggande veterinärtjänster så att tjänsterna är tillgängliga dygnet runt på ett skäligt avstånd och till ett skäligt pris. Från kundsynvinkeln är det också av betydelse att propositionen innehåller bestämmelser om alla veterinärtjänsters kvalitet och tillsyn.

Propositionen tryggar offentliga tjänster för alla djur oberoende av näringsverksamhetens sektor (t.ex. jordbruk, turism, idrott) eller om det är fråga om sällskaps- eller hobbydjur. I tjänsternas definitioner finns det dock vissa skillnader mellan djurarter. För sällskaps- och hobbydjur har utvecklats vård av alla slag, även mycket krävande och dyr, och människor är redo att köpa sådana tjänster. Detta innebär att i synnerhet begränsningarna gällande dessa djur är av central betydelse med tanke på definitionen av organiseringsansvaret.

Propositionen medför förändringar som i viss mån höjer kundpriserna på tjänster som produceras på kommunala mottagningar. Förändringen gör att prissättningen av grundläggande kommunala tjänster blir närmare privata tjänsteproducenters prissättning, men även efter förändringen uppskattas de offentliga tjänster som är nödvändiga med tanke på djurskyddet, förebyggandet av djursjukdomar och folkhälsan åtminstone som helhet vara förmånligare än motsvarande privata tjänster. Kommunen ska prissätta krävande operationer av olika slag och andra motsvarande åtgärder på basis av marknadspriserna, när kommunen agerar på marknaden i en

konkurrenssituation, vilket innebär att priserna på dessa åtgärder devis höjs till och med betydligt. Ovan i avsnitt 4.2.2 har det uppskattats att förändringarna gällande prissättningen kan öka kundavgifterna med sammanlagt cirka 10,25 miljoner euro per år.

Förslagen gällande organiseringsansvaret och tjänsternas prissättning kan innebära att en del kunder på de kommunala mottagningarna i stället börjar anlita privata tjänsteproducenter. Det är svårt att noga förutse inverkan på kundmängderna. Djurägarens val beror inte bara på tjänsternas prissättning utan också på avståndet till alternativa tjänster och djurägarens förväntningar på bland annat utbudet av tjänster och utrustning av kliniker.

Trots osäkerheten om konsekvensernas storlek är det klart att reformen förbättrar ställningen av privata veterinärtjänsteproducenter när det gäller inledandet och bedrivandet av verksamheten. Detta beror på förändringarna i de kommunala tjänsternas prissättning samt på det att en del av de tjänster som kommunerna nu ordnar blir tjänster som klart produceras på affärsmässiga grunder.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Det är nödvändigt att med propositionen lösa det problem gällande konkurrensneutralitet som beskrivs i avsnitt 2.5.2, dvs. riktandet av offentliga medel till sådana veterinärtjänster som kommunen erbjuder på basis av frivillighet i en konkurrenssituation på marknaden. Det är fråga om grundläggande veterinärtjänster som erbjuds åt sällskaps- och hobbydjur inom ett område där denna tjänst också annars är tillgänglig. Ett alternativ till den föreslagna lösningen är att bibehålla de nuvarande bestämmelserna om kommunens organiseringsansvar inklusive begreppen grundläggande veterinärtjänst och akut veterinärhjälp samt bestämmelsen enligt vilken grundläggande veterinärtjänster för andra än nyttodjur ska organiseras bara om sådana inte annars är tillgängliga inom området. Detta kunde göras antingen genom att låta bli att revidera bestämmelserna om organisationsansvaret (s.k. *nollalternativ*) eller genom att förnya bestämmelserna om organiseringsansvaret genom att bibehålla det nuvarande ansvaret och därtill ändra lagens betalnings- och arvodesbestämmelser så att den grundläggande veterinärtjänst som är frivillig för kommuner kan prissättas på basis av marknadspriser i situationer där kommunen enligt kommunallagen kan producera denna tjänst som egen verksamhet. Bägge alternativen har i väsentliga delar likadana effekter.

Alternativen anses i flera områden betyda antingen det att kommunen avstår från produktionen av grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- eller hobbydjur eller att dessa tjänster bolagiseras, eftersom det anses att konsekvensbedömningen inte kan basera sig på ett sådant alternativ att den grundläggande veterinärtjänsten som nu erbjuds åt sällskaps- och hobbydjur möjligen finns inom ramen för kriteriet för verksamhet i liten skala bland bolagiseringsundantagen. Såsom det står i avsnitt 2.2 bildar de tjänster som numera erbjuds åt sällskaps- och hobbydjur uppskattningsvis cirka 65 procent av totalkostnaderna för kommunala veterinärtjänster. En del av dessa är kostnader för akut veterinärhjälp.

Alternativen innebär så pass stora risker för funktionen av systemet med offentliga veterinärtjänster att de inte anses vara ändamålsenliga. Tjänstesystemet blir i detta fall utsatt för stora osäkerhetsfaktorer och varierande krav. För det första är det mycket svårt att göra en gränsdragning mellan akut veterinärhjälp som ges åt ett sjukt djur och den grundläggande veterinärtjänsten för ett sjukt djur, men särskiljandet avgör i flera fall sättet att ordna tjänsterna och deras prissättning. Dessutom är det mycket besvärligt att definiera när det i varje enskilt område finns så mycket privata tjänster att skyldigheten att ordna grundläggande veterinärtjänster inte blir

aktuell och tjänsten ska bolagiseras samt inom bolagen prissättas enligt marknadspriserna. I ett land som Finland kan inträdet och utträdet av även små producenter av veterinärtjänster på marknader påverka tillgången till tjänsterna inom ett område och därmed införa eller slopa kommunens organiseringsansvar, vilket inte kan anses vara rimligt med tanke på verksamhetens förutsägbarhet.

Avståendet från grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur eller överföringen av tjänsterna till ett bolag leder till risker för det offentliga tjänstesystemet, för vilket det behövs ett tillräckligt kundunderlag inom ett rimligt stort geografiskt område. Problemen med inskränkningen av kommunens egen verksamhet har behandlats i avsnitt 2.5.2 (s. 22–23). På grund av dessa problem är det sannolikt att om grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur bolagiseras, bolagiseras alla kommunala veterinärtjänster samtidigt. Även till den här lösningen förknippas stora problem med tanke på systemets funktion. Dessa beskrivs i avsnitt 2.5.2 (s. 23–24). I nämnda avsnitt (s. 24) behandlas också svårigheterna i samband med sådana lösningar där veterinären delvis producerar tjänster för kommunen och devis för ett bolag som kommunen har bestämmande inflytande över.

Problemen i samband med bolagiseringen anses också vara väsentliga i samband med en eventuell överföring av miljö- och hälsoskyddet till välfärdsområdena. Även om den administrativa strukturen baserade sig på större tjänsteområden än nu, är det i flera områden inte möjligt att i ett land med långa avstånd göra veterinärsresorna längre utan att tillgången till tjänsterna lider. Jouren utanför tjänstetiden ordnas enligt lagstadgade samarbetskyldigheter redan nu i större områden än verksamheten under tjänstetiden. Verksamhet inom ett välfärdsområde samlar ihop tillsynsveterinärresurser, vilket underlättar tillsynsuppgifternas organisering, men avlägsnar inte de problem i samband med upprätthållandet av djursjukdomsberedskapen som kommer att uppstå om största delen av kommunalveterinärerna övergår till bolag.

Eftersom det inte är möjligt att tillämpa en taxa enligt tjänstekollektivavtalet i kommunala bolag, kan alternativen innebära en väsentlig ökning av kundavgifter som tas ut för de lagstadgade tjänster, till exempel vården av produktionsdjur. Det att det inte alls ska vara möjligt att till sällskaps- och hobbydjurs grundläggande veterinärtjänster, som är viktiga med tanke på det allmänna intresset, i vissa områden rikta offentligt stöd kan betyda ökade djurskyddsproblem, om många djurägare med små inkomster inte kan skaffa den nödvändiga vården för sina sällskapsdjur.

Om det är möjligt att i det ovan beskrivna alternativet som bevarar det nuvarande organiseringsansvaret ansluta ett bolagiseringsundantag som möjliggör produktionen av grundläggande veterinärtjänster som prissätts enligt marknadspriserna som kommunens egen verksamhet, är de ovan beskrivna problemen inte lika stora. Detta verkar emellertid inte vara möjligt, eftersom kommissionen har tolkat som förbjudet statligt stöd det att konkurrensutsatt verksamhet bedrivs på marknaden så att den täcks av kommunens konkursskydd och skatteförmåner.

Utöver den föreslagna lösningen och de ovan beskrivna alternativen som bevarar det nuvarande organiseringsansvaret kan man tänka sig att de tjänster som organiseringsansvaret omfattar formuleras på samma sätt som i propositionen, men organiseringsansvaret för tjänster i sin helhet blir aktuellt bara om det inom området inte annars finns sådana tjänster som det täcker på skäligt avstånd, inom en skälig tid och till ett skäligt pris. Fördelen med alternativet är att hindra de nackdelar som ansluter sig till splittringen av en verksamhetsmässigt viktig servicehelhet, minskningen i antalet tjänsteveterinärer, ökningen av kundpriserna, tomgången i kommunalveterinärens arbete samt minskningen av kommunalveterinärernas arvoden och minskningen av veterinärtjänsternas attraktivitet. Från konkurrenssynvinkeln skulle systemets flexibilitet öka om bedömningen av marknadsbristen kunde göras separat i varje enskild kommun.

Problemet blir dock, på samma sätt som i de ovan beskrivna alternativen, att det kan bli nödvändigt att snabbt starta eller avsluta den kommunala lagstadgade verksamheten beroende på förändringar i privata tjänsteproducenters verksamhet. Å andra sidan finns det i praktiken bara ett område som har privat serviceutbud för alla djurarter, dvs. verksamhetsområdet för Universitetets djursjukhus. Därmed bedöms alternativet med tanke på det praktiska ordnandet av tjänsterna inte just skilja sig från det föreslagna alternativets konsekvenser, med undantag av ställningen för Universitetets djursjukhus och kommunerna inom dess område. Med tanke på tjänster som universitetet producerar innebär alternativet bara det att den med tanke på veterinärbildningen nödvändiga kommunfinansieringen inte kan tryggas med lagstadgade lösningar utan den nuvarande finansieringen, som baserar sig på frivilliga avtal, försvinner när kommunernas organiseringsansvar försvinner.

Också ett sådant alternativ är tänkbart att kommunernas organiseringsansvar förblir mycket långt likadant som nu och kommunalveterinärernas tillsynsuppgifter flyttas i sin helhet till staten. En dylik ändring minskar de risker som förknippas med bolagiseringen av veterinärtjänster och den minskning av antalet tjänsteveterinärer som detta leder till. Detta alternativ har dock inte utretts eller föreslagits, eftersom en parlamentarisk arbetsgrupp nyligen har ansett att det kommunala miljö- och hälsoskyddets uppgifter ska överföras till välfärdsområden 2026.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

Offentliga veterinärtjänster i Sverige

Sverige kan anses fungera som en rätt bra jämförelseobjekt för Finland när det gäller offentliga veterinärtjänster. Utmaningarna i tjänsteproduktionen med anledning av de långa avstånden och den låga djurtätheten är ungefär av samma typ som i Finland.

I Sverige fungerar Statens jordbruksverk (nedan *Jordbruksverket*) som centralförvaltningsmyndighet som ansvarar för uppgifter i anknytning till jordbruk och trädgårdshushållning, djurhållning, renskötsel och utvecklingen av landsbygden. Jordbruksverket leder en enhet som hör till den men som organisatoriskt har skiljts åt från den övriga verksamheten, dvs. Distriktsveterinärerna. Organisationen har cirka 500 anställda. Jordbruksverket fastställer priserna på Distriktsveterinärernas tjänster. Kundpriserna täcker cirka 80 procent av kostnaderna för ordnandet av tjänsterna.

Enligt lagen är Jordbruksverket ansvarigt för att alla husdjur får hälso- och sjukvård och att det finns tillräckliga veterinärresurser för förebyggandet av djursjukdomsfall. Av djurskyddsskäl ska den nödvändiga sjukvården vara tillgänglig dygnet runt. Om skyldigheten att organisera tjänster föreskrivs genom förordning (förordning 2009:1464 med instruktion för Statens jordbruksverk).

Distriktsveterinärerna ska i de områden där organisationen är verksam producera hälso- och sjukvård för djur som hålls inom lantbruksverksamheten. Inom dylika områden kan den också erbjuda hälso- och sjukvård åt hästar och sällskapsdjur på en primärvårdsnivå. Primärvård produceras med begränsad utrustning och utan möjlighet att lämna djuret på stationen för vård. Jordbruksverket ska fastställa i förväg vilka tjänster primärvården täcker. Det är möjligt att även producera vård som överskrider primärvårdens nivå, om dylik vård inte finns tillgänglig inom ett skäligt avstånd.

Distriktsveterinärerna kan enligt förordningen enbart vara verksamma i områden i vilka organisationens verksamhet behövs för tryggandet av tillgången till hälso- och sjukvård som behövs av alla husdjur eller för att upprätthålla veterinärresurser för förebyggandet av djursjukdomsfall.

I samband med en reform av systemet som genomfördes 2009 har Sverige gjort det möjligt för privata tjänsteproducenter att delta i veterinärtjänster som stöds av staten förutsatt att de privata aktörerna åtar sig att delta i ordnandet av jouren dygnet runt och i skötseln av de nödvändiga tjänsteuppgifterna. Då ändrades den svenska lagstiftningen så att distriktsveterinärernas tillsynsuppgifter, till exempel inspektioner och uppgifter i samband med administrativt beslutsfattande, även kan handhas av privata veterinärer. I Sverige begränsar grundlagen inte överföringen av dessa uppgifter utanför myndighetsverksamheten på motsvarande sätt som i Finland. Sverige har inte notifierat sitt system till kommissionen, men rapporterar det offentliga stödet i anknytning till systemet till kommissionen enligt SGEI-beslutet. I Sverige brukas det årligen cirka 10,5 miljoner euro offentliga medel för veterinärtjänster.

Trots det att det svenska systemet inte bara har byggts för att trygga tjänsterna utan också med tanke på konkurrenskraven, berörs systemet i praktiken av väsentliga problem som gäller såväl tillgången till tjänsterna som konkurrensneutraliteten. Riksrevisionen har fäst uppmärksamhet vid dessa problem i sin färskaste revisionsrapport ([Länk till rapporten](#)).

Tryggandet av tillgången till tjänsterna i Sverige

Jordbruksverket har fastställt sammanlagt 79 beredskapsområden. Utgångspunkten är att en veterinär med tanke på avstånden har möjlighet att producera ambulatoriska veterinärtjänster i alla delar av området. Distriktsveterinärerna har officiellt ansvaret att producera veterinärtjänster i 42 av dessa områden. I två områden har privata veterinärer officiellt tilldelats ansvaret i enlighet med förordningen (förordning 2009:1397 om veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse). I ett område delar Distriktsveterinärerna och privata aktörer det ansvar som tilldelats dem och i två områden producerar Sveriges lantbruksuniversitet veterinärtjänster på basis av ett inofficiellt avtal med Jordbruksverket. Resten av områdena har ingen officiellt utsedd ansvarsorganisation eller avtal med universitetet. Distriktsveterinärerna producerar dock veterinära tjänster även i några av dessa områden.

Enligt revisionsrapporten har Jordbruksverket inte på det sätt som förutsätts kunnat trygga tillgången till tjänster i hela landet eller dygnet runt. Dessutom är det oklart hur väl tryggad systemets verksamhet är på lång sikt.

Ett centralt mål för det svenska systemet var att utvidga privata tjänsteproducenters roll i veterinärvårdssystemet. Efter den föregående revideringen av lagen har antalet verksamhetsställen som drivs av Distriktsveterinärerna under åren 2010–2019 sjunkit från 74 till 59, och antalet filialer som har mer begränsade öppettider under samma tid från 21 till 13. Antalet anställda hos Distriktsveterinärerna har dock inte minskat utan tvärtom ökat. En orsak till detta är att även om antalet privata tjänsteproducenter har ökat, vill eller kan allt färre privata företag ordna jourtjänster. Detta förutsätter av Distriktsveterinärerna i många områden startandet eller utvidgningen av serviceverksamheten för att trygga de tjänster som lagen förutsätter.

Enligt rapporten har Jordbruksverket i alla områden haft svårigheter att följa med om det finns tillräckligt med tjänster som erbjuds åt alla djurarter samt att tillräckligt tidigt upptäcka signaler om förändringar i servicebehoven och att reagera vid ökade behov. Tjänster utanför tjänstetiden ger upphov till stora kostnader för Jordbruksverket. För att Distriktsveterinärerna ska kunna erbjuda tjänster under jourtiden, måste de enligt rapporten också erbjuda tjänster dagtid på en

konkurrensutsatt marknad. Detta orsakar enligt rapporten sådana utmaningar för det offentliga systemet som inte utretts i tillräcklig grad.

Distriktsveterinärer omfattas inte av normala arbetstidsbestämmelser. Detta innebär för veterinärerna en större frihet med samtidigt ökad arbetsbundenhet. Utgångspunkten i lönesystemet är att lönen under tjänstetiden är fast, men utanför tjänstetiden beror lönen på de åtgärder som genomförts och deras kravnivå. I rapporten presenteras oro över tillräckligheten av veterinärsarbetskraften samt över att integreringen av privata tjänsteproducenter i systemet inte har lyckats. Under åren 2010–2016 ordnade Jordbruksverket 150 upphandlingar, men fick bara en offert av en privat tjänsteproducent. Därför beslöts det 2016 att sluta med upphandlingar.

Tryggandet av konkurrensneutraliteten i Sverige

När det nuvarande svenska systemet skapades, ansågs det vara viktigt att det inte med de skattemedel som riktas till tjänster som ordnas på grund av marknadsbrist ska subventioneras tjänster som ordnas i en konkurrenssituation på marknaden. Den verksamhet som ordnas ska vara transparent och åtskild för att detta kan följas upp.

Enligt revisionsverkets rapport har Jordbruksverket dock inte genomfört verksamheten och bokföringen så att transparenskravet uppfylls eller så att man överhuvudtaget kan ta ställning till huruvida det inom systemet sker korssubvention.

Jordbruksverket har enligt revisionsverket inte heller tillräckligt väl analyserat till vilka områden Distriktsveterinärerna över huvud taget får vara verksamma och vilka tjänster de får erbjuda, och landets regering har inte övervakat detta utvärderingsarbete. I anknytning till detta är ett av problemen att begreppen primärvård eller begränsad utrustning i samband med tjänster som erbjuds åt sällskapsdjur och hästar inte har definierats. Därtill finns det oklarhet om vad ett skäligt avstånd betyder. Detta begrepp är väsentligt när det bestäms om Distriktsveterinärerna får ordna vård som överskrider primärvårdsnivån för sällskapsdjur och hästar. Jordbruksverket har ansett att begreppet inte kan definieras noga, eftersom det som är skäligt varierar enligt kundernas behov och djurarten.

Som ett problem i systemet nämns det att Jordbruksverkets krisorganisation, med vilken man också kan motivera Distriktsveterinärernas närvaro i olika områden, inte har en enda privat veterinär. Jordbruksverket har ansett att det är svårt att ordna privata aktörers deltagande med tanke på att det vid djursjukdomsepidemier måste vara möjligt att arbeta under centraliserad myndighetsledning, ta emot tjänsteorder och följa myndighetens order gällande tjänstemannens verksamhetsställe och uppgifter. Dessutom måste man regelbundet delta i beredskapsutbildning och i krissituationer en längre tid kunna koncentrera sig på sjukdomsförebyggande uppgifter i stället för en privatmottagning.

5.2.2 Norge

Norge har genom EES-avtalet förbundit sig till att följa EU-bestämmelser om veterinärvården samt konkurrensartiklarna i Fördraget om Europeiska unionen. I stället för Europeiska kommissionen handhas tillsynen av EFTA:s tillsynsmyndighet. Bestämmelserna om statligt stöd till jordbruket gäller inte Norge.

Även i Norge har de långa avstånden och den låga djurtätheten gjort att veterinärtjänster måste subventioneras med offentliga medel. Systemet har dock blivit annorlunda än i Finland och Sverige.

RP 83/2022 rd

I Norge legaliserar livsmedelssäkerhetsverket Mattilsynet, som är underställt jordbruks- och livsmedelsministeriet, veterinärerna och tar hand om myndighetstillsynen i anslutning till djurs hälsa och välfärd samt livsmedelssäkerheten. Mattilsynet upprätthåller dygnetrunttjour i fråga om veterinärernas tjänsteuppdrag.

I lagen om veterinärer och andra djurhälsovårdspersonal (Lov 15.6.2001 nr 75 om veterinärer og annet dyrehelsepersonell) finns bestämmelser om ansvaret för trygghandling av veterinärtjänster. Enligt den ursprungliga lagen hade staten helhetsansvar för det riksomfattande trygghandling av veterinärtjänster. Ansvaret var till sin natur allmänt och omfattade inte direkt ansvar för trygghandling av djurens vård i enskilda områden eller i enskilda fall. Det var statens roll att i tillräcklig grad stödja privata veterinärtjänster samt organisera jourtjänsten utanför tjänstetiden. Enligt 26 § i lagen skulle ministeriet förhandla och ingå avtal med fackföreningar om veterinärernas frivilliga deltagande i juren samt om de arvoden och det stöd som betalas för deltagandet. Ifall det inte är möjligt att skapa jourtjänster genom frivilliga arrangemang, hade ministeriet möjligheten att förordna praktiserande veterinärer till en jourring för att producera de tjänster som ifrågakommande praktiserande veterinärer också dagtid producerade. I praktiken behövdes inga förordnanden utan man lyckades organisera juren genom avtal.

Systemet, som byggde på den privata sektorn, ändrades väsentligt 2007. Då fastställdes genom lag kommunernas konkreta skyldighet att i hela landet garantera den tillräckliga tillgången till veterinärtjänster samt ordna veterinärtjänstjour utanför tjänstetiden. Ansvaret gäller såväl produktionsdjur som sällskaps- och hobbydjur. I samband med reformen slopades statens ansvar och 26 §, som gällde avtalsförfarandet i samband med jourtjänsten och jourskyldigheten, upphävdes.

Behovet att utvidga det offentliga ansvaret i samband med veterinärtjänster motiverades i lagens förarbeten (Ot.prp.nr.68 (2006–2007)) med att den ekonomiska grunden för servicesystemet hade försvagats bland annat till följd av strukturella förändringar och jordbrukets ekonomiska förhållanden. På grund av denna utveckling hade ekonomiska sporrar för den praktiserande veterinärens arbete minskat i allt fler områden. Bakom detta låg också att det centraliserade avtalet om jourersättningar mellan ministeriet och norska veterinärförbundet upplevdes vara problematiskt. I Norge befarades också att tjänsternas kontinuitet kunde äventyras, när allt flera privata veterinärer vägrade förnya jouravtalet.

Reformen baserade sig på viljan att i högre grad än tidigare producera veterinärtjänster med offentliga medel för att tjänsternas geografiska täckning och servicesystemets tillfredsställande funktion kunde bibehållas. Det ansågs att kommunerna har bättre möjligheter än statliga myndigheter att bedöma de lokala behoven och därför ville man ge dem en stor frihet att bestämma om tjänsternas organisering.

Kommunerna kan utse kommunalveterinärer, men kommunens ansvar genomförs i praktiken så att kommunen avtalar om tjänsteproduktionen med privata veterinärer. Privata veterinärtjänster stöds också annars med stödinstrument av olika slag. I tätare befolkade områden används inte nödvändigtvis alls stöd utan privata veterinärstationer tar hand om alla tjänster.

Det är vanligt att ingå avtal med privata veterinärer om att de ska producera akuta tjänster i anslutning till vården av sjuka djur för såväl produktionsdjur som sällskaps- och hobbydjur alla tider av dygnet. Det finns också avtal som enbart gäller en del djur eller vissa tider på dygnet. Avtalen ingås i praktiken på så sätt att den ansvariga parten för produktionen av tjänster är en praktiserande veterinär, inte en privat veterinärstation. För juren betalas en fast ersättning, som

i princip är den samma för alla avtalsparter inom området. Privata veterinärer har inte ställningen av en tjänsteveterinär, men Mattilsynet kan vid behov ge dem förordnanden att sköta vissa tjänsteuppdrag, till exempel assistera vid förebyggandet av sjukdomar.

I Norge finns cirka 350 kommuner som samarbetat vid produktionen av veterinärtjänster. Antalet jourområden är 160. Kommunerna bedömer själva hurudana avstånd eller resetider till tjänster kan anses vara skäligen. Enligt förarbeten till lagen ska tillgången till tjänsterna i princip vara sådan att 80 procent av produktionsdjursgårdar kan nå inom 100 minuter förutsatt att veterinären är ledig för ett nytt uppdrag. Å andra sidan erkänns det att detta mål inte är realistiskt i alla områden.

I Norge uppgår det offentliga stödet till veterinärtjänster till cirka 26 miljoner euro årligen. Den offentliga finansieringen kommer i huvudsak från staten, även om ansvaret för tryggheten av tjänsterna ligger på ovan beskrivna sätt hos kommunerna. Kostnaderna för joursystemet är cirka 14 miljoner euro per år. Dessutom beviljar staten kommuner på ansökan s.k. stimuleringsunderstöd med cirka 3,2 miljoner euro per år. Genom dem främjas tillgången till veterinärtjänster i svaga områden. Användningen av understödet kan ansluta sig till stödet för etableringen av veterinärtjänster eller till operativt stöd. Kommunerna kan ställa de veterinärer till vilka de kanalisera stöd krav på jour. Den resesubvention som staten årligen betalar uppgår till cirka 8,2 miljoner euro. I beloppet ingår också stödet till resekostnader för besök under vilka veterinärer utför artificiell insemination av djur. Därtill delar kommunerna ut annat extra stöd. Om dess storlek finns inga närmare uppgifter.

6 Remissvar

Utlåtande om propositionen har begärts av justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Livsmedelsverket, Naturresursinstitutet, Konkurrens- och konsumentverket, Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands Kommunförbund, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, alla kommuner, samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet, landskapsförbunden, Helsingfors universitets veterinärmedicinska fakultet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Djurens hälsa ETT rf, Djurskyddet Finland rf, Animalia ry, Livsmedelsindustriförbundet rf, Finlands Kommunalveterinärförbund, Finlands veterinärpraktiker rf, Privata Veterinärer i Finland rf, Finlands tillsynsveterinärförbund rf, Veterinärhygienikernas förening rf, Föreningen för Finlands Produktionsdjursveterinärer rf, Veterinärmedicinska kandidatföreningen VKF rf, Suomalaiset eläinlääketieteen opiskelijat Tartossa ry, Konsumentförbundet, Finlands Hippios, Finlands Ryttarförbund, Suomen Sikäyrittäjät, Finlands Fjäderfäförbund, Finlands Fårörening, Suomen Vuohiyhdistys, Renbeteslagsföreningen, Finlands Fiskodlarförbund, Centralförbundet för Fiskerihushållning, Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund, Finlands Biodlares Förbund, Finska Kennelklubben, Suomen Kissaliitto, Suomen Alpakkayhdistys, Alpackauppfödare rf, Sametinget och ProAgria Keskusten Liitto.

Remisstiden var den 16 december 2021–21 februari 2022. Sammanlagt inkom 70 utlåtanden.

Största delen av dem som lämnat utlåtande understödde propositionens centrala mål att trygga den kommunala veterinärvården och de offentliga veterinärtjänsterna, eller motsatte sig åtminstone inte det. I flera utlåtanden ansågs att bolagiseringsskyldigheten inte lämpar sig för veterinärtjänster. Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK ansåg att propositionen är tillräcklig för att säkerställa tillgången på veterinärtjänster i hela landet för alla djur, inklusive brådska fall – om än knappt. Finlands Veterinärförbund konstaterade att man i

propositionen försökt lösa problemen med konkurrensneutralitet på ett rättvist och godtagbart sätt.

Konkurrens- och konsumentverket konstaterade att nuläget har varit problematiskt i förhållande till kommunallagen och konkurrenslagen. Arbets- och näringsministeriet och Konkurrens- och konsumentverket ansåg det vara positivt att man försöker lösa situationen utan något särskilt bolagiseringsundantag, som skulle vara behäftat med problem. I vissa utlåtanden ansågs det att även om reformens mål är lovvärt, får strävan efter konkurrensneutralitet alltför stort utrymme och urvattnar målen.

Enligt Finlands Kommunförbunds åsikt bör det i veterinärvårdslagen endast göras nödvändiga ändringar och en större reform genomförs först senare. Förbundet godtar inte att propositionen utvidgar kommunernas lagstadgade organiseringsansvar, eftersom kommunerna och samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet redan för närvarande har problem med att anordna de lagstadgade veterinärvårdstjänsterna,

Däremot ansågs endast i några utlåtanden av kommunerna och samkommunerna att det föreslagna organiseringsansvaret är alltför omfattande. I de flesta utlåtandena ansågs att förteckningen över tjänster som hör till organiseringsansvaret är alltför begränsad och föreslogs tillägg till den. En del av kommunerna och samkommunerna konstaterade att deras verksamhet inte ändras i någon större utsträckning om propositionen genomförs.

Utöver kommuner föreslog också många andra remissinstanser tillägg till förteckningen över de tjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar. Det föreslogs till exempel att bildiagnostik, kejsarsnitt och sterilisering av hundar, andra akuta operationer på hundar, mer omfattande munhälsa samt internmedicinska sjukdomar och hud- och öronsjukdomar som inte omfattas av förteckningen skulle fogas till förteckningen.

Flera remissinstanser (bland annat sju kommuner eller samkommuner, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK samt Djurskyddet Finland rf) konstaterade att debitering av kundavgifter för tjänster som hör till det lagstadgade organiseringsansvaret vid en kommunal mottagning ska vara frivillig. Enligt utlåtandena är debiteringen av avgifter förbunden med en administrativ börda och den kan höja kundpriserna till en nivå som kan orsaka problem för djurens välfärd. En obligatorisk debitering av avgifter vann också understöd, och redan nu tar cirka 60 procent av kommunerna ut sådana. Bestämmelser om möjligheten att ta i bruk en alternativ lönelösning för kommunalveterinärer understöddes bland annat i Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT:s och Finlands Veterinärförbunds utlåtanden.

I många utlåtanden ansågs att kommunallagens och konkurrenslagens bestämmelser som tillämpas på de tjänster som inte omfattas av kommunernas organiseringsansvar är svårtolkade och medför en administrativ börda.

Förslagen om ställningen för Universitetets djursjukhus understöddes av Helsingfors universitet samt alla de kommuner och samkommuner som lämnat utlåtande, vilkas områden ingår i djursjukhusets verksamhetsområde. I två andra kommuners eller samkommuners utlåtanden konstaterades att förslagen begränsar deras handlingsfrihet i en situation där miljö- och hälsoskyddet övergår till välfärdsområdet. Finlands Kommunförbund och finansministeriet ansåg att förslagen strider mot kommunernas självbestämmanderätt. Justitieministeriet för sin del ansåg att främjandet av tillgodoseendet av 16 § 2 mom. i grundlagen (kulturella rättigheter) kan anses som en särskild grund för att avvika från huvudregeln för reglering som gäller kommuner.

Under den fortsatta beredningen gjordes endast smärre preciseringar i förslagen om kommunernas organiseringsansvar. En utökning av förteckningen över tjänster skulle öka kostnaderna för en del kommuner, och specialiserade tjänster hör inte heller för närvarande till kommunens organisationsansvar. Också bestämmelserna om avgifter bibehölls i huvudsak oförändrade, men till lagförslaget fogades en övergångsbestämmelse, enligt vilken kommunerna har en övergångstid på två år för att ta ut avgifter för de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret. Uttaget av avgifter för tjänster som stöds ökar konkurrensneutralitet. Ur propositionen slopades kommunens skyldighet att separera anordnandet av de tjänster som erbjuds utanför tjänstetid så att de djur som sköts vid mottagningen och på djurhållningsplatser i huvudsak sköts av olika personal. Man kan redan för närvarande avvika från skyldigheten och ändringen ökar kommunernas prövningsrätt i samband med anordnandet av tjänster. Till bestämmelserna om patientregister fogades ett undantag om kortvariga vikarier för kommunalveterinärer. På basis av justitieministeriets utlåtande gjordes i propositionen också flera preciseringar i anslutning till dess grundlagsenlighet.

7 Specialmotivering

7.1 Veterinärvårdslagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. Den föreslagna lagens syfte är kopplat till främjandet av djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan.

Ett viktigt syfte med lagen är att säkerställa att det erbjuds tillräckligt med veterinärtjänster av god kvalitet i landet. När det gäller tryggheten av tjänsterna har det även betydelse att de tjänster som tillhandahålls är tillgängliga, vilket inbegriper att tjänsterna är tillgängliga på ett avstånd och till ett pris som är skäligt för användarna. Både offentliga och privata veterinärtjänster omfattas av lagens tillämpningsområde, precis som enligt den gällande lagen. Lagen innehåller bestämmelser om skyldigheten att ordna offentliga tjänster. Enligt 2 mom. innehåller lagen också bestämmelser om sådana krav som ska trygga nivån på alla veterinärtjänster samt bestämmelser om styrningen av och tillsynen över serviceverksamheten.

Enligt 3 mom. gäller lagen, på samma sätt som den gällande lagen, sådana tillsynsuppgifter inom veterinärvården som sköts i kommunerna. I momentet anges de lagar som innehåller bestämmelser om dessa uppgifter. Lagen om verkställighet av jordbruksstöd nämns inte längre, eftersom kommunen eller kommunalveterinären enligt den lagen inte längre är en myndighet med behörighet att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagarna inom veterinärvården som tvärvillkor för jordbruksstöd, utan den behörigheten har koncentrerats till regionförvaltningsverket.

2 §. Definitioner. I paragrafen definieras vissa centrala begrepp som används i lagen.

Den definition av husdjur som finns i 1 punkten motsvarar definitionen i den gällande lagen. Med husdjur avses i lagen tamdjur som människan håller och sköter i nyttosyfte, som sällskap eller som hobby. För tydlighetens skull nämns det separat i definitionen att renar, vattenbruksdjur och hägnade däggdjur och fåglar samt odlade bin är sådana husdjur som avses i lagen. På samma sätt som nu omfattar definitionen emellertid inte s.k. försöksdjur, dvs. djur som omfattas av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013). Definitionen omfattar på samma sätt som nu inte heller djur som hålls i sådana djurparker som avses i djurskyddslagstiftningen. I en djurpark hålls i huvudsak djur som tillhör vilda arter för att förevisas för allmänheten.

I 2 punkten finns det en definition av veterinärtjänster som motsvarar den gällande definitionen. Definitionen omfattar konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar samt tillhandahållande av veterinärhjälp. Tillhandahållande av veterinärhjälp innebär lindring av ett sjukt eller skadat djurs tillstånd eller botande av en skada eller en sjukdom med hjälp av veterinärmedicinska metoder. Tillhandahållande av veterinärhjälp är exempelvis lindring av smärta, sårsmömnad eller reparation av skada genom kirurgi.

Med veterinärhjälp avses även omhändertagande av ett djur för att ge veterinärhjälp eller göra undersökningar i samband med den. Dessutom avses med veterinärhjälp åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välfärd samt förebyggande hälsovårdsarbete. Dessa åtgärder inbegriper bl.a. vaccinationer, sådana veterinäruppgifter som definierats i anslutning till de nationella djurhälsovårdsprogrammen och sådana djurhälsobesök som det föreskrivs om i EU:s reviderade lagstiftning om djursjukdomar (läs mera om dessa i motiven till 9 §) samt även annat upplysnings- och rådgivningsarbete i anknytning till bekämpandet av djursjukdomar och zoonoser. Till veterinärtjänsterna hör även avlivning av djur.

I 3 punkten definieras privat veterinärtjänsteproducent. Med detta avses på samma sätt som i den gällande lagen en fysisk person, privaträttslig juridisk person eller läroanstalt som tillhandahåller veterinärtjänster. En förändring jämfört med nu är emellertid att ett offentligt universitet inte ska betraktas som en privat veterinärtjänsteproducent när det producerar offentliga veterinärtjänster i enlighet med 18 § i den föreslagna lagen.

2 kap. Myndigheter samt styrning och planering av veterinärvården

3 §. Myndigheter. I paragrafen föreskrivs det om de behöriga myndigheterna. Enligt 1 mom. styr och övervakar Livsmedelsverket i egenskap av riksomfattande myndighet sådan verksamhet som omfattas av lagen och enligt 2 mom. sköter regionförvaltningsverket motsvarande uppgifter som regional myndighet. Längre fram i lagen finns det närmare bestämmelser om dessa myndigheters uppgifter, exempelvis när det gäller mottagning av anmälningar eller användning av administrativa tvångsmedel. Det finns inte längre någon separat bestämmelse om jord- och skogsbruksministeriets roll, eftersom grundlagen redan förutsätter att varje ministerium inom sitt ansvarsområde svarar för att förvaltningen fungerar som sig bör.

I 3 mom. ska ingå en bestämmelse enligt vilken på till tillsynsmyndigheten riktade klagomål som gäller veterinärtjänster ska tillämpas bestämmelserna om förvaltningsklagan i 8 a kap. i förvaltningslagen. Motsvarande bestämmelse ingår i lagen om utövning av veterinäryrket samt, vad gäller hälso- och sjukvårdstjänster, i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992).

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser som i stort sett motsvarar den gällande lagen och som gäller kommunens skyldighet att sköta de förpliktelser som lagen ålägger i anknytning till tillsynen över veterinärvården. Dessa uppgifter ska skötas av en kommunal nämnd eller något annat kollegialt organ. Den föreslagna lagen innehåller emellertid inte längre några bestämmelser om formerna för det kommunala samarbetet, utan i fråga om dessa hänvisas det till bestämmelserna i kommunallagen. I fråga om samarbetet hänvisas det även till lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet.

I momentet införs begreppet *organisatör*, som hänvisar till kommunen. Det som i lagen föreskrivs om organisatören gäller också samkommuner och samarbetsområden, till den del kommunerna samarbetar i fråga om skötseln av uppgifterna inom veterinärvården. Införandet av termen accentuerar den skillnad i uppgifterna för de behöriga myndigheter som avses i paragrafen som innebär att en kommun eller ett samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet som

inrättats för kommunalt samarbete är producent av veterinärtjänster tillsammans med privata veterinärtjänsteproducenter, medan Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket utövar tillsyn över ordnandet av alla veterinärtjänster. Införandet av termen minskar också betydligt behovet av ändringar i lagen framöver, om uppgifterna inom den kommunala veterinärvården i enlighet med förslaget från den parlamentariska arbetsgruppen överförs till välfärdsområdena vid ingången av 2026.

I 5 mom. finns det en hänvisning till bestämmelserna i konkurrenslagen, vilka gäller behörigheten att övervaka konkurrensneutraliteten. Avsikten är inte att veterinärmyndigheterna ska övervaka sådana frågor i anknytning till verksamheten på marknaden som marknadsmässig pris-sättning av andra tjänster som kommunerna producerar än de lagstadgade tjänsterna, vilka enligt konkurrenslagen hör till konkurrensmyndigheterna. Tillsynen över efterlevnaden av konkurrenslagen utövas av Konkurrens- och konsumentverket, vilket får ingripa i den verksamhet som kommunen bedriver på marknaden i ett konkurrensläge och ställa villkor för den, om verksamheten har negativa konsekvenser för konkurrensen. Regionförvaltningsverken får emellertid utreda konkurrensfrågor på uppdrag av Konkurrens- och konsumentverket samt informera Konkurrens- och konsumentverket om de i sin övriga tillsyn upptäcker brott mot konkurrensreglerna.

4 §. Riksomfattande plan för veterinärtjänster. I 1 mom. föreskrivs det om Livsmedelsverkets skyldighet att upprätta en riksomfattande plan för de veterinärtjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret. Planen ska innehålla allmänna mål för tillgången till och kvaliteten på tjänster. Dessutom ska den omfatta de allmänna målen för tillsynen över veterinärtjänster. Paragrafen motsvarar delvis 8 § i den gällande lagen, men den innehåller inte längre bestämmelser om hur ofta planen ska ses över och inte heller bestämmelser om skyldighet att utarbeta ett program för tillsynen över djurs hälsa och välfärd. Bestämmelserna om den riksomfattande och den regionala planeringen av tillsynen kommer framöver att finnas i de speciallagar som gäller djurs hälsa och välfärd. Dessa lagar har i de ändringar som gjorts på sistone kompletterats i fråga om planeringsskyldigheterna. Det omnämnande av Livsmedelssäkerhetsverket som finns i den gällande paragrafen ändras till Livsmedelsverket.

I 2 mom. finns det ett bemyndigande att utfärda förordning om upprättandet av planen för veterinärtjänster. I statsrådets förordning om veterinärvård finns det för närvarande några närmare bestämmelser som styr upprättandet av planen. Den plan för veterinärtjänster som Livsmedelsverket upprättat ingår i det riksomfattande programmet för veterinärvård (EHO) 2015–2021. Programmet uppdaterades senast hösten 2021.

5 §. Regional plan för veterinärtjänster. I 1 mom. föreskrivs det om regionförvaltningsverkets skyldighet att upprätta en regional plan om tillsynen över de veterinärtjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret. Planen ska beakta den riksomfattande planen. I 9 § i den gällande lagen föreskrivs det om regionförvaltningsverkets skyldighet att planera de offentliga veterinärtjänsterna, men i praktiken har de regionala planerna endast gällt tillsynen över tjänsterna. Den föreslagna paragrafen avviker från den gällande paragrafen också på det sätt att den inte innehåller några bestämmelser om hur ofta planen ska ses över eller om den planering som ansluter sig till tillsynsuppgifterna vad gäller djurs hälsa och välfärd.

6 §. Organisatörens plan. I paragrafen föreskrivs det om organisatörens, dvs. kommunens eller samarbetsområdets, planeringsskyldighet på ett sätt som i stort sett motsvarar bestämmelserna i 10 § i den gällande lagen. Paragrafen gäller planeringen av både veterinärtjänster och kommunalveterinärens tillsynsuppgifter.

RP 83/2022 rd

Enligt 1 mom. ska planen för veterinärtjänster innehålla uppgifter om sättet att producera de lagstadgade tjänsterna samt om tillgången till, kvaliteten på och dimensioneringen av tjänsterna.

I 10 § 6 mom. i lagförslaget finns det en bestämmelse enligt vilken det privata serviceutbudet ska beaktas vid dimensioneringen av de lagstadgade tjänsterna. Tanken är att det kommunala serviceutbudets kapacitet redan när verksamheten planeras ska bedömas så att den är lagom i förhållande till behoven i området. På detta sätt säkerställs det å ena sidan att tjänster är tillgängliga och att det lagstadgade servicesystemet fungerar, men undviker man å andra sidan att kommunens verksamhet på ett ogrundat sätt begränsar de privata tjänsteproducenternas verksamhet och möjligheter att komma in på marknaden.

I 2 mom. föreskrivs det om skyldigheten att planera uppgifterna inom tillsynen över djurs hälsa och välfärd. När det gäller skyldigheten att planera livsmedelstillsynen hänvisas det till livsmedelslagen.

Enligt 3 mom. ska man i planeringen beakta de riksomfattande och regionala planerna. Det föreslås att bestämmelsen om hur ofta planerna ska ses över slopas, vilket ökar flexibiliteten i planeringsverksamheten. På samma sätt som den gällande lagen innehåller momentet en bestämmelse om att regionförvaltningsverket ska styra organisatörens planering och övervaka att planerna genomförs samt utvärdera utfallet av dem.

7 §. Tjänster som kommunalveterinär. I 1 mom. finns det en bestämmelse om att organisatören ska ha ett behövligt antal kommunalveterinärstjänster, vilken motsvarar den bestämmelse som finns i 16 § i den gällande lagen. Momentet innehåller emellertid inget omnämnande om att en tjänst kan inrättas gemensamt för flera kommuner eller samkommuner eller för en kommun och en samkommun. Detta anses vara onödigt med beaktande av att det i det föreslagna 3 § 4 mom. redan hänvisas till kommunallagens bestämmelser om kommunalt samarbete och anges att de ställen i lagen där organisatören nämns även gäller situationer där kommuner samarbetar. Enligt bestämmelserna i 8 kap. i kommunallagen kan formen för offentlighetsligt samarbete mellan kommuner vara bl.a. en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift eller en samkommun. Formen för offentlighetsligt samarbete mellan samkommuner kan vara bl.a. en gemensam tjänst eller ett avtal om skötsel av en myndighetsuppgift.

Den föreslagna paragrafen innehåller inte heller någon sådan bestämmelse som den som finns i den gällande veterinärvårdslagen om att kommunen, om den har två eller flera kommunalveterinärstjänster, ska fastställa uppgiftsfördelningen mellan kommunalveterinärerna. Det anses inte längre finnas något behov av en sådan bestämmelse.

I 2 mom. finns det däremot en ny bestämmelse om att tjänsten som kommunalveterinär som tillhandahåller veterinärtjänster, när det behövs, ska inbegripa åtminstone tillfälligt deltagande i uppgifter som ansluter sig till landets beredskap för bekämpning av djursjukdomar samt akut djurskyddstillsyn. Det handlar om en viktig fråga som gäller verksamheten inom den offentliga veterinärvården. De praktiserande veterinärerna utgör med tanke på utbrott av djursjukdomar en viktig tilläggsresurs utan vilken det inte i alla lägen skulle vara möjligt med en effektiv bekämpning av sjukdomar. Inte bara tillsynsveterinärer utan även praktiserande veterinärer kan som tjänsteveterinärer vidta sådana omedelbara myndighetsåtgärder som problem som gäller djurs välfärd kräver. Myndighetsåtgärder som vidtas av en praktiserande veterinär kan, beroende av situationen och omständigheterna, vara ändamålsenliga exempelvis när veterinären redan av någon annan orsak befinner sig på en djurhållningsplats eller när det är fråga om ett problem som upptäcks i samband med jour och som kräver att man reagerar snabbt och det inte går att få någon annan myndighet med behörighet att utöva djurskyddstillsyn inom skäligen tid

sköta ärendet. I vissa fall kan det också vara motiverat att en praktiserande veterinär och en tillsynsveterinär arbetar i par.

De praktiserande veterinärernas roll i fråga om tillsynsuppgifterna har redan beaktats i tjänstekollektivavtalen på så sätt att den arbetstid som ingår i grundlönen för alla praktiserande veterinärer i någon mån har anvisats även för tillsynsuppgifter. Separat ersättning betalas endast för arbete som går utöver denna tid. Det skulle emellertid vara motiverat att i lag klargöra de praktiserande veterinärernas roll i fråga om tillsynsuppgifterna. Den föreslagna bestämmelsen är ett s.k. minimikrav, dvs. organisatören kommer fortfarande att ha möjlighet att låta tjänsten för en veterinär som tillhandahåller veterinärtjänster inbegripa tillsynsuppgifter i den utsträckning som anses vara ändamålsenlig.

Enligt förslaget överförs de bestämmelser som gäller behörighetskraven för tjänsterna som kommunalveterinär genom det andra lagförslaget i propositionen till lagen om utövning av veterinäryrket. Detta förslag motiveras längre fram. Av denna orsak innehåller 3 mom. endast en hänvisning till behörighetsvillkor som finns i den nämnda lagen.

3 kap. Offentliga veterinärtjänster

8 §. *Organiseringsansvaret för veterinärtjänster.* Paragrafen innehåller en grundläggande bestämmelse om kommunens organiseringsansvar. Enligt den ska en sådan organisatör som avses i lagen, dvs. kommunen eller ett samarbetsområde som inrättats för kommunalt samarbete, ansvara för att det inom dess område ordnas sådana veterinärtjänster som är nödvändiga av allmänt intresse. Organiseringsansvaret gäller veterinärtjänster som ordnas för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort i kommunen eller samarbetsområdet. Stora djur som vårdas på djurhållningsplatsen, såsom hästar, kan emellertid också vårdas på andra platser än i ägarens eller innehavarens hemkommun. I sådana fall är det på samma sätt som nu den kommun där djurhållningsplatsen finns som är skyldig att producera de tjänster som lagen kräver.

9 §. *Veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret.* I paragrafen specificeras de veterinärtjänster som ska omfattas av den offentliga sektorns organiseringsansvar. Organiseringsansvaret definieras avsevärt noggrannare än i den gällande lagen, där definitionen utgår från definitionerna av begreppen grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp. Det behövs en noggrannare definition av tjänsterna så att det är klart vilka tjänster som är lagstadgade tjänster som gäller ett allmänt ekonomiskt intresse och vilka tjänster som det är frivilligt för en kommun att ordna. Saken har stor betydelse även med anledning av att de tjänster som ordnas på frivillig basis ska prissättas marknadsmässigt och bokföras separat från de lagstadgade tjänsterna.

Förslaget grundar sig till stor del på det riksomfattande program för veterinärvården (EHO) som Livsmedelsverket har utarbetat. I det programmet anges det närmare vilka åtgärder som kommunen ska ordna med inom ramen för grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp. Förslaget innehåller endast sådana åtgärder som kan utföras vid djurhållningsplatserna eller sedvanliga veterinärmottagningar utan specialutbildning eller specialutrustning. Åtgärderna utförs redan nu i de kommuner där det produceras veterinärtjänster. Åtgärderna är nödvändiga för att säkerställa djurs välfärd, djurhälsan och folkhälsan samt delvis också för att säkerställa sådan lantbruksproduktion som är central med tanke på Finlands försörjningsberedskap.

För närvarande ordnas det i många kommuner veterinärtjänster i form av grundläggande veterinärtjänster i något större omfattning än vad som är minimikravet enligt Livsmedelsverkets gränsdragningar. Eftersom de nuvarande preciseringarna av organiseringsansvaret inte grundar

RP 83/2022 rd

sig på exakta bestämmelser i lag utan på myndighetshandlingar som inte är bindande, och det dessutom i förarbetena till den gällande lagen finns ett vagt omnämmande om att ”vanliga operationer” hör till de grundläggande veterinärtjänsterna, har det hittills varit svårt att dra en gräns för kommunens lagstadgade verksamhet. Dessutom har veterinärvårdslagen och kommunalveterinärernas avlöningssystem hittills möjliggjort enbart ett sätt att prissätta tjänster, oberoende av om det kan anses att tjänsterna omfattas av definitionen av grundläggande veterinärtjänster. Följaktligen har sådan längre gående service som en kommun har ordnat på basis av frivillighet och inom ramen för de möjligheter att ordna service som omfattas av kommunens självstyrelse haft samma prissättning som kommunens lagstadgade service. Detta ändras i och med de bestämmelser som föreslås.

I 1 mom. finns det en förteckning över de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret.

Enligt 1 punkten hör allmän undersökning av djur och bedömning av hälsotillståndet i syfte att fastställa djurs hälsa till sådana här tjänster. Massundersökningar och allmänna undersökningar av enskilda djur behövs exempelvis för hälsointyg som begärs av privata aktörer. Hälsointyg behövs ofta i samband med försäljning av djur eller i samband med utställningar och tävlingar. Med hjälp av hälsointyg förhindras spridningen av smittsamma djursjukdomar och säkerställs det att sjuka djur inte säljs vidare. Allmän undersökning inbegriper inte bilddiagnostik eller undersökningar som utförs av en specialveterinär och inte heller undersökningar eller kontroller som kräver specialutrustning.

I 2 punkten nämns identitetsmärkning av katter och hundar. Ett ansvarsfullt hund- eller kattinnehav förutsätter att djuret märks och registreras. Identitetsmärkning och registrering av hundar blir obligatorisk med stöd av en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (1/2021) som träder i kraft vid ingången av 2023. Avsikten är att det framöver även ska bli obligatoriskt med identitetsmärkning och registrering av katter. Med hjälp av identitetsmärkning och registrering kan ett djur som rymt snabbt återbördas till sin ägare, vilket minskar kommunens utgifter för ordnandet av vård av hittedjur. Identitetsmärkning av djur gör det också lättare att utöva tillsyn över djurs välfärd och den allmänna ordningen, i och med att djuren på ett säkert sätt kan identifieras och bekräftas i samband med tillsyn. Identitetsmärkning och registrering förbättrar respekten för i synnerhet katter, och åtgärderna har på det sättet betydelse för djurens välfärd. För att man ska kunna ge en hund eller en katt ett hälsointyg och exempelvis ett pass för sällskapsdjur enligt EU-lagstiftningen krävs det i praktiken identifieringsmärkning av djuret. Avelsorganisationerna registrerar endast identitetsmärkta djur och märkningen är också en förutsättning för deltagande i utställningar och tävlingar.

Enligt 3 punkten omfattar organiseringsansvaret sådana djurhälsobesök som avses i EU-lagstiftningen och sådana hälsovårdsbesök som görs vid och hälsovårdsplaner som upprättas för djurhållningsplatser där djur hålls för livsmedelsproduktion.

Enligt artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”) ska aktörerna se till att de anläggningar som de ansvarar för får djurhälsobesök av en veterinär när det är ändamålsenligt med hänsyn till den risk som den berörda anläggningen utgör. I samband med djurhälsobesöken kan den veterinär som aktören har valt ge aktören råd om biosäkerhet och andra djurhälsofrågor samt om symtom och tecken som kan tyda på förekomst av vissa djursjukdomar. Motsvarande rådgivning ges också i samband med hälsovårdsbesök, även om hälsovården också omfattar andra frågor, såsom rådgivning i anknytning till djurs välfärd, livsmedelssäkerhet och djurhållningens ekonomiska lönsamhet. Näringen ordnar systematisk hälsovård för nötkreatur och svin, vilken följs upp på ett samordnat sätt. En aktör kan också komma överens om hälsovården privat direkt med veterinären när det gäller såväl

nötkreatur och svin som andra djur inom livsmedelsproduktionen. Hälsovården och djurhälso-besöken spelar en viktig roll för främjandet av djurens hälsa och välfärd samt livsmedelssäkerhet.

I 4 punkten nämns vaccinering av djur. Vaccinering är väsentlig i förebyggandet av infektionssjukdomar. Genom att minska förekomsten av infektionssjukdomar främjar man djurens hälsa och välfärd och även folkhälsan. Folkhälsan främjas genom vaccinering av djur mot farliga zoonoser såsom rabies samt genom att man minskar förekomsten av andra djursjukdomar och i förlängningen användningen av mikrobläkemedel vid behandlingen av infektionssjukdomar och deras följsjukdomar.

I 5 punkten nämns åtgärder för att fördriva och förebygga parasiter. Genom att minska förekomsten av parasitsjukdomar främjar man djurs hälsa och välfärd i hela Finland. Vissa parasitsjukdomar är zoonoser och genom att fördriva och förebygga parasiter främjar man följaktligen också folkhälsan.

Enligt 6 punkten omfattar organiseringsansvaret nödvändiga åtgärder som gäller mun- och tandvård till den del det är ändamålsenligt med beaktande av åtgärdens omfattning eller svårighetsgrad att kommunalveterinären utför dem.

Munhälsan och tändernas skick har stor betydelse för djurens välfärd. Särskilt sällskaps- och hobbydjur såsom hundar, katter och hästar lever allt längre, vilket ökar munhälsoproblemen. Hundar och katter har problem särskilt med tandsten, om den orsakar parodontit, dvs. en inflammationssjukdom som förstör tandköttsvävningen runt tanden och käkbenet, eller frätskador på tänderna. Hos hästar kan problemet vara ojämnt slitage på tänderna. Problem med tänderna orsakar ofta kraftig smärta och gör det svårare att äta. Kommunens skyldigheter omfattar enligt punkten emellertid endast sådana relativt enkla grundläggande åtgärder som är nödvändiga för att förebygga allvarliga problem och som kan utföras vid en vanlig mottagning eller en vanlig djurhållningsplats utan specialutbildning och specialutrustning. I praktiken omfattar detta tandkontroller, avlägsnande av tandsten på hundar och katter och grundläggande tandvård för hästar, men inte åtgärder som kräver röntgen eller användning av en borrenhet.

Enligt 11 och 12 punkten omfattar organiseringsansvaret även sådan behandling och medicinering av sjukdomar i munnen och tänderna som kan betraktas som vård av första hjälpen-karaktär vid inflammations- och smärttillstånd.

Om det krävs mera omfattande eller krävande åtgärder för att rätta till situationen kan djuret med ägarens samtycke remitteras till fortsatt vård eller avlivas.

Enligt 7 punkten omfattar de lagstadgade veterinärtjänsterna avlägsnande av horn eller hornämnen hos nötkreatur och getter. Att ha nötkreatur i lösdrift förutsätter ofta att hornämnena avlägsnas på kalvarna, eftersom djur med horn lätt skadar varandra eller den personal som sköter dem. Det kan vara nödvändigt att avlägsna hornämnena även när djur hålls på andra sätt, eftersom djur även där kan skada varandra eller människor. Även när det gäller getter kan det vara nödvändigt att avlägsna hornämnena i syfte att trygga deras välfärd.

I 8 punkten nämns kontroller i anknytning till nötkreaturs, svins, fårs, getters och renars reproduktion och behandling av reproduktionsproblem till den del det är fråga om djur som hålls för livsmedelsproduktion. Djurens reproduktion utgör en väsentlig del av livsmedelsproduktionen och följaktligen är identifieringen och behandlingen av reproduktionsproblem av central betydelse för upprätthållandet av produktionen. Tillgången till privata veterinärtjänster för djur inom livsmedelsproduktionen är begränsad och endast genom de tjänster som ordnas av kommunerna

kan man säkerställa att det finns tillräckligt med tjänster. Frågan är av betydelse för livsmedelsproduktionen och kopplad till tryggheten av landets försörjningsberedskap. Kontroller och undersökningar i anknytning till reproduktionen anses även inbegripa ultraljudsundersökningar. Det finns kontroller, undersökningar och andra tjänster i anknytning till djurs reproduktion även för andra djur än sådana som hålls för livsmedelsproduktion, men de omfattas inte av kommunernas organiseringskyldighet.

Enligt 9 punkten omfattar organiseringsansvaret kastrering av nötkreatur, svin, får, getter, renar och hundar samt kastrering och sterilisering av katter. Kastrering av nötkreatur, får och getter görs på djurhållningsplatser där handjur hålls tillsammans med hondjur. Kastrering behövs för att säkerställa välmåendet och säkerheten för både djuren och de personer som sköter dem samt för att förhindra oönskade dräktigheter. Kastrering av hundar utförs särskilt i situationer där företagsverksamhet grundar sig på att man håller hundar, såsom draghundar, av olika kön tillsammans. Kastrering behövs för att säkerställa djurens välmående och för att förhindra oönskade dräktigheter. Särskilt utanför tätorterna hålls katter på ett sådant sätt att de kan röra sig fritt utomhus. Om katterna inte steriliseras eller kastreras är följden en okontrollerad förökning av populationen. Sådant händer också när flera katter hålls tillsammans inomhus. Ett problem som fortfarande finns kvar i Finland är också att man överger katter, och att de övergivna katterna blir kringströvande. Katter som inte har kastrerats rymmer dessutom lättare. En okontrollerad förökning av katter och det att katter blir strykarkatter leder till problem med djurens välfärd. Dessutom kan katter sprida djursjukdomar och zoonoser, vilket medför risker för djurs och människors hälsa. Enligt djurskyddslagen är kommunen skyldig att omhänderta herrelösa djur och med effektivare kastrering och sterilisering av katter minskas kommunernas utgifter vad gäller herrelösa djur.

Momentets 10 punkt gäller klinisk undersökning av ett sjukt djur och bedömning av vårdbehovet, oberoende av djurarten eller syftet med djurhållningen. Punkten omfattar även tagning av sedvanliga prov, såsom blodprov, och sändande av sådana prov för laboratorieundersökningar i syfte att utreda orsaken till djurets sjukdom.

Undersökningar och bedömningar av vårdbehovet är viktiga för att djurens välfärd ska tryggas och för att man i ett tidigt skede ska upptäcka eventuella smittsamma djursjukdomar och zoonoser. Av dessa orsaker är även åtgärder i anknytning till provtagning viktiga i många situationer. Genom undersökningar och provtagning får man dessutom fram viktig information för den övervakning av landets djursjukdomsläge och den övervakning av mikrobläkemedelsresistensen som myndigheterna ska ansvara för enligt EU-lagstiftningen och lagen om djursjukdomar. Med stöd av provsvar kan det vid behov även utföras sådana ytterligare undersökningar som hör till myndighetstillsynen.

Det krävs emellertid inte att kommunerna ordnar krävande provtagning eller bilddiagnostik för att utreda orsaken till en sjukdom. Om sådant krävs kan patienten med ägarens samtycke remitteras till fortsatta undersökningar.

I momentets 11–14 punkt föreskrivs det om sådan vård eller annan veterinärhjälp som efter en undersökning och bedömning av vårdbehovet kan ges ett djur såsom en sådan tjänst som avses i paragrafen.

Momentets 11 punkt gäller sådan vård av ett sjukt djur som behövs för ett djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion. Det föreslås att den vård som ordnas för sjuka djur som hålls inom lantbruksproduktionen ska definieras i en annan punkt än skyldigheterna i anslutning till vården av andra sjuka djur. Detta beror på att produktionsdjur vårdas på djurhållningsplatsen och under förhållanden där det är svårt att utföra andra åtgärder än grundläggande vårdåtgärder.

Dessutom är behoven i anknytning till vården av produktionsdjur mycket annorlunda jämfört med de behov som finns i anknytning till sällskaps- och hobbydjur. När det gäller de sistnämnda är man ofta redo att använda sig av mycket varierande behandlingar, och därför är det viktigt att man i lagen noggrant definierar i vilken utsträckning dessa behandlingar omfattas av det offentliga organiseringsansvaret. När det gäller produktionsdjur begränsar de ekonomiska faktorerna i praktiken behandlingarna till sådana enkla åtgärder som med stor sannolikhet kan få djuret att tillfriskna. I annat fall slaktas eller avlivs djuret.

Vård av sjuka djur behöver ordnas i syfte att säkerställa djurens välfärd. Dessutom säkerställs det att sjukdomar som är av betydelse för produktionen övervakas och upptäcks i ett tidigt skede. Organiseringsansvaret omfattar alla behandlingar som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen, inbegripet operation av löpmagen på nötkreatur. I EHO nämns även operation av nötkreatur i syfte att avlägsna främmande föremål, men behovet av sådana har försvunnit sedan det blev vanligare att man inför magneter i nötkreaturens nätmagar.

Enligt 12 punkten omfattar organiseringsansvaret när det gäller andra husdjur än de som avses i 11 punkten grundläggande vård av första hjälpen-karaktär. Det är fråga om sådan vård som ges ett djur oberoende av om det gäller ett djur som vårdas på en mottagning eller ett djur som vårdas på djurhållningsplatsen, såsom en häst. Alla djur som hålls som sällskapsdjur omfattas av denna punkt, även om djuret skulle tillhöra en djurart som vanligen uppfattas som ett produktionsdjur (t.ex. en sällskapsgris). Förutom sällskapsdjur gäller punkten även exempelvis tjänste- och ledarhundar, hundar som hålls inom turismnäringen samt hästar som hålls inom idrottsverksamhet som bedrivs som näringsverksamhet.

Grundläggande vård hänvisar till att vården kan ges utan specialutrustning eller specialkunskande. Första hjälpen-karaktär hänvisar till att den vård som ska underlätta djurets tillstånd i princip kan ges omedelbart utan dess mer omfattande fortsatta utredningar eller undersökningar gällande sjukdomen. Den vård som avses i punkten karaktäriseras mer exakt med hjälp av den åtgärdsförteckning som föreslås till punkten.

Förteckningen inbegriper konservativ behandling av störningar i matsmältningskanalen och urinvägarna, behandling av inflammations- och smärttillstånd, behandling av chocktillstånd, behandling av metaboliska störningar och sömnad av sår. Dessutom ska den innehålla annan motsvarande vård som omfattar högst mindre kirurgiska ingrepp. Det kan t.ex. vara fråga om att avlägsna en liten knöl som blivit sönderripen. Det är inte fråga om en helt uttömmande förteckning över vårdåtgärder, men förteckningen är ägnad att så exakt som möjligt förtydliga gränsdragningen mellan den vård som omfattas av kommunens organiseringsansvar och den vård som faller utanför den. Förteckningen inbegriper dessutom immobilisering av frakturer hos de vanligaste små sällskaps- och hobbydjuren.

Punkten omfattar även sådan fortsatt behandling som är nödvändig i anslutning till sådan här vård av första hjälpen-karaktär, såsom avlägsnande av stygn, samt den läkemedelsbehandling som djuret behöver. Vid behov kan djuret remitteras till fortsatt behandling, om det anses behöva längre gående behandling och kommunen inte ordnar sådan behandling på frivillig basis. Ett djur får emellertid enbart med djurägarens samtycke sändas för fortsatt behandling och utgångspunkten är att djurägaren väljer vårdplatsen för fortsatt behandling. Ett alternativ är också att djuret avlivs.

För sådana djur som avses i punkten finns det även många andra behandlingar som inte kan anses ingå i kommunernas organiseringskyldighet. Hos hundar och katter är det ganska vanligt med operationer i matsmältningskanalen, t.ex. i samband med magomvridning och att djuret har svårt att främmande föremål, operationer av pyometra och operationer i urinvägarna. Det är

också vanligt med ortopediska operationer på hundar samt andra mindre hobbydjur. På hästar görs det också många ortopediska operationer och på vissa ställen även operationer i matsmältningsskanalen. Det anses inte heller att kommunernas organiseringskyldighet omfattar utredning och behandling av sådana ögonsjukdomar, hudproblem, beteendeproblem och metaboliska eller neurologiska problem som kräver särskild kompetens. På vissa ställen är det också möjligt att få exempelvis intensivvård dygnet runt, cancerbehandling med cytostatika, krävande ortopediska korrigerande åtgärder såsom operationer med konstgjorda leder, krävande trauma- och tumöroperationer med hudtransplantation, hjärt-, lung-, hjärn-, rygg- och starroperationer, rotfyllning av tänder och korrigerande behandling av bettfel samt olika tithålsoperationer.

Med tanke på djurens hälsa och djurskyddet är det viktigt att det ordnas grundläggande vård av första hjälpen-karaktär i kommunen. Det handlar om åtgärder med hjälp av vilka man kan avlägsna eller avsevärt lindra djurs smärta, plåga eller lidande. Det handlar också om åtgärder som bör vara tillgängliga till ett skäligt pris på ett sådant sätt att djur inte lämnas utan vård på grund av att ägaren är mindre bemedlad.

Enligt 14 § i djurskyddslagen och 7 § i lagen om djurvelfärd som är under beredning ska ett husdjur som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd få hjälp. Också om en utomstående person påträffar ett djur som befinner sig i ett sådant tillstånd som nämndes är han eller hon skyldig att själv hjälpa djuret eller att informera djurets ägare eller innehavare eller exempelvis kommunalveterinären om djuret. Enligt 14 § i lagen om utövning av veterinäryrket är var och en som har rätt att utöva veterinäryrket dessutom skyldig att ge ett djur första hjälpen exempelvis vid ett allvarligt olycksfall eller i en annan motsvarande situation, där ett djur orsakas avsevärd smärta eller plåga eller avsevärt lidande och där skyndsamt veterinärhjälp är nödvändig av djurskyddsskäl och till platsen inte kan fås en sådan veterinär som på tjänstens eller befattningens vägnar bistår med sådan här hjälp. Det skulle vara ohållbart ur ett djurskyddsperspektiv och med tanke på veterinärens yrkesetiska skyldigheter om det till kommunalveterinärens mottagning fördes djur i behov av hjälp av första hjälpen-karaktär men det i kommunen inte var tillåtet att ge dessa djur sådan nödvändig vård som deras tillstånd krävde.

Enligt 13 punkten omfattar organiseringsansvaret även förlossningshjälp för alla husdjur. Förlossningshjälpen ska innebära möjlighet till kejsarsnitt på nötkreatur, får, getter och katter. I fråga om dessa djur kan kejsarsnitt utföras utan specialutbildning på djurhållningsplatsen eller vid veterinärens mottagning. Behovet av förlossningshjälp grundar sig på djurens välfärd på samma sätt som sådan vård av första hjälpen-karaktär som avses i 12 punkten. Det föreslås inte att kejsarsnitt på hundar ska omfattas av punkten, eftersom sådana kräver bättre utrustade lokaler och bättre instrument, och sådana har hittills inte heller gjorts i alla kommuner.

Enligt 14 punkten omfattar organiseringsansvaret även avlivning av djur. Möjligheten att få en smärtfri avlivning av ett djur är central när djurens välfärd ska tryggas. Att förlänga ett djurs liv i en situation där djuret exempelvis på grund av sjukdom eller skada orsakas avsevärd smärta eller avsevärt lidande kan innebära sådant äventyrande av djurs välbefinnande som är förbjudet i lag enligt djurskyddslagstiftningen. Bestämmelser om de metoder som är godtagbara vid avlivning av djur finns i den nämnda lagstiftningen på både EU-nivå och nationell nivå.

Genom tillgång till tjänsten säkerställs det att djurägarna kan fullgöra sina skyldigheter enligt lagstiftningen.

I 7 § i lagen om djurvelfärd som är under beredning finns det dessutom en bestämmelse enligt vilken kommunen ska sörja för att sjuka eller skadade vilda djur som förts till en veterinärmottagning avlivs. Detta är i praktiken problematiskt eller omöjligt att ordna, om kommunalveterinärens uppgifter inte omfattar även avlivning av husdjur.

10 §. Tillgång till veterinärtjänster. Enligt 1 mom. ska sådana tjänster som omfattas av organiseringsansvaret vara tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid. Detta krävs även enligt den gällande lagen. Icke brådskande tjänster erbjuds i princip endast under tjänstetid, men i vissa situationer drar kommunalveterinärernas arbetsdagar ut på tiden och överenskomna tider förskjuts till exempel på grund av plötsliga sjukdomsfall, varför inte ens alla icke brådskande vårdbesök kan genomföras under tjänstetid.

Enligt 2 mom. ska sådan akut veterinärhjälp som avses i momentet ordnas även utanför tjänstetid för de djur som behöver den. Även detta krav, liksom definitionen av akut veterinärhjälp, ingår i den gällande lagen. Det finns emellertid skillnader jämfört med nu i formuleringen av bestämmelserna om tillgången till tjänster, eftersom begreppet grundläggande veterinärtjänster inte används i den föreslagna lagen. Med stöd av veterinärens expertis ska det bedömas när ett djurs vårdbehov är så akut att vården inte kan vänta till exempelvis följande vardag. Kommunerna är skyldiga att ordna endast sådana åtgärder som räknas upp i 9 § som akut veterinärhjälp, vilket innebär att exempelvis kejsarsnitt på hundar eller andra sådana åtgärder som förutsätter mera krävande kirurgisk kompetens och eventuellt inhalationsanestesi och en assistent inte heller under jour omfattas av organiseringsansvaret.

I 3 mom. finns det ett undantag från bestämmelserna i 8 § när det gäller akut veterinärhjälp. Akut veterinärhjälp ska ges alla husdjur som behöver den och som finns inom en organisatörs område, oberoende av var djurets ägare eller innehavare bor, om det inte med hänsyn till omständigheterna kan anses vara skäligt att ett djur förs till området för ägarens eller innehavarens hemkommun, för att få veterinärhjälp där.

I 4 mom. finns det en bestämmelse som motsvarar bestämmelserna i 14 § i den gällande lagen om att de tjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret med tanke på dem som använder tjänsterna ska vara tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

Vad som kan betraktas som skäligt är i allmänhet att avståndet mellan tjänsteleverantören och den som använder tjänsten i de flesta fall är högst 50 kilometer vardagar under tjänstetid och högst 100 kilometer utanför tjänstetid. Särskilt i sådana delar av landet där befolkningstätheten är mycket låg jämfört med landets genomsnitt och i exempelvis skärgårdsområden måste skäligheten emellertid tolkas från fall till fall med beaktande av områdets särdrag. Det som föreslås motsvarar i stort sett de anvisningar och tolkningar som ingår i det riksomfattande programmet för veterinärvården (EHO).

Enligt 5 mom. ska vården av djur i princip ordnas på djurhållningsplatsen när tjänsten behövs för husdjur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion, hästdjur och sådana andra stora husdjur som inte utan avsevärd ansträngning kan transporteras till veterinärens mottagning. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i huvudsak kraven i den gällande lagen (11 § 2 mom. och 13 § 3 mom.), men definitionerna av djurarter innebär en precisering jämfört med de nuvarande bestämmelserna. Djurhållningsplats definieras i artikel 4.27 i EU:s djurhälsoförordning.

Vid dimensioneringen av tjänsterna ska enligt 6 mom. de tjänster som privata veterinärtjänstproducenter tillhandahåller inom området beaktas. Detta krav ingår i 10 § 1 mom. i den gällande lagen, vilket gäller kommunernas uppgifter i planeringen av veterinärtjänsterna. Genom kravet strävar man efter att påverka volymen av kommunens serviceproduktion så att den så långt som möjligt anpassas enligt det som man känner till om volymen av och innehållet i de privata tjänster som tillhandahålls i området. På detta sätt strävar man efter att förhindra ett överutbud av tjänster och att öka balansen mellan den privata och den offentliga verksamheten. Kommunen

ska ordna tjänster i den mån som det behövs av samhällseliga skäl och med tanke på servicen som helhet.

11 §. Skyldighet att samarbeta vid ordnandet av jour. I 1 mom. finns det sådana bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen om att jourtjänst som behövs utanför tjänstetid ska ordnas i samarbete med andra kommuner inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap. Ordnandet av jour påverkas emellertid även av de bestämmelser som föreslås i 10 § om att avståndet till jourtjänsterna ska vara skäligt.

I 2 mom. finns det bestämmelser som motsvarar de nuvarande om att det ska ordnas en centraliserad kontaktservice. En centraliserad kontaktservice gör det i allmänhet möjligt för kunden att alltid kunna ringa till samma journummer trots att de jourhavande veterinärerna växlar.

I paragrafen finns ingen gällande bestämmelse om att jourtjänsterna för små och stora djur ska separeras från varandra. Separeringen innebär att djuren i huvudsak inte vårdas av samma personal. Det är också för närvarande möjligt att avvika från kravet i områden med låg djurtäthet eller områden där en avvikelse av andra särskilda skäl är motiverad, och endast under hälften av jourområdena har separerat juren. Om man frångår detta krav, ökar flexibiliteten vid anordnandet av tjänsterna.

12 §. Sätt att ordna veterinärtjänster. I början av 1 mom. finns det bestämmelser som motsvarar dem som finns i 17 § i den gällande lagen om att kommunerna får ingå avtal om produktion av de tjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar med en privat veterinärtjänsteproducent.

Den bestämmelse som finns i slutet av momentet är ny. Enligt den bestämmelsen ska organisatören se till att ingåendet av ett avtal inte äventyrar en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som föreskrivs för organisatören i veterinärvårdslagen. Bestämmelsen framhäver det övergripande ansvar som kommunerna har för tillgången till veterinärtjänster och för förutsättningarna för skötseln av de tjänsteuppgifter som hör till kommunalveterinären. Eftersom det i sista hand är kommunerna som har organiseringsansvaret ska de också ha tillräckliga förutsättningar för att i form av egen produktion kunna starta sådan serviceverksamhet som tillhandahålls enligt ett avtal, ifall den produktion som grundar sig på ett avtal upphör av en eller annan orsak.

Enligt 2 mom. ansvarar en privat veterinärtjänsteproducent för att dess tjänster produceras på ett lagenligt och avtalsenligt sätt.

Enligt 3 mom. ska kommunen emellertid styra och utöva tillsyn över en privat tjänsteproducent som producerar tjänster enligt ett avtal. Det att man ingår ett avtal befriar inte kommunen från de skyldigheter för organisatören som gäller bl.a. tillgången på tjänster och tjänsternas tillgänglighet. Därför är det väsentligt att kommunen följer och utövar tillsyn över även sådan verksamhet som grundar sig på ett avtal.

I 4 mom. hänvisas det i fråga om avtalsförfarandet till upphandlingslagen och till 131 § i kommunallagen, som innehåller bestämmelser om åläggande av skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster. Utgångspunkten i valet av avtalspartner är normal konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen.

13 §. Verksamhetsförutsättningar och skyldighet att anmäla verksamhetsställen samt ansvar för bevarandet av journalhandlingar. Paragrafens 1 mom. motsvarar till stor del 18 § 1 mom. i den gällande veterinärvårdslagen. Kommunerna eller samarbetsområdena ska ha ändamålsenliga lokaler och redskap för de tjänster som de själva ordnar.

I 2 mom. föreskrivs det att veterinärtjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta. Kravet på att tjänsterna ska vara korrekta gäller för närvarande privata veterinärtjänster, men det skulle vara motiverat att utvidga kravet till att även gälla offentliga tjänster. I momentet föreskrivs det också att tjänsterna till innehåll och kvalitet ska vara sådana som lagstiftningen kräver. Ett motsvarande krav finns t.ex. i vissa lagar som gäller verksamheten inom socialvården. Kravet behövs för att det ska vara möjligt att på ett mera ändamålsenligt sätt än nu utöva myndighetstillsyn över de veterinärtjänster som det föreskrivs om i lagen, med beaktande av såväl skyldigheterna enligt veterinärvårdslagen som de krav som ställs på verksamheten i annan lagstiftning inom veterinärmedicinområdet. Enligt förslaget ska kravet gälla både offentliga och privata tjänster.

I 3 mom. föreskrivs det om en skyldighet för organisatören att till regionförvaltningsverket anmäla kontaktinformation för de verksamhetsställen där den producerar veterinärtjänster själv. Detta förbättrar tillsynsmyndigheternas möjligheter att få information om produktionen av offentliga tjänster och i förlängningen myndigheternas möjligheter att utöva tillsyn. Ett av målen med lagförslaget är att utvidga lagens bestämmelser om tillsynen över veterinärtjänsterna så att de på ett så jämligt sätt som möjligt gäller både offentliga och privata tjänster. Privata tjänste-producenter har anmälningsskyldighet i fråga om sin verksamhet och sina verksamhetsställen.

Enligt 4 mom. ansvarar kommunen för bevarandet av sådana journalhandlingar som uppkommer i dess verksamhet. Bestämmelsen är ny. Den utgör en undantagsbestämmelse i förhållande till den bestämmelse i 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket enligt vilken ansvaret för att bevara journalhandlingar hör till utövaren av veterinäryrket.

Å andra sidan har det föreskrivits med stöd av den nämnda paragrafen att ett patientkartotek också kan göras upp som ett gemensamt kartotek för flera veterinärer som arbetar för samma arbetsgivare. Den föreslagna bestämmelsen förändrar inte nuvarande praxis särskilt mycket, men den klargör nuläget och ansvaren i anknytning till patientregister. Endast en arbetsgivarorganisation har i praktiken möjlighet att ansvara för registerföringen som helhet på det sätt som dataskyddskraven förutsätter. Dessutom förväntar sig kunderna ofta att de uppgifter som gäller dem och de djur som de äger bevaras hos den offentliga aktör som har producerat tjänsten, och att de exempelvis inte flyttas över till andra organisationer tillsammans med enskilda kommunalveterinärer.

Ett centraliserat bevarande av patientuppgifter kan dock på grund av det nuvarande systemet för uttag av kommunalveterinärernas arvoden vara problematisk med tanke på personer som sköter kortvariga vikariat för kommunalveterinärer. I samma system med patientuppgifterna finns oftast uppgifter om veterinärens arvoden och läkemedelsjournalen, varför det i många fall är svårt för kortvariga vikarier att använda kommunens system. Av detta skäl är det möjligt att avvika från skyldigheten enligt momentet av orsaker som hänger samman med skötsel av vikariat.

I momentet finns det dessutom en bestämmelse med stöd av vilken den tystnadsplikt som det föreskrivs om i 16 § i lagen om utövning av veterinäryrket även ska omfatta dem som för att den skyldighet som föreskrivs för kommunen ska fullgöras behandlar journalhandlingar.

För att bestämmelserna om journalhandlingar som helhet ska vara klar och enhetlig föreslås det att det i samma sammanhang även görs ändringar i lagen om utövning av veterinäryrket (lagförslag 2).

14 §. Arvoden och ersättningar som kommunalveterinären tar ut. Paragrafens 1 mom. motsvarar i huvudsak innehållet i 19 § i den gällande lagen. För de tjänster enligt 9 § som kommunalveterinären tillhandahåller tar veterinären ut i tjänstekollektivavtalet fastställt arvode samt ersättning

RP 83/2022 rd

för sina resekostnader. Formuleringen ändras till denna del så att den blir förpliktande, vilket också föreslås i fråga om de bestämmelser som gäller uttag av kommunala avgifter.

Kommunalveterinären får också ta ut ersättning för användning av utrustning i sin ägo samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Enligt lagen ska kommunen ordna med de redskap som behövs för de veterinärtjänster som omfattas av dess organiseringsansvar, men i vissa fall kan veterinären med djurägarens samtycke använda även egna redskap vid tillhandahållandet av tjänster. Med förnödenheter avses exempelvis förbandsmaterial, engångsutrustning, reagenser, rengöringsmedel och sådant foder som djuren får direkt till magsäcken med hjälp av en slang i samband med en behandling. Enligt lagen om medicinsk behandling av djur har veterinärer inom vissa ramar rätt att sälja läkemedel till ägarna och innehavarna av de djur som de behandlar, men enligt lagens 19 § får veterinärer för läkemedel som de använder eller överlåter ta ut högst det pris som de har betalat apoteket, läkemedelspartiafären eller en annan veterinär för läkemedlen och expedieringen av läkemedlen.

Jämfört med den gällande lagen preciseras bestämmelserna i och med att det föreskrivs att det arvode som kommunalveterinären tar ut består av besöks- eller mottagningsarvode samt separata arvoden för de åtgärder som utförts. Bestämmelserna motsvarar nuvarande praxis. En precisering är emellertid nödvändig eftersom det behövs en hänvisning till arvodets delar i de nya bestämmelser som föreslås i paragrafen och som gäller en utjämning av de kostnadsskillnader som beror på besöksresornas längd. Besöks- och mottagningsarvodena bestäms på basis av den arbetstid som använts och resornas längd, medan åtgärdsarvodet fastställs utifrån åtgärdens omfattning och svårighetsgrad. Arvodena fastställs i det kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare och kommunalveterinärerna har inte rätt att ta ut större arvoden än de arvoden som har fastställts i tjänstekollektivavtalet.

I 2 mom. finns det en bestämmelse om utjämning av prisskillnader på grund av besöksresornas längd. Bestämmelsen behövs eftersom det på grund av systemet för uttag av kommunalveterinärernas arvoden inte är möjligt att utjämna kostnaderna på normalt sätt inom ramen för de kommunala avgiftstaxorna, utan det behövs ett separat och mera komplicerat arrangemang. Resesubventioner har betalats med stöd av 22 § i den gällande veterinärvårdslagen, men det finns stora skillnader i hur subventionerna används och hur stora de är. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är inte att slopa kommunernas rätt att avgöra om det behövs resesubventioner, utan att precisera de vaga bestämmelserna i 22 §, fastställa att sådana tjänster som tillhandahålls vid en mottagning inte kan subventioneras av kommunen och att förenhetliga det sätt på vilket subventioner som baserar sig på avstånd används.

Som besöksarvode och ersättning för resekostnader för sådana tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska kommunalveterinären enligt det föreslagna momentet av ägaren eller innehavaren ta ut högst det belopp som kommunen har fastställt som skäligt. Resten tar kommunalveterinären ut av kommunen. De skillnader som beror på besöksresornas längd kommer alltså även i fortsättningen att kunna jämnas ut med beaktande av målet att behandla kunderna jämlikt. Kunderna kan inte påverka var verksamhetsställena inom veterinärvården finns och var de kommunalveterinärer som tillhandahåller ambulatoriska tjänster inleder sina besöksresor. En utjämning av kostnaderna behövs inte i alla områden, men i sådana områden där besöksresorna kan bli långa kan en utjämning vara viktig med hänsyn till jämlikheten och en skälig prisnivå på veterinärtjänsterna. För närvarande betalas resesubventioner antingen så att man ersätter djurets ägare eller innehavare för en viss del av det arvode som har betalats till kommunalveterinären eller så att man gör de priser som betalas av kunden mera skäliga. För att avgiftssystemet ska bli klarare föreslås det emellertid att utjämningen av kostnadsskillnader alltid ska göras på det senare sättet.

I 3 mom. finns det en ny bestämmelse enligt vilken arvode även får tas ut i fall där någon utan godtagbar orsak har uteblivit från mottagningen när en tid har reserverats i förväg. Genom denna bestämmelse strävar man efter att säkerställa att veterinärvårdens resurser riktas in på rätt sätt. Sådana godtagbara orsaker som avses i bestämmelsen är åtminstone sådana orsaker som beror på omständigheterna och som djurets ägare eller innehavare inte kan påverka och som man inte hade vetskap om vid den tidpunkt då tiden reserverades. Ett exempel på en godtagbar orsak kunde vara att djurets ägare eller innehavare hastigt insjuknar eller råkar ut för en olycka i en situation där personen inte har lyckats, eller där det inte är skäligt att kräva att han eller hon skulle ha kunnat komma överens om att någon annan för djuret till mottagningen.

15 §. Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret. I 1 mom. finns det en bestämmelse om de avgifter som kommunen tar ut, vilken innebär en ändring jämfört med nuläget. Enligt 21 § i den gällande lagen har kommunerna rätt att ta ut en s.k. klinikavgift för de veterinärtjänster som tillhandahålls vid mottagningar, vilken täcker kostnaderna för lokaler och redskap som kommunen tillhandahåller och avlönandet av biträdande personal. Enligt det föreslagna momentet ändras de bestämmelser som gäller den kommunala avgift som tas ut för besök vid en mottagning så att uttaget av avgift är obligatoriskt för kommunen. Dessutom görs avgiftsbestämmelserna luftigare på så sätt att man med avgiften får täcka inte bara kostnaderna för lokaler, redskap och avlönandet av biträdande personal utan också andra kostnader som kommunen orsakas, såsom kostnader som ansluter sig till kommunalveterinärens grundlön. Offentlighetsrättsliga avgifter är förenade med ett krav på att avgifterna får vara högst så stora som kostnaderna för att producera tjänsten.

Såsom i allmänhet när det gäller kommunala avgifter är det kommunerna som ska ha rätt att fastställa avgiftens storlek. I momentet finns det emellertid en bestämmelse om att avgiften ska vara skälig för dem som använder tjänsterna. Kundavgifterna för mottagningsbesök består av det arvode som kommunalveterinären tar ut och en klinikavgift, vilket betyder att det sammanlagda beloppet av dessa i praktiken är väsentligt vid bedömningen av skäligheten. Till exempel jourtjänsterna är förenade med kostnader som det inte är möjligt att täcka med kundavgifter utan att avgifterna blir så höga att man i många fall inte kan anlita tjänsterna och att djuren kan bli utan den hjälp de behöver. Även tillgången till skäligt prissatta grundläggande tjänster under tjänstetid är viktig av skäl som ansluter sig till djurskydd och bekämpningen av djursjukdomar. Det krav på skälighet som begränsar avgiftens storlek kan anses ingå i grundlagsutskottets riktlinje om att kommunala avgifter inte behöver ha full kostnadsvarsighet.

Uttaget av kommunala avgifter går i praktiken till så att kommunen fakturerar kunden antingen i samband med besöket vid mottagningen eller i efterskott. Det finns inga grunder för att sköta faktureringen på så sätt att pengarna först styrdes till kommunalveterinären, som sedan skulle redovisa dem för kommunen.

I momentet finns det också liksom nu en bestämmelse enligt vilken kommunen får täcka de kostnader som den orsakas får ta ut en avgift för den centraliserade kontaktservice som ordnas under jourtid.

De bestämmelser som finns i 2 mom. är nya. De ger de riksomfattande arbetsmarknadsparterna möjlighet att, om de vill, utveckla kommunalveterinärernas avlöningssystem utan att veterinärvårdslagen utgör ett hinder för det. Såsom konstateras i den allmänna motiveringen påverkar kommunalveterinärernas avlöningssystem bl.a. tillämpningen av arbetstidslagstiftningen och behovet av veterinärtjänster. Eventuella ändringar i avlöningssystemet har, beroende av det sätt på vilket de genomförs, ett flertal konsekvenser, och det är inte möjligt att till alla delar förutse konsekvenserna eller bedöma ändringarnas ändamålsenlighet på något annat sätt än inom ramen för en förhandlingsprocess och förhandlingslösning mellan arbetsmarknadsparterna. Av denna

orsak föreslås det att lagen i fortsättningen inte ska begränsa parternas förhandlingsfrihet och alternativ.

De bestämmelser om kundavgifter som finns i momentet ska tillämpas i stället för bestämmelserna i 14 § och 1 mom. om arbetsmarknadsparterna, i praktiken Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT och Finlands Veterinärförbund, genom ett tjänstekollektivavtal har avtalat att kommunalveterinärerna ska avstå från systemet med att ta ut arvoden. I så fall betalas kommunalveterinärens lön helt av kommunen och tar endast kommunerna ut avgifter av kunderna för de tjänster enligt 9 § som de producerar. Enligt momentet får det i kundavgiften ingå besöks- eller mottagningsavgift, separata avgifter för åtgärder som utförts, avgift för en centraliserad kontaktservice och ersättning för resekostnader och förbrukade läkemedel och förnödenheter. Avgifterna ska vara skäliga för dem som använder tjänsterna och de får vara högst så stora som kostnaderna för att producera tjänsterna.

I momentet föreskrivs det att besöksavgifter och ersättningar för resekostnader för tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska fastställas på ett sätt som avlägsnar oskäligen skillnader i avgifternas storlek på grund av avstånd. Utjämningsen av prisskillnader som beror på avstånd har behandlats ovan i samband med motiveringarna för 2 mom. I en situation där enbart kommunen tar ut kundavgifter blir utjämningsen av prisskillnader enklare, eftersom den kan göras inom ramen för den kommunala avgiftstaxan utan att det betalas ut separata ersättningar. Bestämmelsen kräver endast att prisskillnader som bör betraktas som oskäligen avlägsnas, dvs. lagen utgör inte heller i fortsättningen något hinder för att det i kundpriserna skulle kunna finnas sådana skillnader på grund av avstånd som kan betraktas som skäliga.

I 3 mom. finns det en ny bestämmelse enligt vilken en sådan avgift som avses i paragrafen även får tas ut i fall där någon utan godtagbar orsak har uteblivit från mottagningen när en tid har reserverats i förväg. En motsvarande bestämmelse finns också i 14 § 3 mom. när det gäller kommunalveterinärens arvode.

I 4 mom. finns det ett bemyndigande om att det genom förordning av statsrådet får utfärdas bestämmelser om maximibeloppen för de avgifter som tas ut för de tjänster som är viktigast för tryggheten av djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan samt om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet, främst levnadskostnadsindexet. Bemyndigandet är nytt och det behövs särskilt med tanke på en eventuell situation där kommunalveterinärernas arvoden enligt tjänstekollektivavtalet har ersatts med kundavgifter enligt kommunernas taxebeslut. I en sådan situation kan det, med beaktande av kundernas jämlikhet och sådan tillgång till offentliga tjänster som är ett av målen med den föreslagna lagen, i viss mån finnas behov av att förenhetliga de högsta avgifterna. Avsikten är emellertid inte att bemyndigandet ska tillämpas om det inte uppstår ett särskilt behov av det.

I 5 mom. föreskrivs det att om det med stöd av 4 mom. har utfärdats bestämmelser om avgifter och justering av avgifter, publicerar jord- och skogsbruksministeriet de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling. Det föreslagna förfarandet motsvarar det förfarande som tillämpas vid indexjusteringar av klientavgifter inom social- och hälsovården, med undantag för skillnaden i fråga om det behöriga ministeriet.

16 §. Kundpriser för tjänster som tillhandahålls av privata veterinärtjänstproducenter och som omfattas av organiseringsansvaret. Paragrafens 1 mom. motsvarar i huvudsak 20 § i den gällande lagen. I momentet föreskrivs det att en privat veterinärtjänstproducent med vilken kommunen har ingått ett avtal om tillhandahållande av tjänster enligt 9 § får ta ut en avgift för tjänsterna i fråga, vilken får vara högst den avgift som producenten har uttryckt i de anbudshandlingar som har lett till avtalet, samt ersättning för sina resekostnader. Tjänstproducenten har

också rätt att ta ut ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter. De kostnader som inköpet av läkemedel har orsakat utgör grunden för ersättning enligt lagen.

I 2 mom. finns det en ny bestämmelse om att avgifterna ska vara skäliga för dem som använder tjänsterna. Dessutom föreskrivs det om kommunens skyldighet att när den ingår ett avtal se till att besöksavgifter och ersättningar för resekostnader för tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen fastställs på ett sätt som avlägsnar oskäligen skillnader i avgifternas storlek på grund av avstånd. Om det genom förordning har föreskrivits om de högsta avgifterna för vissa veterinärtjänster, gäller pristaket även sådana tjänster som baserar sig på ett avtal.

De gällande och de föreslagna bestämmelserna utgår från att även om kundavgifterna för de veterinärtjänster som kommunen ordnar inte fastställs på så att säga sedvanligt sätt, dvs. i kommunernas avgiftstaxor, ska det ändå finnas klara grunder för avgifterna och de ska vara förutsebara oberoende av om det är fråga om tjänster som kommunen själv producerar eller tjänster som produceras enligt avtal. De avgifter som tas ut för tjänster som produceras enligt avtal behöver inte nödvändigtvis ha samma pris som de tjänster som kommunen själv producerar, dvs. följa kommunalveterinärtaxan enligt tjänstekollektivavtalet, eller, när ett djur vårdas vid en mottagning, motsvara det totala beloppet av arvudet enligt taxan och den s.k. klinikavgift som kommunen tar ut. Eftersom avgifterna ändå omfattas av kommunens beslutanderätt, kan kommunen påverka tjänsternas prisnivå och se till att det inte finns skillnader som verkar oskäligen i prisnivån för de tjänster kommunen själv producerar och de tjänster som produceras enligt avtal.

Tjänsterna konkurrensutsätts i enlighet med lagstiftningen om upphandling. Av det anbud som en privat veterinärtjänsteproducent ger framgår de avgifter som kommer att tas ut av kunderna för tjänsterna. Den som vunnit anbudstävlingen måste förbinda sig till den prisnivå som angetts i anbudshandlingarna.

Formuleringen i 20 § i den gällande lagen antyder att endast grunderna för den avgift som tas ut av kunden, men inte grunderna för resekostnadsersättningen, ska framgå av anbudshandlingarna. I motiven till paragrafen konstateras det emellertid att i den offert som en privat veterinärtjänsteproducent lägger fram anges grunderna även för resekostnadsersättningar och att kommunen därmed med grund i avtalsförfarandet har prövningsrätt i fråga om hur de geografiska omständigheterna och det jämlika bemötandet av dem som anlitar tjänsterna ska beaktas i resekostnaderna. Den nya bestämmelse om utjämning av prisskillnader på grund av avstånd som föreslås i 2 mom. uttrycker denna tanke och preciserar bestämmelserna på lagnivå.

17 §. *Ordnanande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret.* Den föreslagna paragrafen är ny i förhållande till den gällande lagen. Såsom konstateras i den allmänna motiveringen stiftades den gällande lagen innan det till den lag som föregick den nuvarande kommunallagen fogades bestämmelser om kommunens verksamhet på marknaden i ett konkurrensläge. Av denna orsak har tjänster som omfattas av organiseringsansvaret och tjänster som ordnas på frivillig basis inte klart separerats från varandra i veterinärvårdslagens bestämmelser, utan tjänsterna har som helhet ordnats med stöd av samma bestämmelser bl.a. vad gäller prissättning.

Paragrafens 1 mom. gäller prissättningen av andra veterinärtjänster som kommunen producerar än sådana som omfattas av det lagstadgade organiseringsansvaret. Kundpriset kommer även framöver att bestå av det arvode som kommunalveterinären tar ut och den avgift som kommunen tar ut, men kommunen ska fastställa avgiften på ett sådant sätt att prissättningen av tjänster som ordnas i ett konkurrensläge på marknaden är marknadsmässig på det sätt som avses i kommunallagen. Om man genom en lösning mellan arbetsmarknadens parter gett upp systemet för uttag av kommunalveterinärernas arvoden, tar kommunen ut det marknadsmässiga priset i sin helhet.

RP 83/2022 rd

Marknadsmässig prissättning betyder att den avgift som kommunen tar ut för dessa tjänster inte kan begränsas på samma sätt som den avgift som tas ut för tjänster enligt 9 §, utan avgiften ska täcka alla kostnader som hänför sig till serviceverksamheten, såsom kostnaderna för mottagningslokalerna och den utrustning som ägs av kommunen och som används i samband med tjänsterna, den andel av kommunalveterinärens grundlön som fördelar sig på dessa tjänster, den kalkylmässiga andelen av kostnaderna för allmän förvaltning och en skälig förväntad avkastning. Ett marknadsmässigt pris ska också tas ut för de tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatser, såsom häststall, när tjänsterna överskrider den nivå som föreskrivs i 9 §. I tjänsterna för djur som sköts på djurhållningsplatser ingår inte kostnader för mottagningslokaler, men däremot ska veterinärens resekostnader tas ut osubventionerade.

Förslaget innebär att kommunalveterinären tar ut sina arvoden enligt tjänstekollektivavtalets taxa samt ersättning för eventuella kostnader för apparater, utrustning och läkemedel oberoende av om det tas ut arvode för tjänster enligt 9 § eller för andra tjänster. Taxan bestämmer storleken på den förvärvsinkomst som grundar sig på ett tjänsteförhållande och det är därför inte möjligt att ta ut sådana element som ett marknadsmässigt pris består av, såsom en avkastningsandel, via ett arvode enligt taxan. Prissättning av en kommuns konkurrerande verksamhet hör inte heller till arbetsmarknadsorganisationernas roll.

I paragrafen finns det en hänvisning till bestämmelserna i konkurrenslagen, vilka ålägger kommunen att ha separat redovisning för verksamhet som den bedriver i ett konkurrensläge på marknaden. Skyldigheten att ha separat redovisning gäller situationer där omsättningen inom den ekonomiska verksamhet som kommunen bedriver i ett konkurrensläge på marknaden är minst 40 000 euro per år.

Om sådana tjänster som avses i paragrafen ordnas när det inte är ett konkurrensläge på marknaden, behöver den avgift som kommunen tar ut inte vara marknadsmässigt prissatt, utan den kan fastställas på samma grunder som de avgifter som tas ut för lagstadgade veterinärtjänster. Annan prissättning än marknadsmässig prissättning kunde bli aktuell närmast i sådana avlägsna områden där det inte finns något privat utbud av veterinärtjänster på specialnivå och där det oberoende av kommunens affärsverksamhet inte är sannolikt att något sådant utbud uppstår.

I 2 mom. förutsätts det att det för andra tjänster än tjänster enligt 9 § finns ändamålsenliga lokaler och redskap samt den personal som verksamheten förutsätter. Det krav som gäller personalen blir särskilt viktigt om kommunen tillhandahåller sådana krävande åtgärder som normalt utförs av en specialveterinär eller för vilka det behövs assistenter. I momentet föreskrivs det också att de krav som anges i 13 § 2–4 mom. ska tillämpas på sådana tjänster som avses i paragrafen. De krav som avses gäller tjänsternas veterinärmedicinska korrekthet och kvalitet, anmälan av verksamhetsställen och bevarande av journalhandlingar.

I 3 mom. finns det en hänvisning till bolagiseringsskyldigheten enligt kommunallagen och till den rätt att avvika från denna skyldighet om verksamheten bör betraktas som obetydlig som det också föreskrivs om i kommunallagen. I propositionen anses det att sådana tjänster som avses i paragrafen framöver sannolikt endast kommer att spela en obetydlig roll i kommunernas verksamhet, som komplettering till de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret. Därför uppfylls i huvudsak det krav på obetydlighet som i kommunallagen (127 § 1 mom. 1 punkten) anges bland undantagen från bolagiseringsskyldigheten när det gäller dessa tjänster. Situationen kan exempelvis vara den att det i samband med en allmän undersökning bestäms att det också ska utföras en sådan mera krävande undersökning av ett djur som inte omfattas av organiseringsansvaret, eller att det i samband med att det fattas ett vårdbeslut om ett sjukt djur bestäms att det ska utföras en mera krävande operation som den vårdande veterinären har förutsättningar att utföra och att det med beaktande av förhållandena och avstånden inte anses motiverat att sända

djuret för fortsatt vård någon annanstans. I ett konkurrensläge bedöms den verksamhet som sker på marknaden och dess konsekvenser från fall till fall i den tillsyn som Konkurrens- och konsumentverket utövar enligt kommunallagen och konkurrenslagen, och bedömningen sker på basis av marknadskonsekvenserna och inte utifrån hur stor andel den konkurrerande verksamheten utgör av kommunens totala verksamhet.

18 §. Offentliga veterinärtjänster som produceras av Universitets djursjukhus. De bestämmelser som föreslås i paragrafen är nya. Enligt 1 mom. ska det offentlighetsrättsliga universitet som driver Universitets djursjukhus producera tjänster enligt 9 § som offentliga veterinärtjänster i den omfattning som krävs för att veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Skyldigheten gäller det verksamhetsområde som definieras för Universitetets djursjukhus för detta syfte. När området definieras ska utgångspunkten inte vara att universitetet inom sitt verksamhetsområde ska producera tjänster på samma sätt överallt, utan man utgår från nuläget, där tjänsterna i vissa delar av verksamhetsområdet kan gälla vissa djur eller exempelvis jour. Denna utgångspunkt säkerställer sådan flexibilitet som behövs med tanke på målen med paragrafen och kommunernas behov och beaktar att universitetets verksamhet fokuseras på lite olika sätt på olika orter. Bestämmelser om hur verksamhetsområdet fastställs finns i 38 § 4 mom.

I förhållande till kommunerna har universitetet enligt momentet en självständig roll på så sätt att kommunerna inte ska övervaka universitetets verksamhet eller ansvara för den på samma sätt som kommunerna ansvarar för de tjänster som grundar sig på avtal om köp av tjänster.

Enligt 2 mom. är de kommuner som finns inom verksamhetsområdet skyldiga att betala universitetet ersättning enligt fakturering för de tjänster som producerats och som omfattas av kommunernas organiseringsansvar enligt denna lag.

Bestämmelserna innebär att de tjänster som universitetet på basis av de avtal som det har ingått med kommunerna producerar för de djur som hålls av invånarna i dess verksamhetsområde, eller djur som hålls på djurhållningsplatser inom dess verksamhetsområde, ska betraktas som lagstadgade offentliga veterinärtjänster tillsammans med de kommunala tjänsterna. Den föreslagna ändringen är viktig för att säkerställa att den veterinärmedicinska utbildningen framöver kan fortsätta utan avbrott. De samhällliga behov som ligger bakom ändringen behandlas i avsnitt 2.5.2.

I den veterinärvårdslag som upphävdes 2009 fanns det en uttrycklig, men vag, bestämmelse om avtal mellan den som ordnar högskoleutbildning och kommunen. Den gällande lagen innehåller inte några särskilda bestämmelser om saken, utan vid tillämpningen av lagen jämföras universitetet med sådana privata veterinärtjänsteproducenter som kommunen ingår avtal med via normal konkurrensutsättning. Tryggandet av utbildningen måste betraktas som ett sådant viktigt samhällligt intresse som kan motivera den särställning som föreslås för universitetets tjänster. Även exempelvis praktiken för dem som ska bli klasslärare har tryggats genom särskilda arrangemang. Det finns bestämmelser om arrangemang som innebär att de övningsskolor som finns i anslutning till universitetet tillsammans med kommunerna tillhandahåller grundläggande utbildning för elever i de kommuner där skolorna finns. Kommunerna i fråga betalar ersättning för elevplatserna. Undervisningen i kliniskt arbete för läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal sker i huvudsak inom det servicesystem som kommunerna finansierar, men undervisning ges även vid statliga enheter och för den verksamheten betalar kommunerna ersättning. Till exempel det statliga mentalsjukhuset Niuvanniemi, som fungerar som Östra Finlands universitets rättspsykiatriska klinik, har hand om grundläggande utbildning, fortbildning och kompletterande utbildning inom rättspsykiatri samt hälsovetenskaplig forskning.

RP 83/2022 rd

Den lagstadgade ställning som föreslås för tjänsterna innebär att förhållandet mellan kommunen och universitetet efter ändringen inte kommer att vara ett sådant upphandlingsförhållande som anses omfattas av upphandlingslagen.

Ett upphandlingskontrakt som omfattas av lagen är enligt motiven till lagens 4 § (RP 108/2016 rd) till sin karaktär ett privaträttsligt avtal som kännetecknas av att det är verkställbart vid domstol. Däremot gäller ett sådant ersättningssystem mellan kommunen och universitetet som föreslås ett offentlighetsrättsligt rättsförhållande och betalningsskyldighet. Tvister i anknytning till ett sådant här rättsförhållande ska avgöras som ett förvaltningstvistemål i stället för genom civilrättslig tvistlösning.

Enligt motiven till upphandlingslagen är ett element i begreppet upphandling även att den upphandlande enheten själv utövar makt vid valet av anbudsgivare, vilket inte kommer att ske i den situation som föreslås. Vidare anses ett upphandlingskontrakt vara förenat med ett direkt ekonomiskt intresse för den upphandlande enheten, vilket kan påvisas på basis av att den upphandlande enheten har uppställt talrika eller detaljerade krav på föremålet för upphandlingen och andra villkor med hjälp av vilka den upphandlande enheten utövar inflytande vid genomförandet av upphandlingen. Enbart finansiering av verksamhet omfattas i allmänhet inte av tillämpningsområdet för reglerna om offentlig upphandling. Enligt förslaget ska universitetet producera veterinärtjänster i enlighet med de skyldigheter som lagen ålägger det och kommunerna har ingen möjlighet att ställa krav på eller andra villkor för universitetets verksamhet. Inte heller sådana kommunersättningar som betalas inom ramen för lagstadgade arrangemang som skapats för att trygga annan universitetsutbildning har tolkats som ersättning enligt upphandlingskontrakt.

I 17 § i upphandlingslagen föreskrivs dessutom, att lagen inte tillämpas på tjänsteupphandling som görs hos en annan upphandlande enhet utifrån en ensamrätt för produktion av tjänster som denna beviljats genom en lag, förordning eller administrativ föreskrift som är förenlig med fördraget om upprättandet av Europeiska unionen. Upphandlingslagen fastställer däremot inte förutsättningarna för eller möjligheterna till att ensamrätt uppstår.

I det föreslagna 2 mom. finns det bestämmelser om grunderna för ersättning. Den ersättning som faktureras ska grunda sig på de kostnader som universitetet orsakas, minskade med de avgifter och ersättningar som tas ut av kunderna. Ersättningen får emellertid inte överskrida de uppskattade kostnader som kommunen skulle orsakas om den producerade motsvarande tjänster som egen verksamhet. På detta sätt säkerställs det att det inte på kommunernas ansvar vältras över sådana kostnader som inte direkt hänför sig till ordnandet av veterinärtjänster utan till utbildning eller forskning. Det föreslagna 19 § 3 mom. gör det emellertid möjligt för en kommun och universitetet att inom vissa gränser sinsemellan komma överens om ersättningen.

I 3 mom. föreskrivs det om universitetets skyldighet att ta ut kundavgifter för veterinärtjänsterna. För tjänsterna tas det ut avgift samt ersättning för eventuella resekostnader och kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Enligt momentet ska nivån på avgifterna motsvara nivån för de kundavgifter som kunde tas ut för kommunens egen tjänsteproduktion. Denna begränsning har betydelse särskilt när det gäller sådana tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatserna, eftersom kommunerna enligt förslaget ska ha större rätt att själva besluta om prissättningen när det gäller sådan vård som ges vid en mottagning. Universitetet ska se till att avgifterna är skäliga för dem som använder tjänsterna och att de eventuella maximibelopp för avgifter som fastställts genom förordning beaktas i avgifterna.

Eftersom de veterinärtjänster som produceras i enlighet med paragrafen är lagstadgade offentliga veterinärtjänster, ska enligt 4 mom. samma skyldigheter i anknytning till tjänsternas tillgänglighet och kvalitet iaktas vid produktionen av dessa tjänster som när det gäller kommunernas tjänsteproduktion.

19 §. Rätt att få uppgifter, ingående av avtal och tvistlösning när det gäller offentliga tjänster som produceras av Universitetets djursjukhus. Paragrafens 1 mom. gäller kommunens rätt att få uppgifter om de tjänster som universitetet har producerat. Rätten att få uppgifter behövs för att en kommun som är skyldig att betala ersättning ska kunna säkerställa att den ersättning som faktureras har fastställts på de grunder som gäller för den.

I 2 mom. finns det en bestämmelse om tvistlösning ifall det skulle uppstå en tvist.

I 3 mom. finns det en bestämmelse om att en kommun och universitetet får komma överens om ersättningen. En sådan överenskommelse kan gälla såväl det sätt på vilket ersättningen fastställs och nivån på ersättningen som betalningen av ersättningen, såsom tidpunkterna för betalning. Bestämmelsen kan minska den administrativa börda som fastställandet och uttaget av ersättningar medför när ersättningsgrunderna enligt 2 mom. tillämpas. Denna bestämmelse, som ökar flexibiliteten och betonar avtalsfriheten, bidrar även till att förebygga eventuella oenigheter i fråga om betalningen av ersättningar. Avtalsfriheten begränsas emellertid av den föreslagna bestämmelsen om att de principer enligt 18 § 2 mom. som begränsar ersättningens storlek ska beaktas i avtalet.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 4 mom. får det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet vid behov utfärdas närmare bestämmelser om sådant lämnande av uppgifter som avses i 1 mom.

4 kap. Ordnande av tillsynsuppgifter

20 §. Ordnande av tillsynsuppgifter. I fråga om ordnandet av livsmedelstillsynen innehåller 1 mom. en informativ hänvisning till livsmedelslagen och EU:s livsmedelslagstiftning. En motsvarande bestämmelse finns i 15 § 1 mom. i den gällande veterinärvårdslagen. Även om livsmedelstillsynen utgör en väsentlig del av alla de veterinärvårdsuppgifter som sköts i kommunerna härrör sig behovet av de särskilda bestämmelser om ordnandet och finansieringen av tillsynsuppgifter som finns i kapitlet inte från sådant som har med livsmedelstillsyn att göra, utan från det som utmärker tillsynen över djurs hälsa och välfärd. Den sistnämnda tillsynen omfattas av statens finansieringsansvar och har i speciallagar föreskrivits som kommunalveterinärens uppgift och inte kommunens.

Den föreslagna lagen innehåller inte en sådan bestämmelse som den som finns i 15 § 2 mom. i den gällande lagen och enligt vilken kommunen kan sköta uppgifter i anslutning till köttbesiktning på basis av ett avtal med Livsmedelsverket. Bestämmelser om detta finns i 27 § 5 mom. i den nya livsmedelslagen.

Enligt 2 mom. är organisatören skyldig att ordna förutsättningarna för skötseln av de tillsynsuppgifter som kommunalveterinären har enligt de andra lagar som, utöver livsmedelslagen, nämns i 1 § 3 mom., eller som åläggs kommunalveterinären med stöd av dessa lagar, så att de överensstämmer med de regionala och riksomfattande planerna för tillsynen. Bestämmelsen motsvarar 15 § 3 mom. i den gällande lagen. Det är fråga om uppgifter i anslutning till tillsynen över djurs hälsa och välfärd.

21 §. Lokaler och redskap som skötseln av tillsynsuppgifterna kräver. Enligt paragrafen ska organisatören ordna med sådana lokaler och redskap som fortlöpande behövs för skötseln av de uppgifter som ansluter sig till tillsynen över djurs hälsa och välfärd och se till att det finns sådan kompetens som behövs för användningen av redskapen. Bestämmelsen motsvarar 18 § 2 mom. i den gällande lagen. Det handlar särskilt om lokaler och datatrafikförbindelser samt om datorer och andra digitala enheter och de program som ansluter sig till dessa samt utbildning i hur de används. Enligt motiven till den gällande bestämmelsen och lagens tillämpningspraxis är det fråga om sådana kostnader för tillsynsuppgifter som inte kan riktas in på enskilda tillsynsuppgifter. Till dessa hör även arbetarskyddet, i den mån det inte är fråga om angelägenheter som kräver specialkompetens, såsom skyddet mot farliga djursjukdomar som även smittar människor. Staten svarar för sådana redskap och arbetarskyddsåtgärder som kräver specialkompetens och som ansluter sig till enskilda tillsynsuppgifter, liksom för den utbildning som ansluter sig till tillsynsuppgifterna.

22 §. Ersättning för tillsynsuppgifter. Paragrafen motsvarar i stort sett 23 § i den gällande lagen. Även i fortsättningen får organisatören ersättning av statsmedel för utförandet av sådana uppgifter i anknytning till tillsynen över djurs hälsa och välfärd som hör till kommunalveterinären. Liksom nu grundar sig ersättningen på de direkta kostnaderna för organisatören. Dessutom innehåller paragrafen en sådan bestämmelse som för närvarande finns i förordning och enligt vilken regionförvaltningsverket betalar ersättningen på basis av fakturering.

Den föreslagna paragrafen gäller inte längre ersättning för sådan köttbesiktning som kommunen sköter. Bestämmelser om kommunens och Livsmedelsverkets möjligheter att genom avtal komma överens om att uppgifter i anknytning till köttbesiktning ska överföras på kommunen finns i livsmedelslagen. För att undvika överlappning föreslås det att den bestämmelse som gäller samma sak slopas i veterinärvårdslagen, och följaktligen föreslås det att även den bestämmelse som gäller finansieringen av uppgiften flyttas över till livsmedelslagen genom lagförslag 4 i denna proposition.

I 2 mom. finns det ett bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar det nuvarande och som gör det möjligt att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om grunderna för ersättning och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen.

Genom förordning har det föreskrivits att ersättningen grundar sig dels på kostnaderna, dels på den tid som använts för tillsynsuppgiften, inklusive den tid som använts för resor, samt angetts vilka kostnader som räknas till de faktiska kostnader som ersättningen grundar sig på. Sådana kostnader är lönekostnaderna, inklusive lönebikostnaderna, för den arbetstid som använts för uppgiften, nödvändiga resekostnader, de ämnen, förnödenheter och varor som använts för uppgiften, köp av nödvändiga tjänster i anslutning till uppgiften och, som andel av de sammanlagda kostnaderna, fem procent av lönekostnadernas totala belopp. Till fakturan ska det fogas en specifikation över använd arbetstid, tillsynsuppgifter och kostnader i enlighet med det formulär som har fastställts av regionförvaltningsverket. Den sista fakturan för året ska lämnas in senast den 15 januari följande år.

5 kap. Privat veterinärvård

23 §. Anmälningsskyldighet. Paragrafen gäller privata veterinärtjänsteproducenters skyldighet att göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet till regionförvaltningsverket. I sak motsvarar bestämmelserna de bestämmelser som finns i 26 § i den gällande lagen.

I 1 mom. definieras den som är skyldig att göra en anmälan och det regionförvaltningsverk till vilket anmälan ska göras.

I 2 mom. föreskrivs det att anmälan alltid ska göras innan verksamheten inleds, ändras väsentligt eller läggs ner. Dessutom innehåller momentet bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i anmälan, dvs. tjänsteproducentens kontaktinformation samt uppgifter om tjänster, personal och tjänsteproducentens fasta verksamhetsställe. Enligt den föreslagna 24 § ska anmälan dessutom innehålla uppgifter om den ansvarige veterinären.

I 3 mom. finns det en bestämmelse om att sådana personer som avses i 8 § i lagen om utövning av veterinäryrket är befriade från den anmälningsskyldighet som det föreskrivs om i paragrafen. Det är här fråga om den rätt enligt unionslagstiftningen som en medborgare i en annan EU- eller EES-stat har att temporärt och sporadiskt tillhandahålla veterinärtjänster utan legitimation som veterinär. För att denna rätt ska få utövas i Finland krävs det förhandsanmälan, vilket betyder att bestämmelsen i momentet förhindrar dubbel anmälningsskyldighet.

Till 4 mom. överförs det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 26 § 2 mom. i den gällande lagen och enligt vilket det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i en anmälan enligt 1 och 2 mom. och hur den ska göras.

24 §. Ansvarig veterinär. Paragrafen motsvarar 27 § i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. får en fysisk person vara verksam som privat veterinärtjänsteproducent om han eller hon är en sådan veterinär som avses i lagen om utövning av veterinäryrket. Enligt 9 § i den nämnda lagen betraktas som veterinärer sådana veterinärer som har legitimerats och sådana personer som avses i 8 § i samma lag och som med stöd av en förhandsanmälan temporärt och sporadiskt tillhandahåller veterinärtjänster i Finland. Beteckningen får också användas av sådana personer som avses i lagens 7 a § och som har utbildats i ett land som inte hör till EU eller EES-området och som har temporär rätt att utöva veterinäryrket i anknytning till undervisnings- och forskningsuppgifter vid ett universitet. Men eftersom rätten är begränsad på det sätt som nämnts, kan dessa personer inte producera veterinärtjänster på annat sätt än i den roll som nämnts. Veterinärmedicine studerande som har temporär rätt att utöva veterinäryrket kan inte vara verksamma som privata veterinärtjänsteproducenter, eftersom rätten för studerande begränsar sig till att enbart vara vikarie för en veterinär.

Enligt 2 mom. ska en juridisk person som är verksam som privat veterinärtjänsteproducent i sin tjänst ha en ansvarig veterinär.

I 3 mom. finns det en bestämmelse enligt vilken paragrafens tillämpningsområde inte omfattar sådana undersökningsanstalter som bedriver verksamhet i enlighet med hälso- och sjukvårdslagstiftningen när de gör undersökningar som hör till veterinärtjänsterna.

25 §. Verksamhetsförutsättningar och ansvar för bevarandet av journalhandlingar. I 1 mom. föreskrivs det om behövliga lokaler och redskap samt behövlig personal. Jämfört med 28 § i den gällande lagen blir formuleringarna i paragrafen något flexibla så att det tydligare framgår att kraven ska tolkas i relation till arten av den verksamhet som bedrivs. Om den verksamhet som bedrivs exempelvis gäller enbart tillhandahållande av tjänster med hjälp av teknik för distanskommunikation, behöver det inte finnas traditionella mottagningslokaler och undersökningsinstrument för verksamheten.

I 2 mom. finns det liksom i 28 § i den gällande lagen ett omnämnande om att tjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta. Dessutom föreskrivs det att tjänsterna till innehåll och kvalitet ska vara sådana som lagstiftningen kräver. Ett motsvarande krav finns t.ex. i vissa lagar som gäller verksamheten inom socialvården. Kravet behövs för att det ska vara möjligt att på ett mera ändamålsenligt sätt än nu utöva myndighetstillsyn över de veterinärtjänster som det föreskrivs

om i lagen, med beaktande av såväl skyldigheterna enligt veterinärvårdslagen som de krav som ställs på verksamheten i annan lagstiftning inom veterinärmedicinområdet. Enligt lagen om utövning av veterinäryrket kan det mot enskilda veterinärer riktas disciplinära åtgärder eller administrativa tvångsmedel, såsom att veterinären får en varning eller att hans eller hennes rätt att utöva yrket begränsas, i en situation där veterinären har handlat lagstridigt i sin yrkesverksamhet eller annars felaktigt eller klandervärt. Ibland kan situationen vara sådan att det vid lagstridigt förfarande i anslutning till yrkesverksamhet inte är fråga om endast en enskild veterinärs verksamhet, utan om en hel veterinärkliniks verksamhetspraxis. I sådana situationer bör det vara möjligt att rikta in tillsyn, rådgivning och annan administrativ styrning samt vid behov även administrativa tvångsmedel också mot en privat veterinärtjänsteproducent i stället för eller utöver en enskild veterinär. Det kan t.ex. vara fråga om åtgärder som gäller veterinärklinikkens läkemedelsförråd.

I 3 mom. finns det en bestämmelse om ansvaret att bevara sådana journalhandlingar som uppkommer i en privat veterinärtjänsteproducents verksamhet, vilken är ny jämfört med den gällande lagen. Bestämmelsen utgör en undantagsbestämmelse i förhållande till den bestämmelse i 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket enligt vilken ansvaret för att bevara journalhandlingar hör till utövaren av veterinäryrket. Till formen och innehållet motsvarar bestämmelsen huvudsakligen den bestämmelse om organisatörens motsvarande ansvar som finns i 13 § 4 mom. Bestämmelsen klargör att även om det är den vårdande veterinären som svarar för att patienternas vårduppgifter antecknas i journalhandlingarna, hör det patientregister som bildas av journalhandlingarna och ansvaret i anslutning till detta register ändå till den organisation som producerar veterinärtjänsterna och i vars tjänst veterinären arbetar. Detta är ändamålsenligt eftersom det bara är den nämnda aktören som i praktiken har möjlighet att ansvara för registerföringen i sin helhet på det sätt som dataskyddskraven förutsätter. Dessutom gör kunderna i allmänhet ett skäligt antagande om att de journalhandlingar som gäller dem inte flyttas över till andra företag tillsammans med enskilda veterinärer. Den föreslagna bestämmelsen är kopplad till de ändringsförslag som gäller de bestämmelser om journalhandlingar som ingår i lagförslag 2. Den föreslagna bestämmelsen innebär att de skyldigheter i fråga om bevarandet av journalhandlingar som anges i 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket ska börja omfatta privata veterinärtjänsteproducenter. Likaså ska de personer som i syfte att fullgöra sina skyldigheter behandlar journalhandlingar omfattas av den tystnadsplikt som det föreskrivs om i 16 § i lagen om utövning av veterinäryrket.

6 kap. Tillsynen över veterinärtjänster

26 §. Inspektionsrätt. I 1 mom. föreskrivs det om rätten för tillsynsmyndigheterna enligt lagen att utföra inspektioner hos veterinärtjänsteproducenter. Bestämmelserna motsvarar 29 § 1 mom. i den gällande lagen, men Livsmedelssäkerhetsverket ändras till Livsmedelsverket.

En annan viktig ändring jämfört med den gällande lagen är att de bestämmelser om inspektioner av veterinärtjänster samt administrativa tvångsmedel vad gäller serviceverksamheten ska gälla både de privata veterinärtjänsteproducenternas verksamhet och produktionen av offentliga veterinärtjänster. Detta är motiverat eftersom det är möjligt att det i kommunalveterinärernas mottagningslokaler eller i den verksamhet som bedrivs av dem kan förekomma missförhållanden som tillsynsmyndigheterna bör kunna ingripa i på annat sätt än genom bedömning av och ingripande i en enskild veterinärs verksamhet. Ändringen får bestämmelserna att bättre motsvara exempelvis bestämmelserna om den serviceverksamhet som bedrivs inom den offentliga hälso- och sjukvården eller socialvården, vilka t.ex. gör det möjligt för tillsynsmyndigheterna att, om de upptäcker allvarliga brister i verksamheten, bestämma att den verksamhet som bedrivs i vissa mottagningslokaler ska avbrytas eller att utrustning som används i lokalerna inte får användas.

Paragrafens 2 mom. gäller rätten att inspektera lokaler som används för permanent boende. Enligt förslaget preciseras och begränsas å ena sidan rätten att inspektera platser som skyddas av hemfriden, men å andra sidan utvidgas den också jämfört med den rätt som anges i 2 mom. i den gällande 29 §. För att en inspektion ska få utföras krävs det för närvarande att det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och att det finns anledning att misstänka att en privat veterinärtjänsteproducent har gjort sig skyldig till ett straffbart förfarande i sin verksamhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen kräver en inspektion på grund av misstanke om brott, förutom att det nämnda nödvändighetskriteriet uppfylls, även att brottet kan leda till fängelsestraff eller, om det maximala straffet är böter, att brottet även kan medföra fara för människors eller djurs hälsa. Enligt förslaget får en inspektion som ingriper i hemfriden också utföras utan misstanke om brott om det är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa. I lagförslag 2 föreslås det motsvarande ändringar i lagen om utövning av veterinäryrket, eftersom det underlättar den praktiska tillsynen om de bestämmelser om inspektionsrätt som finns i veterinärvårdslagen och den nämnda lagen har samma innehåll. Det är t.ex. inte alltid klart i förväg om en brist i veterinärtjänsterna kan leda till tvångsmedel enligt den ena eller den andra lagen.

I 3 mom. finns det en bestämmelse som motsvarar 29 § 3 mom. i den gällande lagen och som gäller myndighetens rätt att anlita sakkunniga vid en inspektion. I lagförslag 2 föreslås det att de bestämmelser om sakkunniga som finns i lagen om utövning av veterinäryrket ändras så att de motsvarar bestämmelserna i veterinärvårdslagen. Detta innebär sådana tillägg till den nämnda lagen som gäller tillämpning av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar på sakkunniga samt en begränsning som innebär att en sakkunnig inte har rätt att få tillträde till lokaler som används för permanent boende.

27 §. Åtgärder vid överträdelser eller försummelser. Paragrafen gör det möjligt för Livsmedelsverket att bestämma att en veterinärtjänsteproducent inom en viss tid ska fullgöra sin skyldighet, om det upptäcks att verksamheten bryter mot de krav som lagen ställer på den. Paragrafen motsvarar 30 § i den gällande lagen, men ska även tillämpas på offentliga veterinärtjänster. Dessutom ändras Livsmedelssäkerhetsverket till Livsmedelsverket. Ett sådant här föreläggande kan enligt 29 § förenas med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande.

28 §. Avbrytande av verksamheten och förbud mot att använda utrustning. Paragrafen gäller administrativa tvångsmedel som får riktas mot en verksamhet. Paragrafen innehåller vissa viktiga skillnader jämfört med 31 § i den gällande lagen. För det första ska paragrafen tillämpas på både privata och offentliga veterinärtjänster. För det andra möjliggör paragrafen som alternativ till att avbryta verksamheten även att man förbjuder användningen av en viss verksamhetsenhet, en del av en sådan eller utrustning eller något annat redskap.

För det tredje utvidgas åtgärdernas användningsområde så att det gäller även vissa väsentliga och allvarliga fall av brott mot skyldigheterna enligt annan lagstiftning. För att tjänsteproducentens verksamhet ska vara korrekt förutsätts det enligt de föreslagna bestämmelserna att verksamheten följer den lagstiftning inom veterinärbranschen som gäller för den. Möjligheten att med hjälp av de tvångsmedel som det föreskrivs om i paragrafen besluta att verksamheten ska avbrytas eller att ett redskap inte får användas begränsar sig emellertid enligt 2 mom. till enbart situationer där man bryter mot bestämmelserna i lagen om medicinsk behandling av djur eller EU-bestämmelser som genomförs genom den lagen eller där man bryter mot författningar som gäller djurs hälsa eller välfärd och verksamheten kan medföra allvarlig risk för djurs hälsa eller välfärd eller för folkhälsan. Möjligheten att använda tvångsmedel i de situationer som nämnts är viktig för att man ska kunna säkerställa att de veterinärtjänster som tillhandahålls är trygga och av god kvalitet. De föreslagna bestämmelserna överlappar inte lagen om medicinsk behandling av djur eller lagstiftningen om djursjukdomar, eftersom de administrativa tvångsmedel som

det föreskrivs om i dem, såsom förbud och förelägganden om att verksamhet ska avbrytas, kan riktas närmast mot djurhållare och djurhållningsplatser samt sådana aktörer och anläggningar som ska ha tillstånd eller godkännande eller vara registrerade enligt den nämnda lagstiftningen.

Enligt paragrafen ska ett sådant här beslut föregås av en uppmaning till aktören om att bristerna ska avhjälpas, med en tidsfrist för när bristerna ska ha åtgärdats, eller ett föreläggande enligt 27 §.

29 §. Vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande. Enligt paragrafen kan ett föreläggande enligt 27 § om att en förseelse eller försummelse ska rättas till förenas med vite och hot om tvångsutförande eller avbrytande. Om förfarandet föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

30 §. Register. Enligt 1 mom. förs det ett register över veterinärtjänsteproducenterna. Till skillnad från det som föreskrivs i 33 § i den gällande lagen ska inte bara privata veterinärtjänsteproducenter antecknas i registret utan även offentliga veterinärtjänsteproducenter. I registret införs de uppgifter som krävs i en anmälan till tillsynsmyndigheten samt uppgifter om utförda inspektioner och eventuella förelägganden som riktats mot aktören.

Enligt 2 mom. tillämpas på registret lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs (560/2021). Detta är en lag som tillämpas som en allmän förvaltningslag när det gäller myndighetsregister och annat datamaterial som ansluter sig till bl.a. livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och välfärd samt stödåtgärder inom jordbruket. Lagen innehåller sådana gemensamma bestämmelser om verksamheten inom förvaltningsområdet som kompletterar EU-lagstiftningen om dataskydd och de nationella lagarna om dataskydd, offentlighet och myndigheternas informationshantering när det gäller bl.a. ansvaret för registerföringen, beslut om utlämnande av uppgifter och informationsutbyte mellan myndigheterna inom förvaltningsområdet. I lagen föreskrivs det om gemensamt personuppgiftsansvar, där Livsmedelsverket, regionförvaltningsverket, närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen är gemensamt personuppgiftsansvariga för registerhelheten, dvs. de myndigheter som uppdaterar och använder registeruppgifterna i sina lagstadgade uppgifter i olika faser av förvaltningsområdets myndighetsprocesser. Det gemensamma personuppgiftsansvarets koppling till myndighetens lagstadgade uppgifter leder vid tillämpning av nämnda lag till att de gemensamma personuppgiftsansvarigas uppgifter i anknytning till förvaltningen av registret över veterinärtjänsteproducenter koncentreras till Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket, eftersom det föreskrivits om uppgifter gällande tillsynen över veterinärtjänster endast för dessa myndigheter. Lagens bestämmelser tillämpas till den del det i förvaltningsområdets speciallagar inte finns avvikande bestämmelser om saken.

Tillsynsmyndigheternas ansvar i fråga om registerföringen bestäms i enlighet med lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs. Livsmedelsverket ska svara för registrets allmänna funktion och användbarhet, uppgifternas integritet och skyddet och bevarandet av uppgifterna. Regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket uppdaterar båda uppgifterna i registret till den del det i deras verksamhet tas emot eller uppkommer uppgifter som ska antecknas i registret. Till denna del ansvarar de också för att uppgifterna är korrekta och att uppgifterna vid behov rättas samt för den registrerades rätt att få åtkomst till sina egna uppgifter. Bägge myndigheterna ska se till att deras egen personal får anvisningar om och utbildning i hur personuppgifter behandlas på ett säkert sätt.

I 3 mom. föreskrivs det att med avvikelse från det som föreskrivs i 12 § i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs ska uppgifter om veterinärtjänsteproducenter avföras ur registret tre år efter det att dessa har upphört med sin verksamhet. Uppgifter om sådana förelägganden som avses i 27 och 28 § avförs dock senast tio år efter det att föreläggandet meddelades.

Tidsfristerna motsvarar de tidsfrister som anges i 33 § 2 mom. i den gällande veterinärvårdslagen. De föreslagna bestämmelserna om bevaringstiden behövs eftersom de preciserar och begränsar bestämmelserna jämfört med de bestämmelser som finns i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs och i 21 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och på det sättet stöder den princip om uppgiftsminimering som ingår i dataskyddsprinciperna. I denna princip ingår krav på att bevaringstiderna för personuppgifter ska vara så korta som möjligt och att personuppgifter inte ska bevaras för säkerhets skull.

Enligt 4 mom. ger Livsmedelsverket varje fast verksamhetsställe som har anmälts av en tjänsteproducent ett identifikationsnummer. Om det inte finns något fast verksamhetsställe ges identifikationsnumret till tjänsteproducenten. Bestämmelserna är nya. Behovet av ett identifikationsnummer ansluter sig till det krav på insamling av uppgifter om användningen av antimikrobiella medel som finns i Europaparlamentets och rådets nya förordning (EU) 2019/6 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG (nedan *förordningen om veterinärmedicinska läkemedel*). Medlemsstaterna ska enligt artikel 57 i förordningen samla in uppgifter om de antimikrobiella medel som använts på djur, uppdelade enligt det som anges i förordningen och i de delegerade akter som utfärdats med stöd av förordningen. Avsikten är att de uppgifter som samlas in från veterinärerna ska valideras med hjälp av de uppgifter som fås från läkemedelspartihandlarna. Mängden läkemedel som en veterinär har köpt in från en läkemedelspartihandel jämförs med de mängder använda och överlåtna läkemedel som angetts i det system som är avsett för insamling av uppgifter om användningen av veterinärmedicinska läkemedel (ELKE). När det gäller mottagningar som är gemensamma för flera veterinärer ska det alltså vara möjligt att fördela de inköp som har gjorts och de läkemedel som de enskilda veterinärerna har använt och överlåtit. Detta sker genom att man kopplar ihop det identifikationsnummer för verksamhetsstället som föreslås i momentet med det identifikationsnummer som en veterinär får enligt lagen om utövning av veterinäryrket. Verksamhetsställets nummer gör det betydligt enklare att jämföra uppgifter jämfört med om man vid jämförelsen använde tjänsteproducentens FO-nummer och verksamhetsställets adress. Det att identifikationsnumret används i samband med beställningar från läkemedelspartihandeln säkerställer också att tjänsteproducenterna gör de anmälningar om sin verksamhet som lagen kräver.

7 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. Handräckning. Paragrafen innehåller en informativ hänvisningsbestämmelse till de bestämmelser om handräckning som finns i polislagen (872/2011). Motsvarande bestämmelse finns i 34 § i den gällande veterinärvårdslagen.

32 §. Myndigheternas rätt att få uppgifter samt utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. I 1 mom. finns det en bestämmelse om Livsmedelsverkets och regionförvaltningsverkets rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter som är nödvändiga för utförandet av de uppgifter i anslutning till tillsynen över veterinärtjänster som det föreskrivs om i denna lag. Sådana uppgifter kunde vara patientuppgifter om djur, i fråga om vilka för utövare av veterinäryrket föreskrivits tystnadsplikt i lagen om utövning av veterinäryrket, samt övriga uppgifter i samband med produktionen av tjänster. Det är möjligt att det i de sistnämnda uppgifterna ingår till exempel affärshemligheter. De myndigheter som utövar tillsyn över att lagen iakttas ska ha rätt att få uppgifter av varandra samt av tillsynsobjekten, dvs. kommunerna, universitetet och privata veterinärtjänsteproducenter. Dessutom ska man ha rätt att få uppgifter ur registret över tjänsteproducenter. Det gemensamma personuppgiftsansvar som det föreskrivs om i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs betyder nämligen inte att sekretessbelagda uppgifter får röra sig mellan de personuppgiftsansvariga utan uttryckliga bestämmelser om saken.

Bestämmelsen i 33 § i den gällande lagen om kommunens rätt att få sådana sekretessbelagda uppgifter som eventuellt finns i registret slopas. I den föreslagna lagen har det inte identifierats något behov av den bestämmelsen, eftersom kommunens uppgifter enligt lagen gäller ordnandet av veterinärtjänster och ordnandet av förutsättningar för skötseln av kommunalveterinärens tillsynsuppgifter. Bestämmelser om kommunens eller kommunalveterinärens behörighet att sköta tillsynsuppgifter och få sådana sekretessbelagda uppgifter som behövs för dessa uppgifter finns i andra lagar som gäller inom förvaltningsområdet. För planeringen av dimensioneringen av de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret har organisatören möjlighet att få offentliga uppgifter om privata tjänsteproducenter redan med stöd av den allmänna lagstiftningen.

I 2 mom. föreskrivs det om rätt för kommunerna att få uppgifter om de arvoden och ersättningar som kommunalveterinärerna har tagit ut av ägarna till och innehavarna av djur. Uppgifterna behövs för fullgörandet av den skyldighet att medge insyn som föreslås i lagen och de kan också användas vid fastställandet av ett marknadsmässigt pris för vissa tjänster.

I 3 mom. finns det en bestämmelse enligt vilken det som föreskrivs i 8 § i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs ska tillämpas i fråga om rätten att oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till vissa myndigheter och internationella organ. Paragrafen i fråga gör det möjligt för en myndighet att lämna ut uppgifter till utländska myndigheter och organ när detta krävs enligt EU-lagstiftningen eller internationella avtal som är bindande för Finland. Dessutom får en myndighet på eget initiativ lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för förundersökningsmyndigheter, för att förebygga, avslöja eller utreda brott eller föra brott till åtalsprövning, samt för en åklagare, för centralen för utredning av penningtvätt och för Skatteförvaltningen, för skötseln av sådana uppgifter som anges i de lagar som gäller dessa myndigheter. Utlämnande av uppgifter på eget initiativ är tillåtet även för en arbetarskyddsmyndighet, för lagstadgade tillsynsuppgifter som gäller arbetarskyddet.

33 §. Skyldighet att medge insyn i fråga om veterinärtjänster som stöds med offentliga medel. När det gäller sådana tjänster som omfattas av organiseringsansvaret och som stöds med offentliga medel finns det i 1 mom. en bestämmelse enligt vilken man på dessa tjänster ska tillämpa de i lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003) föreskrivna skyldigheter och andra förpliktelser i fråga om insyn som gäller separat redovisning eller upprättande av en särredovisningskalkyl när det är fråga om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Lagen gäller genomförandet av kommissionens direktiv 2006/111/EG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet (det s.k. *direktivet om insyn*).

Enligt avgränsningen av lagens tillämpningsområde gäller skyldigheterna enligt lagen inte sådana tjänster som inte kan påverka handeln mellan EU:s medlemsstater i nämnvärd omfattning. För att det vad gäller veterinärtjänster inte ska bli tvetydigt om lagen är tillämplig i fråga om offentliga veterinärtjänster tas det med en uttrycklig bestämmelse i veterinärvårdslagen om att bestämmelserna ska tillämpas.

Skyldigheten att ha separat redovisning enligt den nämnda lagen gäller företag som producerar sådana tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som stöds med offentliga medel. Med företag avses varje enhet som utövar ekonomisk verksamhet oavsett enhetens juridiska form, även kommuner. Ett sådant företag som avses i lagen har emellertid skyldighet att ha separat redovisning endast om dess omsättning under vardera av de två sista räkenskapsperioderna före det år under vilket företaget har anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är minst 40 miljoner euro. För de företag som inte når över tröskeln gäller skyldigheten enligt lagens 6 a § att upprätta en särredovisningskalkyl för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Helt

befriade från kravet på särredovisning är de företag som för viss tid har beviljats offentlig finansiering för produktion av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt ett öppet, genomblickbart och icke-diskriminerande förfarande, dvs. i praktiken ett sådant upphandlingsförfarande som det föreskrivs om i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Skyldigheten att ha separat redovisning innebär att inkomsterna och utgifterna för de veterinärtjänster som stöds med offentliga medel i bokföringen ska hållas separat från all annan verksamhet. Skyldigheten att medge insyn och lämna uppgifter för företag som är skyldiga att ha separat redovisning gäller redovisning av inkomster och utgifter som härrör från den verksamhet som särredovisas samt en beskrivning av principerna för kostnadsredovisningen. I fråga om de särredovisade verksamheterna är resultaträkningarna och tilläggsuppgifterna offentliga. I den särredovisningskalkyl som sådana företag som inte når upp till den föreskrivna storleksgränsen är skyldiga att upprätta tas de intäkter som influtit från den serviceproduktion som ska särredovisas med som intäkter. Från dessa intäkter dras det på motsvarande sätt av alla rörliga kostnader som tjänsteproduktionen medfört samt den del av de fasta kostnaderna som kan hänföras till verksamheten i fråga. Dessutom föreskrivs det i lagen om ministeriets och övriga myndigheters rätt att få eller skyldighet att samla in sådana uppgifter som samlats ihop i överensstämmelse med lagen samt om ministeriets rätt att sända uppgifter till Europeiska kommissionen.

I 2 mom. finns det en bestämmelse enligt vilken kommunen ska samla in uppgifter om de arvodena som kommunalveterinärerna har tagit ut för sådana tjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar, minskade med utgifterna för förvärvandet av arvoden, vilka kan gälla exempelvis kostnader för utrustning som kommunalveterinären själv har köpt. I anslutning till fullgörandet av skyldigheten att medge insyn ska dessa uppgifter kunna presenteras utöver kommunens egna inkomster, så att det är möjligt att få en helhetsbild av kostnaderna och intäkterna för de tjänster som kommunen producerar och som stöds med skattemedel.

34 §. Statsandel. Paragrafen innehåller en bestämmelse om att lagen om statsandel för kommunal basservice ska tillämpas på sådan verksamhet som en organisatör ordnar med stöd av den föreslagna lagen. Det finns en bestämmelse om detta i 1 § 1 mom. 28 punkten i den nämnda lagen. I 25 § i den gällande veterinärvårdslagen finns det ett omnämmande om att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) ska tillämpas, men detta omnämmande har föråldrats.

35 §. Avgifter för statliga myndigheters prestationer. När det gäller statliga myndigheters avgiftsbelagda prestationer och grunderna för sådana avgifter finns det i paragrafen en informativ hänvisningsbestämmelse till lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). För närvarande föreskrivs det om tillämpning av lagen i fråga i 24 § i veterinärvårdslagen.

36 §. Ändringssökande. Paragrafens bestämmelser om ändringssökande motsvarar huvudsakligen bestämmelserna i 35 § i den gällande veterinärvårdslagen, vilka nyss har reviderats genom lag 37/2021.

I 1 mom. finns det en informativ hänvisningsbestämmelse till lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), vilken gäller sökande av ändring i statliga myndigheters beslut. Till ändringssökande föreslås inte bli tillfogat begäran om omprövning trots att användningen av omprövningsbegäran som rättsmedel i första hand blivit huvudregeln. Förfarandet anses inte lämpa sig för sökande av ändring enligt den föreslagna lagen på grund av den veterinärmedicinska eller andra särskilda kompetens som krävs för beslutsfattandet samt användningen av administrativa tvångsmedel.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om att beslut som Livsmedelsverket har fattat med stöd av 28 eller 29 §, dvs. förelägganden om att en förseelse eller försummelse ska rättas till eller att verksamhet ska avbrytas eller att utrustning inte får användas, ska iaktas trots ändringssökande, om inte den myndighet där ändring söks bestämmer något annat. Sådana förelägganden ansluter sig till djurs hälsa och välfärd eller till förhindrandet av risker för folkhälsan. För att verkställandet av sådana förelägganden ska vara effektivt krävs det att besluten om dem kan verkställas utan dröjsmål.

Bestämmelser om sökande av ändring i beslut i samband med produktionen av lagstadgade kommunala veterinärtjänster, såsom beslut om taxor, finns i kommunallagen. Ändring ska alltså sökas genom kommunalbesvär. Bestämmelser om ändringssökande i beslut som ett offentligt universitet har fattat i ett förvaltningsärende finns i universitetslagen (558/2009).

37 §. Ikraftträdande. I 1 mom. finns det en ikraftträdandebestämmelse enligt vilken bestämmelser om ikraftträdandet av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. föreskrivs det att den gällande veterinärvårdslagen upphävs genom denna lag.

Enligt 3 mom. ska en hänvisning till den lag som upphävs som finns någon annanstans i lagstiftningen i fortsättningen betraktas som en hänvisning till den föreslagna lagen.

38 §. Övergångsbestämmelser. Enligt 1 mom. påverkar lagen inte giltigheten för de anmälningar som privata veterinärtjänsteproducenter har gjort före lagens ikraftträdande.

I 2 mom. föreskrivs det om tidpunkten för när kommunerna ska ha gjort de nya anmälningar om kommunala mottagningar som lagen kräver. Tidpunkten fastställs så att den nya applikation som ska skapas för registreringen av tjänsteproducenter är i användning när anmälningarna tas emot.

I 3 mom. finns en övergångsbestämmelse, enligt vilken en kommun som vid ikraftträdandet av denna lag inte tar ut så kallade klinikavgifter för besök på mottagningen har en övergångstid på två år för att börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom.

Den övergångsbestämmelse som finns i 4 mom. gäller hur verksamhetsområdet för Universitets djursjukhus definieras vid den tidpunkt då lagen träder i kraft. Enligt förslaget ska verksamhetsområdet omfatta de områden där universitetet i minst tre år under de fem år som föregår lagens ikraftträdande har producerat tjänster enligt 9 § enligt avtal som ingåtts med kommunerna. Syftet med bestämmelsen om att verksamhetsområdet inte ska definieras enbart utifrån den situation som råder när lagen träder i kraft är att förhindra att avtal som sägs upp innan lagens ikraftträdande skulle kunna urholka syftet med de bestämmelser som gäller den ställning som universitetets tjänster ska ha.

7.2 Lagen om utövning av veterinäryrket

15 §. Journalhandlingar. Det föreslås att paragrafen ändras i syfte att säkerställa att bestämmelserna om journalhandlingar är välfungerande och uppdaterade. I detta sammanhang tas en del av de bestämmelser som har funnits i förordning i stället in i lag. Ett viktigt mål med ändringen är att klargöra ansvaret i anknytning till bevarandet av journalhandlingar i situationer där veterinären är anställd hos en juridisk person som tillhandahåller veterinärtjänster.

Enligt den gällande paragrafen ska en utövare av veterinäryrket föra och bevara journalhandlingar över de djur som han eller hon har undersökt och behandlat enligt vad ministeriet närmare

RP 83/2022 rd

bestämmer. I den gällande paragrafen finns det också en bestämmelse om att ägaren till ett djur har rätt att få alla de uppgifter om sitt djur som ingår i journalhandlingarna.

Bestämmelser om detta har utfärdats genom jord- och skogsbruksministeriets förordning om förande och bevarandet av journalhandlingar (6/VLA/2000). Enligt förordningen får journalhandlingar (i förordningen *patientkartotek*) göras upp som ett gemensamt kartotek för flera veterinärer som förs manuellt eller med hjälp av automatisk databehandling, om veterinärerna arbetar vid en i veterinärvårdslagen avsedd enhet som tillhandahåller veterinärvårdsservice eller i övrigt arbetar för samma uppdragsgivare. I förordningen anges de uppgifter som ska antecknas i patientkartoteket. Förordningen innehåller också vissa närmare bestämmelser om bl.a. rättelse av uppgifter och om de anteckningar som ska göras om utlämnande av uppgifter till djurets ägare. Patientuppgifterna ska bevaras minst tre år från den sista anteckningen om djuret i patientkartoteket.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. åläggs den som utövar veterinäryrket liksom nu en skyldighet att föra och bevara journalhandlingar över de djur som han eller hon har undersökt eller behandlat. I momentet föreskrivs det emellertid närmare än i den gällande lagen att journalhandlingarna ska innehålla viktiga uppgifter och handlingar som gäller identifiering av patienten, fastställandet av patientens hälsotillstånd och den behandling eller medicinering som getts.

I 2 mom. finns det en bestämmelse enligt vilken det är bestämmelserna i veterinärvårdslagen som ska tillämpas i fråga om bevaringsansvaret när en veterinär inte tillhandahåller veterinärtjänster som en fysisk person utan som anställd hos eller för en juridisk person. Enligt de bestämmelser som föreslås i 13 § 4 mom., 18 § 4 mom. och 25 § 3 mom. i den nämnda lagen är det den tjänsteproducent i vars verksamhet journalhandlingarna uppkommer som ska ansvara för bevarandet av journalhandlingarna. Behovet av bestämmelserna i fråga motiveras i specialmotiveringen för bestämmelserna i denna proposition.

I det föreslagna 2 mom. finns det en bestämmelse enligt vilken en utövare av veterinäryrket som är anställd hos eller som arbetar för, eller har arbetat för, en juridisk person, trots att hans eller hennes anställnings- eller avtalsförhållande har avslutats, har rätt att få kopior av de journalhandlingar som han eller hon har fört, om de behövs i ett ärende som gäller en bedömning av veterinärens yrkesverksamhet. Enligt lagen är en utövare av veterinäryrket skyldig att på begäran av Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket och oberoende av sekretessbestämmelserna lämna myndigheterna sådana upplysningar och utredningar som tillsynen över veterinärernas verksamhet kräver.

Enligt 3 mom. har ägaren till ett djur rätt att få alla de uppgifter om sitt djur som ingår i journalhandlingarna. Momentet motsvarar bestämmelserna i den gällande 15 §.

I 4 mom. föreskrivs det att journalhandlingarna över ett djur ska bevaras i minst tre år efter det att det senast har gjorts anteckningar i dem. En motsvarande bestämmelse finns i en gällande förordning av jord- och skogsbruksministeriet, men i och med att det är en viktig bestämmelse är det ändamålsenligt att ta med den i lagen. Det är fråga om en minimibevaringstid som beror på myndighetstillsynens behov.

På förande av patientregister tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Även om de journalhandlingar som avses i paragrafen gäller djur har det patientregister som bildas av handlingarna karaktären av ett personregister när uppgifterna om

patienterna kombineras med uppgifter om deras ägare eller innehavare. Till den del som nationella bestämmelser inte begränsar förandet av register, är det enligt den allmänna dataskyddsförordningen den personuppgiftsansvariges uppgift att fastställa bevaringstiderna för personuppgifter eller, om det inte är möjligt, kriterierna för bevarandet av dem, samt även i övrigt säkerställa att behandlingen av personuppgifter uppfyller förordningens krav.

I 5 mom. finns det ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om förandet, behandlingen och bevarandet av journalhandlingar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Även den gällande paragrafen innehåller ett bemyndigande för ministeriet att utfärda förordning. I och med att de bestämmelser som finns i lagen preciseras blir behovet av att utfärda bestämmelser genom förordning mindre.

22 §. Granskning av mottagningsverksamheten. De bestämmelser om granskningar som ingriper i hemfriden som finns i 2 mom. och de bestämmelser om sakkunniga som finns i 3 mom. ändras så att de motsvarar de motsvarande bestämmelser som föreslås i 26 § 2 och 3 mom. i veterinärvårdslagen.

Det är möjligt att tillsynen över efterlevnaden av lagen i fråga sker i samma sammanhang som tillsynen över efterlevnaden av veterinärvårdslagen. Å andra sidan är lagarna oberoende i förhållande till varandra och tillämpas oftast separat och i vissa fall samtidigt med någon annan lag som har koppling till veterinärvården. Av denna anledning föreslås det att de föreslagna bestämmelserna om granskningsbehörighet ska införas i de båda lagarna separat och inte i den ena lagen som en hänvisningsbestämmelse.

Den ändring som görs i 2 mom. innebär att en granskning som ingriper i hemfriden får utföras både i situationer där det finns en misstanke om brott och utan en sådan misstanke, om granskningen är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa. Förutskattningarna för en granskning vid misstanke om brott stramas till på så sätt att vid misstanke om brott som kan leda till enbart bötesstraff får en granskning utföras endast om brottet kan medföra fara för människors eller djurs hälsa.

Den ändring som görs i 3 mom. är en avgränsning som innebär att enbart en myndighet och inte en utomstående sakkunnig får delta i en granskning som ingriper i hemfriden. Dessutom kompletteras bestämmelserna om att myndigheterna får anlita sakkunniga med omnämnanden av att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar ska tillämpas på de sakkunniga.

43 §. Behörighet för vissa tjänster och befattningar. Det föreslås att paragrafen ändras så att de bestämmelser om behörighetsvillkoren för kommunalveterinärer som finns i 16 § 2 mom. i veterinärvårdslagen och i den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av det momentet överförs till paragrafen. Bestämmelserna tas in i nya 2 och 3 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 4 mom. Överföringen är ändamålsenlig, eftersom den sammanför behörighetsvillkoren och förtydligar hur de förhåller sig till varandra.

I 1 mom. finns det en grundläggande bestämmelse om behörighetsvillkoren som motsvarar den gällande bestämmelsen och enligt vilken endast en legitimerad veterinär får utnännas, förordnas eller antas till en tjänst eller befattning som veterinär hos staten, en kommun eller en sammanlutning eller till någon annan tjänst eller befattning som veterinär.

I det nya 2 mom. föreskrivs det att en veterinär som har legitimerats i enlighet med 4 § och de principer för erkännande av yrkeskvalifikationer som grundar sig på EU-lagstiftningen får ut-

nämnas till en tjänst som kommunalveterinär i vilken det ingår uppgifter i anknytning till livsmedelstillsyn eller tillsyn över djurs hälsa eller välfärd endast om han eller hon har ett bevis på att han eller hon har satt sig in i den finska lagstiftningen på området i fråga.

Bestämmelsen behövs fortfarande, eftersom en veterinär som har skaffat sina yrkeskvalifikationer inom EU eller EES legitimeras genom s.k. automatiskt erkännande, utan ytterligare krav. Följaktligen har han eller hon i princip ingen förtrogenhet med den nationella lagstiftningen när han eller hon kommer till Finland, till skillnad från en person som har studerat till veterinär i Finland eller en person som kommer från ett tredjeland och som har genomgått den kompletterande utbildning som krävs för legitimering. I momentet ingår en i förhållande till den gällande regleringen ny bestämmelse om att man sätter sig in i lagstiftningen genom att genomgå en sådan utbildning som beskrivs närmare i paragrafen.

Det kan emellertid finnas sådana tjänster som kommunalveterinär som inbegriper livsmedelstillsyn och som kräver ytterligare behörighet enligt EU-lagstiftningen samt livsmedelslagen och den förordning av statsrådet om behörighets- och språkkrav för personer som utför myndighets-tillsyn över livsmedel av animaliskt ursprung (312/2021) som har utfärdats med stöd av livsmedelslagen. Här är det i praktiken fråga om tjänster som inbegriper tillsyn över sådana styckning-slokaler som kommunerna övervakar, eftersom den nationella lagstiftningen innehåller sådana undantag från kravet på sådan ytterligare behörighet som nämnts som EU-rättsakterna tillåter, bl.a. när det gäller tillsyn över mjölkproduktionen och vissa uppgifter som inbegriper tillsyn över små godkända livsmedelslokaler inom köttbranschen. Eftersom ytterligare behörighet enligt EU-lagstiftningen redan inbegriper förtrogenhet med EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen inom sektorn, föreskrivs det i momentet för tydlighetens skull att när det gäller tjänster som kräver ytterligare behörighet visas förtrogenheten med livsmedelslagstiftningen i anslutning till den nämnda ytterligare behörigheten.

I 3 mom. föreskrivs att den utbildning om lagstiftningen som avses i 2 mom. anordnas av Livsmedelsverket eller någon annan som har tillräckliga förutsättningar för det och som Livsmedelsverket på ansökan beviljat tillstånd att anordna utbildningen i överensstämmelse med verkets mål och villkor. Tillståndet gäller i fem år och det kan återkallas, om det upptäcks brister i verksamheten. I momentet ingår också bestämmelser om en utbildningsanordnarens verksamhet under Livsmedelsverkets övervakning och bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar när utbildningsanordnaren sköter de uppgifter som nämns i tillståndet.

Den bestämmelse som överförs till 4 mom. ändras inte i sak. Enligt bestämmelsen får en tjänst eller befattning som veterinär temporärt skötas av en veterinärmedicin studerande med rätt enligt 7 § att utöva veterinäryrket, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Den senare delen av bestämmelsen syftar på de särskilda bestämmelser som gäller tillsynen över köttproduktionen.

7.3 Lagen om medicinsk behandling av djur

6 §. Definitioner. Det föreslås att den definition av riksomfattande djurhälsovårdsprogram som finns i 14 punkten ändras. I den gällande punkten hänvisas det till motsvarande definition i 12 § i veterinärvårdslagen, men eftersom definitionen i fråga enligt propositionen inte längre kommer att vara med i den nya veterinärvårdslagen omformuleras definitionen så att i den ingår det viktigaste innehållet i 12 § i den gällande veterinärvårdslagen.

Riksomfattande djurhälsovårdsprogram är enligt definitionen program som har upprättats av aktörer inom livsmedelsbranschen eller av en förening som företräder sådana aktörer, dvs. det

är här inte fråga om myndighetsverksamhet. Inom ramen för ett program tillhandahålls hälsovårdstjänster för produktionsdjur på djurhållningsplatser som har som syfte att upprätthålla och främja hälsan och välfärden för alla produktionsdjur på djurhållningsplatsen och förbättra djurhållningsplatsens ekonomiska produktionsförmåga och trygga och främja livsmedelssäkerheten. I den föreslagna definitionen nämns som mål för hälsovården också att förebygga djursjukdomar, följa upp och övervaka djursjukdomsläget på djurhållningsplatsen samt möjliggöra kontrollerad användning av läkemedel.

Det föreslås att definitionen stryks ur veterinärvårdslagen, eftersom den är ganska lösryckt i den lagen och eftersom behovet av denna definition i lagstiftningen ansluter sig till överlåtelsen av läkemedel.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till veterinärvårdslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 81/2009) ingick definitionen i ett förslag till paragraf om grundläggande veterinärtjänster, där kommunerna ålades skyldighet att inom ramen för de grundläggande veterinärtjänsterna även ordna tjänster enligt ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram för de nyttodjur som hålls i deras områden. I samband med riksdagsbehandlingen ändrades emellertid paragrafen så att bestämmelsen om denna skyldighet avlägsnades från paragrafen om grundläggande veterinärtjänster och endast definitionen av riksomfattande djurhälsovårdsprogram blev kvar i lagen samtidigt som den flyttades till en separat paragraf.

Trots att det inte finns någon lagstadgad koppling mellan den hälsovård som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna och dessa program, ordnas det för de djur för vars hälsovård det har skapats ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram som drivs av näringen sådana hälsovårdstjänster som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna i praktiken i enlighet med hälsovårdsprogrammet. Det förebyggande djurhälsovårdsarbete som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna utgör emellertid en större helhet än programmen i fråga, eftersom enligt veterinärvårdslagen ska hälsovårdstjänster produceras för alla djurarter.

I riksdagsbehandlingen av veterinärvårdslagen betonade jord- och skogsbruksutskottet behovet av flexibla bestämmelser om överlåtelsen av veterinärmedicinska läkemedel för produktionsdjur till den del det är fråga om djurhållningsplatser som har anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram (JsUB 7/2009 rd, s. 5). Lagstiftningen om medicinsk behandling av djur har efter att veterinärvårdslagen utfärdades reviderats i enlighet med detta, vilket har lett till ett behov av att använda en definition av riksomfattande djurhälsovårdsprogram i lagen om medicinsk behandling av djur samt att i den lagen delvis ta med närmare krav för ett program inom vilket man kan utnyttja lättnader i anknytning till överlåtelsen av läkemedel.

Den definition som finns i den föreslagna 14 punkten innehåller till skillnad från den definition som finns i veterinärvårdslagen inte något omnämnande om att det ska finnas en behörig uppföljningsmekanism för ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram. Detta beror på att den definition av *system för uppföljning av hälsovården* som finns i 15 punkten och lagens 20 § redan kräver att ett sådant system ingår i ett sådant hälsovårdsprogram som avses i lagens bestämmelser om överlåtelse av läkemedel.

16 §. *Överlåtelse av läkemedel till sådana ägare eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram.* Till följd av den ändring som föreslås i 6 § ändras 1 mom. så att omnämmandet av avtal enligt 12 § i veterinärvårdslagen ändras till ett omnämnande av hälsovårdsavtal som ingåtts inom ramen för ett program.

7.4 Livsmedelslagen

73 §. *Andra avgifter som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen.* Det fogas ett nytt 5 mom. till paragrafen, till vilket man överför de bestämmelser som finns i 23 § i den gällande veterinärvårdslagen om att den tillsyn över köttproduktionen som utövas enligt avtal i kommunerna ska ersättas av statens medel. Det är motiverat att flytta bestämmelserna till livsmedelslagen eftersom även de grundläggande bestämmelserna om tillsyn enligt avtal numera finns i livsmedelslagen. Det föreslås att motsvarande bestämmelser slopas i veterinärvårdslagen för att undvika dubbla bestämmelser.

I bestämmelsen preciseras det att när kommunen enligt avtal utför sådana uppgifter i anknytning till tillsynen över köttproduktionen som har föreskrivits för Livsmedelsverket betalar staten ersättning till kommunen för detta. Ersättningen grundar sig på de direkta kostnaderna för kommunen och den får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnader som uppgifterna har medfört för kommunen. Momentet innehåller också ett bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar 23 § 2 mom. i den gällande veterinärvårdslagen. Bemyndigandet gör det möjligt att utfärda närmare bestämmelser om grunderna för ersättning och om det förfarande som ska iaktas vid betalningen av ersättning.

7.5 Lagen om djursjukdomar

67 §. *Livsmedelsverket.* Det föreslås att 3 mom. ändras så att det i de bestämmelser som gäller den tillsyn över köttproduktionen som utövas enligt avtal i kommunerna hänvisas till 27 § 5 mom. i livsmedelslagen i stället för till veterinärvårdslagen. Den överlappande bestämmelse om detta som finns i veterinärvårdslagen slopas.

98 §. *Ersättning som staten betalar till kommunerna.* Den informativa bestämmelse som finns i paragrafen och som hänvisar till veterinärvårdslagen ändras så att den gäller den nya veterinärvårdslagen.

7.6 Hälso- och sjukvårdslagen

21 §. *Miljö- och hälsoskydd.* Paragrafens 2 mom. ändras så att den informativa bestämmelse som hänvisar till veterinärvårdslagen ändras så att den gäller den nya veterinärvårdslagen.

7.7 Pensionslagen för den offentliga sektorn

85 §. *Pensionslagen för den offentliga sektorn.* I paragrafens 5 mom. görs ändringar av teknisk karaktär, genom vilka hänvisningarna till veterinärvårdslagen i fråga om kommunalveterinärers rätt att ta ut arvode och det kommunala organet i stället för till bestämmelserna i den gällande veterinärvårdslagen riktas till bestämmelserna i den föreslagna veterinärvårdslagen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I veterinärvårdslagen finns det ett helt nytt bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Enligt lagens 15 § 4 mom. får det genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om kravet på kundavgifternas skälighet. Bemyndigandet att utfärda förordning ska gälla möjligheten att föreskriva om maximibeloppen för de avgifter som tas ut för de tjänster som är anses vara viktigast för tryggheten av djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan samt om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet. Det föreslås att bestämmelsen tas med i lagen ifall det framöver uppstår ett särskilt behov av att förenhetliga de högsta priserna för vissa åtgärder med beaktande av kundernas jämlikhet och tillgången till offentliga tjänster.

Veterinärvårdslagen kommer också att innehålla vissa bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordning som i huvudsak motsvarar de gällande bestämmelserna. Lagens 4 § 2 mom. gäller möjligheten att utfärda närmare bestämmelser om upprättandet av den riksomfattande planen för veterinärtjänster och om dess innehåll. Enligt 22 § 2 mom. i veterinärvårdslagen får det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om grunderna för den ersättning som betalas till kommunerna för de tillsynsuppgifter som utförts och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen. Enligt 23 § 4 mom. i veterinärvårdslagen får det också utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i en sådan anmälan som görs av en privat veterinärtjänsteproducent och om hur anmälan ska göras.

Det nya 5 mom. i 73 § i livsmedelslagen innehåller ett bemyndigande enligt vilket statsrådet får utfärda närmare bestämmelser om den ersättning som betalas till kommunerna för utförandet av sådana uppgifter i anknytning till köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn som grundar sig på ett avtal mellan Livsmedelsverket och kommunerna. Ett motsvarande bemyndigande att utfärda förordning finns i 23 § 2 mom. i den gällande veterinärvårdslagen.

Propositionen innehåller också två bemyndiganden för jord- och skogsbruksministeriet att utfärda förordning. Det föreslagna 19 § 4 mom. i veterinärvårdslagen gäller utfärdandet av närmare bestämmelser om lämnandet av sådan information som universitetet har skyldighet att på begäran lämna till kommunen och som behövs för att kontrollera riktigheten i den ersättning som faktureras. I 15 § 5 mom. i lagen om utövning av veterinäryrket finns det ett bemyndigande som gäller närmare bestämmelser om förandet, behandlingen och bevarandet av journalhandlingar. Det handlar om frågor som är av så teknisk karaktär att den lägre författningsnivå som föreslås är motiverad. Av de bestämmelser om journalhandlingar som för närvarande finns i förordning tas en del med som grundläggande bestämmelser i lag.

9 Ikraftträdande

Bestämmelser om ikraftträdandet av de föreslagna lagarna utfärdas genom förordning av statsrådet. De veterinärtjänster som det föreslås ska omfattas av kommunens organiseringsansvar är sådana SGEI-tjänster som stöds med offentliga medel och avsikten är att det ska göras en anmälan till Europeiska kommissionen om systemet. Det stödssystem enligt veterinärvårdslagen som anmälts får inte tillämpas innan kommissionen har fattat beslut om saken. De föreslagna ändringslagarna är kopplade till veterinärvårdslagen på ett så centralt sätt att det inte är motiverat att separera deras ikraftträdande från veterinärvårdslagens ikraftträdande. Målet är att lagarna ska träda i kraft år 2023.

10 Verkställighet och uppföljning

Avsikten är att man ska följa upp hur den föreslagna veterinärvårdslagen fungerar via det samarbete mellan myndigheter och intressentgrupper som ansluter sig till lagens verkställighet samt myndighetstillsynen i anknytning till lagen. Vid behov kan det utföras separata bedömningar i efterhand av hur lagen fungerar.

11 Förhållande till andra propositioner

Den föreslagna veterinärvårdslagen hänför sig till regeringens proposition med förslag till lag om djurvälstånd och till vissa lagar som har samband med den. Propositionen ska överlämnas till riksdagen senare. I propositionen föreslås det att djurskyddslagen upphävs. Veterinärvårdslagen innehåller hänvisningar till djurskyddslagen, men lagen om djurvälstånd ska innehålla en bestämmelse, enligt vilken hänvisning till den upphävda lagen någon annanstans i lagstiftningen betraktas som en hänvisning till den nya lag.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Kommunernas självstyrelse

Enligt 121 § i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för invånarna. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis innebär den grundlagsskyddade kommunala självstyrelsen särskilt att kommuninvånarna har rätt till förvaltningsorgan som de själva har valt och att kommunen har rätt att själv fatta beslut om sin ekonomi (GrUU 14/1986 rd). Kommunen ska kunna besluta om de uppgifter som den med stöd av självstyrelsen åtar sig att sköta. I övrigt kan kommunerna åläggas uppgifter enbart genom lag (GrUU 20/2013 rd, s. 4–5). Genom vanliga lagar får det inte göras sådana ingrepp i självstyrelsens mest centrala särdrag att självstyrelsen urholkas i sak (GrUU 31/1996 rd).

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis betonat att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem (GrUU 16/2014 rd, s. 2/II, och de utlåtanden som nämns där). Utskottet har ansett att finansiella uppgifter för kommunerna med hänsyn till att självstyrelsen är skyddad i grundlagen inte får vara så stora att de försämrar kommunernas verksamhetsvillkor på ett sätt som äventyrar kommunernas möjligheter att självständigt bestämma om sin ekonomi och därmed också om sin förvaltning (GrUU 41/2014 rd, s. 3/II, och GrUU 50/2005 rd, s. 2). Finansieringsprincipen ingår också i artikel 9.2 i europeiska stadgan om lokal självstyrelse och enligt den artikeln ska de lokala myndigheternas ekonomiska resurser motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag (GrUU 16/2014 rd, s. 2/II). Grundlagsutskottet har i sin praxis när det gäller statsandelssystemet ansett att det med tanke på den finansieringsprincip som tryckas genom grundlagen inte är nog att bedöma hur principen realiserar på en övergripande kommunal nivå, eftersom medborgarnas självstyrelse är skyddad i varje kommun. Konsekvenserna ska därför granskas också för enskilda kommuner (GrUU 40/2014 rd, s. 3, GrUU 16/2014 rd, s. 3, och GrUU 41/2002 rd, s. 4).

I 3 kap. i den föreslagna veterinärvårdslagen föreskrivs det att det är kommunens uppgift att ordna veterinärtjänster. De veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret definieras noggrannare än nu, på ett sätt som kan anses begränsa ansvaret i viss mån jämfört med den gällande lagen. Speciellt när det gäller den förebyggande hälsovård och behandling av sjukdomar som ordnas för sällskaps- och hobbydjur preciseras kommunens skyldigheter. Å andra sidan ska denna samhälleligt betydelsefulla service till skillnad från nu ordnas även när det gäller annan veterinärhjälp än sådan som är akut, oberoende av om det tillhandahålls privata tjänster i området eller inte. Denna ändring innebär att kommunens organiseringsansvar åtminstone i teorin utvidgas i flera områden. Å andra sidan har ändringen i praktiken små konsekvenser för kommunernas ställning. I avsnitt 4.2.1 konstateras det att enligt den enkät som sänts till kommunerna och samkommunerna ordnar alla kommuner och samarbetsområden som svarade på enkäten grundläggande veterinärtjänster enligt den gällande lagen även för sällskaps- och hobbydjur. Man känner också till några områden där det har ingåtts avtal med en privat tjänsteproducent om produktion av akut veterinärhjälp för smådjur under tjänstetid. I dessa områden har kommunerna troligen möjlighet att utvidga avtalen så att de även gäller grundläggande veterinärtjänster för dessa djur utan nämnvärda tilläggskostnader. Den föreslagna ändringen anses inte stå i strid med kommunernas självstyrelse eller finansieringsprincipen, eftersom ändringen inte beräknas öka kommunernas kostnader jämfört med nu eller jämfört med om kommunen inte fick ordna grundläggande veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur som egen verksam-

het. Tvärtom innehåller propositionen förslag som innebär en väsentlig sänkning av kommunernas kostnader och en möjlighet till marknadsmässig prissättning av en del av de tjänster som produceras.

Enligt den föreslagna veterinärvårdslagen ska kommunen se till att det ordnas veterinärtjänster och att det ordnas förutsättningar för skötseln av sådana uppgifter i anknytning till myndighets-tillsyn som enligt lagen om djursjukdomar, djurskyddslagen och vissa andra lagar som gäller tillsynen över djurs hälsa och välfärd hör till kommunalveterinären. Kommunen ska ha inrättat tjänster som kommunalveterinär för de uppgifter som avses i lagen. Kommunen har rätt att få sådan ersättning av staten som grundar sig på de faktiska kostnader som kommunen har orsakats för skötseln av sådana tjänsteuppgifter som anvisats kommunalveterinären i annan lagstiftning.

Bestämmelserna om den ställning som de uppgifter på lokal nivå som gäller tillsynen över djursjukdomar och djurskydd ska ha begränsar kommunens möjligheter att besluta om administrativa strukturer och utövningen av befogenheter i anslutning till skötseln av dessa uppgifter. Bestämmelserna är emellertid fortfarande motiverade med beaktande av den betydelse tillsynen över djursjukdomar och djurskydd har på riksnivå och i synnerhet hur tillsynen över djursjukdomar är kopplad till säkerhetsaspekter och beredskap. Vid bekämpningen av djursjukdomar är det av högsta vikt att den myndighetskedja som deltar i bekämpningen har förmåga att agera snabbt och effektivt oberoende av hur den självstyrda kommunens organ och uppgifter är organiserade.

Detta tryggar inte bara djurens hälsa utan även folkhälsan. Det är viktigt att den statliga myndighet som ansvarar för ledningen av sjukdomsbekämpningen vid behov direkt kan tilldela tjänsteinnehavare på lokal nivå uppgifter eller förordna dem att arbeta utanför sin egen tjänstetid. Enligt EU-lagstiftningen får dessutom endast en tjänsteveterinär utföra vissa inspektioner som krävs enligt den gemensamma lagstiftningen samt fatta vissa beslut. Det kan inte anses att bestämmelserna på ett väsentligt sätt ingriper i den kommunala självstyrelsens mest centrala särdrag.

Enligt 81 § i grundlagen utfärdas bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet genom lag. Det finns inga bestämmelser om kommunala avgifter i grundlagen. Grundlagsutskottet har intagit ståndpunkten att en kommunal avgift kan bygga på bestämmelser i lag, men också ansett det möjligt att de påförs direkt med stöd av den kommunala självstyrelsen (GrUU 12/2005 rd, s. 2–4, och GrUU 53/2002 rd, s. 2/II). Utskottet har av hävd ansett att det typiska för konstitutionella avgifter är att de är ersättningar eller vederlag för tjänster från det allmännas sida. Om det inte finns en motprestation ska betalningen betraktas som skatt (GrUU 66/2002 rd, s. 3, GrUU 67/2002 rd, s. 3–4, och GrUU 3/2003 rd, s. 2/I). I bedömningen av om det finns en motprestation till en offentligrättslig avgift eller inte bör hänsyn tas till bl.a. om de prestationer för vilka avgifter tas ut har specificerats tillräckligt noggrant och om avgifterna och grunderna för dem i viss mån är kopplade till de kostnader som uppkommit. Dessutom förutsätts det att utnyttjandet av prestationerna grundar sig på frivillighet (GrUU 61/2002 rd). Utskottet har inte krävt ovillkorlig kostnadsmotsvarighet för kommunala avgifter. Däremot har utskottet ansett att ju större avgiften blir jämfört med kostnaderna för att producera en tjänst, desto närmare ligger det till hands att betrakta prestationen som en skatt (GrUU 53/2002 rd, s. 2/II).

Enligt 15 § i den föreslagna veterinärvårdslagen ska kommunen ta ut en avgift av djurets ägare eller innehavare när ett husdjur vårdas vid en veterinärmottagning. Avgiften ska vara skäligen för dem som använder tjänsterna. Kommunen får dessutom ta ut en avgift för en centraliserad kontaktservice som ordnas utanför tjänstetid. De föreslagna bestämmelserna uppfyller de krav som grundar sig på 81 § i grundlagen vad gäller bestämmelser om kommunala avgifter som utfärdas

RP 83/2022 rd

genom lag. I och med att de föreslagna bestämmelserna är avgränsade samt principen om att den som förorsakar kostnader ska betala uppfyller de föreslagna avgifterna kraven vad gäller kostnadsmotsvarighet. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om vad det tas ut avgifter för, så bestämmelserna uppfyller kravet på att avgifterna ska vara specificerade. Avgift tas ut enbart av dem som använder de veterinärtjänster som ordnas, vilket betyder att även kravet på frivillighet uppfylls. Det krav på skälighet som begränsar avgiftens storlek kan anses överensstämma med grundlagsutskottets riktlinje om att kommunala avgifter inte behöver ha full kostnadsmotsvarighet.

Kommunens rätt att själv bestämma om sin ekonomi är förenad med rätten att bestämma om tjänstemännens och de anställdas löner (GrUU 14/1986 rd). Det nuvarande systemet där kommunalveterinärerna tar ut arvode kan inte anses urholka denna rätt, eftersom grunderna för arvoden och arvodenas storlek fastställs i de kommunala tjänstekollektivavtalen. Förslaget ökar emellertid den kommunala sektorns möjligheter att bestämma om kommunalveterinärernas avlöningssystem och på så sätt stärks den kommunala självstyrelsen. Förslaget förhindrar nämligen inte längre på samma sätt som den gällande lagen att kommunalveterinärerna, om de riksomfattande arbetsmarknadsparterna kommer överens om det, skulle kunna flyttas över till en lönelösning där en kommunalveterinär får sin förvärvsinkomst för skötseln av tjänsten enbart från kommunen. I så fall tar kommunen ut avgifter av kunderna i form av kommunala avgifter i vilka det får ingå besöks- eller mottagningsavgift, separata avgifter för åtgärder som utförts, avgift för en centraliserad kontaktservice under jourtid och ersättning för resekostnader och förbrukade läkemedel och förnödenheter. Bestämmelserna i den föreslagna 15 § om avgifter uppfyller de ovannämnda kraven på att bestämmelserna ska utfärdas genom lag, kostnadsmotsvarighet, att avgifterna ska specificeras och frivillighet.

Bestämmelser i lag är enligt grundlagens tolkningspraxis förenade med ett krav på att bestämmelserna på det hela taget ska vara så exakta att regleringen ger tillräckligt tydlig information om vilka åtgärder myndigheterna kommer att vidta (GrUU 15/1996 rd, s. 2). I propositionen anses det att även om det i lagen finns två alternativa sätt att ta ut de avgifter som kunderna ska betala strider det som föreslås ändå inte mot kravet på exakthet, eftersom kriterierna för när bestämmelserna ska tillämpas är exakt beskrivna i lagen. En eventuell ändring av hur kommunalveterinärerna avlönas som sker på initiativ av arbetsmarknadsparterna är en på riksnivå enhetlig lösning. Ur ett kundperspektiv är lösningen inte problematisk, eftersom faktureringen av kundavgifterna sker på initiativ av den som tillhandahåller en tjänst och kunderna i vilket fall som helst innan de anlitar en tjänst ska informeras om de kundpriser som används.

I den gällande lagstiftningen finns det reglering såsom statstjänstemannalagen (750/1994), som berättigar till att genom tjänstekollektivavtal till och med avvika från bestämmelser i lag. Grundlagsutskottet har dock konstaterat (GrUU 1/2005 rd, s. 3) att lagstiftaren inte får överföra vilka frågor som helst för överenskommelse i arbets- eller tjänstekollektivavtal, eftersom gränserna för detta finns utstakade i grundlagens 80 § 1 mom. och var dessa går bör övervägas för varje fråga separat. Den föreslagna möjligheten att komma överens om lönesystemet anses inte vara problematisk ur denna synvinkel, eftersom den möjlighet som lagen tillåter är noggrant avgränsad till en viss ärendehelhet som också stämmer överens med tjänstekollektivavtalens nuvarande användningsområde.

Offentliga förvaltningsavgifter

Enligt 12 § i den föreslagna veterinärvårdslagen får kommunen ingå avtal med en privat veterinärtjänsteproducent om produktionen av sådana veterinärtjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar. Enligt 16 § i lagförslaget får kommunens avtalspartner av husdjurets ägare eller innehavare ta ut en avgift för tjänsterna i fråga, vilken framgår av de handlingar som hör

RP 83/2022 rd

ihop med avtalet, samt avtalsenlig ersättning för eventuella resekostnader. Tjänsteproducenten får också ta ut ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Bestämmelserna motsvarar till denna del den gällande veterinärvårdslagen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett att även om det är fråga om verksamhet som närmast är av teknisk karaktär eller operativ, och som inte inbegriper förvaltningsbeslut eller annan utövning av offentlig makt, kan det ändå vara fråga om en offentlig förvaltningsuppgift. (Se t.ex. GrUU 16/2002 rd och GrUU 47/2005 rd.) Även tillhandahållandet av offentliga tjänster kan i princip betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift (GrUB 9/2002 rd, s. 5). I sådana fall är det i allmänhet fråga om s.k. faktisk förvaltningsverksamhet.

Alla serviceuppgifter med offentliga drag hör emellertid inte till de offentliga förvaltningsuppgifterna. Till exempel när det gäller rättshjälp och intressebevakning har grundlagsutskottet konstaterat att sådana uppgifter kan utövas i form av näringsverksamhet och att det inte var fråga om förvaltningsuppgifter som enbart hör till myndigheterna. Grundlagsutskottet menade att uppgifterna med hänsyn till det sätt de ordnas på utgör ett komplex med drag av offentlig förvaltningsuppgift, trots att även aspekter som anknyter till privata intressen och näringsverksamhet är framträdande. Utskottet har fäst vikt vid att det var fråga om en lagstadgad serviceuppgift som ska ordnas av myndigheterna och som enligt utskottet kan karakteriseras som faktisk förvaltningsverksamhet (GrUU 16/2016 rd, s. 2).

Riksdagens biträdande justitieombudsman Maija Sakslin har i sitt avgörande av den 19 maj 2021, EOAK/1069/2019, bedömt den serviceverksamhet som Posti ordnar på basis av sin lagstadgade s.k. skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i förhållande till 124 § i grundlagen. I avgörandet konstateras det att sådana infrastrukturuppgifter och sådan basservice, eller uppgifter som anknyter till dessa, som är betydelsefulla ur individens eller samhällets perspektiv i princip kan betraktas som offentliga förvaltningsuppgifter, och att det också är viktigt att uppgiften i fråga grundar sig på lag eller ett offentligt uppdrag som ålagts med stöd av lag. I avgörandet ansågs det å andra sidan också att det är möjligt att göra en sådan tolkning att Postis uppgift att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster har fjärrmat sig från sådant som kännetecknar en offentlig förvaltningsuppgift, även om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i sig fortfarande spelar en viktig roll i samhället och för individerna. Dessutom har det ansetts vara möjligt att göra även en sådan tolkning att det, när en samhällsomfattande tjänst och en skyldighet i anslutning till den åläggs och fullgörs, snarare är fråga om att ekonomisk verksamhet som bedrivs av staten flyttas bort från myndighetsmaskineriet än att uttryckligen en offentlig förvaltningsuppgift flyttas bort, dock så att man har velat förena verksamheten med vissa nödvändiga krav vad gäller kvalitet och kundens rättssäkerhet.

Enligt propositionen ska sådana veterinärtjänster som omfattas av kommunens organiseringsansvar liksom nu kunna produceras av kommunalveterinären eller en privat veterinärtjänsteproducent med vilken kommunen har ingått ett avtal om produktion av sådana tjänster som omfattas av organiseringsansvaret. Produktionen av tjänster inbegriper inte utövning av offentlig makt. Utövning av offentlig makt ingår endast i ordnandet av tjänster och i de tillsynsuppgifter för kommunalveterinären som omfattas av den föreslagna veterinärvårdslagen, men dessa uppgifter kommer inte att kunna överföras till privata aktörer. På så sätt är det när gäller de veterinärtjänster som överförs till privata aktörer fråga om enbart operativ verksamhet. Såsom konstaterats

RP 83/2022 rd

ovan är det i EU-terminologi fråga om ekonomisk verksamhet, till skillnad från när det gäller lagstadgad hälso- och sjukvård, socialvård och undervisning, som i stället klassificeras som icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse. Veterinärtjänsterna är trots detta offentliga tjänster som omfattas av myndigheternas organiseringsansvar, så på det sättet är det fråga om ett komplex med karaktären av offentlig förvaltningsuppgift som det är motiverat att granska i relation till 124 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har upprepade gånger ägnat uppmärksamhet åt att det från fall till fall måste bedömas om det krav på ändamålsenlighet som är förenat med överföringen av en offentlig uppgift uppfylls. I detta sammanhang måste bl.a. förvaltningsuppgiftens karaktär beaktas (t.ex. GrUU 5/2014 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har också vägt in den specialkompetens och de resurser som behövs för uppgifterna (GrUU 33/2021 rd, s. 2, GrUU 29/2013 rd, s. 2). Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska man enligt förarbetena till grundlagen uppmärksamma dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov (RP 1/1998 rd, s. 179/II).

Det är etablerad praxis att offentliga veterinärtjänster i någon mån har producerats även enligt avtal inom den privata sektorn. Detta kan i vissa fall vara den mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningen. I 12 § i den föreslagna veterinärvårdslagen ingår det jämfört med den gällande lagen en skyldighet för kommunen att se till att ingåendet av ett avtal inte äventyrar en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som föreskrivs för kommunen i lagen i fråga medan avtalet är i kraft eller när det upphör att gälla. I 16 § finns det också en ny bestämmelse om att tjänster som produceras enligt avtal ska ha en skälig prisnivå. Genom dessa bestämmelser säkerställs det att man i den bedömning från fall till fall som ska göras när en serviceuppgift överförs beaktar både administrativa behov och kundperspektivet. I 124 § i grundlagen ingår ett krav på god förvaltning, vilket i princip betyder att de allmänna förvaltningslagarna också ska tillämpas på privata som utför offentliga förvaltningsuppgifter.

Enligt 16 § i veterinärvårdslagen ska en privat veterinärtjänsteproducent ta ut avgifter för tjänster i form av privaträttsliga avgifter som är förknippade med ett skälighetskrav. Avgifternas storlek kontrolleras av kommunen, eftersom kundavgifternas storlek när serviceproducenten konkurrensutsätts enligt lagförslaget ska framgå ur anbudshandlingarna. Kommunen har också behörighet att när tjänster upphandlas besluta om med vilken summa den stöder den avtalsbaserade djurskötseln och veterinärens resekostnader.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis granskat bestämmelserna om avgifter för offentliga förvaltningsuppgifter som sköts av enskilda utifrån principerna i 81 § 2 mom. i grundlagen. Enligt utskottet har det inte funnits något att anmärka på regleringen om avgifternas storlek, åtminstone inte när den allmänna grunden för avgifterna är att de ska täcka kostnaderna för verksamheten (GrUU 2/2001 rd, s. 3/I). I sitt utlåtande GrUU 33/2021 rd, s. 4, har grundlagsutskottet ansett att det inte är helt korrekt att avgifter för tjänster i samband med beviljande och överföring av ursprungsgarantier i fråga om el, gas och väte kan användas till att täcka skäliga kostnader för skötseln av uppgifterna och få en skälig vinst för skötseln av tjänsten, medan lagen om grunderna för avgifter till staten tillämpas på avgifterna för ursprungsgarantier för värme och kyla. Å andra sidan har grundlagsutskottet dock i samma sammanhang konstaterat att det inte ser att de principer som ingår i 81 § 2 mom. i grundlagen utgör något hinder för den typ av reglering som föreslås. Utskottet föreslog dock i utlåtandet i fråga att regleringen preciseras, till exempel så att förhållandet mellan prissättningen av tjänsterna och de lägsta möjliga kostnaderna framgår av den.

Grundlagsutskottet har i vissa fall ansett att även om det är fråga om sådana uppgifter som till sin karaktär klart ska betraktas som offentliga förvaltningsuppgifter, kan den här speciella typen

av reglering tala för slutsatsen att lagstiftningen mot bakgrund av 124 § i grundlagen kan analyseras på ett sätt som i viss mån avviker från det vedertagna. (Se nedan, bl.a. GrUU 17/2012, s. 4–5.) Särskilt en framträdande roll som central aktör inom en viss näringsverksamhet som en privaträttslig juridisk person av tradition har spelat (GrUU 17/2012 rd, s. 4–5) har talat för möjligheten att inte tillämpa de allmänna förvaltningslagarna och straffrättsligt tjänsteansvar. Dessutom har den starka och säregna traditionen av självreglering och samreglering inom sektorn talat för en avvikelse. Avvikelser från vedertagen praxis har också varit möjliga i situationer där verksamheten har varit av utpräglat teknisk karaktär (GrUU 16/2002). Grundlagsutskottet har också konstaterat (GrUU 47/2005 rd) att när det är fråga om operativa uppdrag där skötseln av uppgifterna främst går ut på konkret förvaltningsverksamhet kan rättssäkerhetsgarantierna bygga på exakta och korrekta bestämmelser, personalens utbildning och behörighet samt en betryggande övervakning av verksamheten.

De föreslagna bestämmelserna om kundavgifter som tas ut av privata veterinärtjänsteproducen-ter som har ingått avtal med en kommun hänger samman med det att även kommunalveterinärerna tar ut arvoden för sina tjänster. I den föreslagna 14 § finns det bestämmelser om kommunalveterinärernas rätt att ta ut arvode enligt tjänstekollektivavtalet för sina tjänster samt ersättning för kostnader. Bestämmelserna motsvarar till denna del den gällande veterinärvårdslagen.

Även om det i fråga om veterinärtjänster handlar om verksamhet som har karaktären av offentliga förvaltningsuppgifter anses det i propositionen med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtandep Praxis såsom den har beskrivits att det med hänsyn till den här speciella typen av reglering är skäl att analysera förslagen om uppgifter som sköts av privata på ett sätt som avviker från de vedertagna tolkningarna. Detta är motiveringen till att man för privata tjänsteproducen-ternas veterinärtjänster får ta ut sådana kundavgifter som till sin karaktär är privaträttsliga avgifter, om än så att beloppet är bundet till ett avtal som ingåtts med kommunen. Avgiftsregleringen kan anses vara ändamålsenlig, eftersom det för kommunerna är relativt arbetsamt och behäftat med kostnader att skapa ett system där den tar ut åtgärdsavgifter, resekostnader och läkemedel-ersättningar för tjänsterna för en privat veterinärtjänsteproducent som ingått avtal men inte för de tjänster som kommunens egna tjänsteinnehavare producerar.

Dessa bestämmelser handlar för det första inte om nya offentliga uppgifter eller om överföring av nya myndighetsuppgifter från en myndighet till en privaträttslig aktör. De avvikande systemen för arvoden och avgifter är etablerade. Med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna och rättssäkerheten är det av betydelse att veterinärtjänsterna med avseende på sin ställning i hög grad skiljer sig från många andra offentliga tjänster, såsom social- och hälsovårdstjänsterna: veterinärtjänsterna gäller djur, som ur ett privaträttsligt perspektiv är objekt. Veterinärtjänsterna har inte heller någon direkt koppling till de grundläggande fri- och rättigheterna, vilket social- och hälsovårdstjänsterna har i och med att de omfattas av det allmännas skyldighet enligt 19 § i grundlagen att tillförsäkra var och en dessa tjänster.

När det gäller bestämmelserna om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter bör det beaktas, att de privata tjänsteproducen-ternas verksamhet regleras av den omfattande speciallagstiftningen om veterinärernas yrkesverksamhet och veterinärmedicinområdet, vilken för sin del säkerställer att verksamheten bedrivs på korrekt sätt och tryggar kundernas ställning. Det handlar om ett yrke som kräver tillstånd enligt lagen om utövning av veterinäryrket och som omfattas av särskilda kompetenskrav. Enligt den föreslagna veterinärvårdslagen har en veterinärtjänsteproducent anmälningsskyldighet och särskilda skyldigheter när det gäller bl.a. verksamhetsförutsättningarna i anslutning till tjänsteproduktionen och tjänsternas kvalitet. Veterinärernas och tjänsteproducen-ternas verksamhet berörs även av tillsynsförfaranden och administrativa tvångsmedel enligt de nämnda lagarna. Kundernas ställning tryggas även av den tystnadsplikt som det föreskrivs om i lagen om utövning av veterinäryrket samt av de specialbestämmelser i samma

lag som gäller handläggningen av klagomål som gäller en veterinärs verksamhet. De nämnda bestämmelserna anses vara tillräckliga för att säkerställa garantierna för rättssäkerhet vid produktionen av offentliga veterinärtjänster i ett etablerat servicesystem med delvis avvikande drag.

I 43 § 3 mom. i den föreslagna lagen om utövning av veterinäryrket ska det ingå en bestämmelse enligt vilken Livsmedelsverket kan bevilja en annan aktör tillstånd att anordna sådan utbildning om lagstiftningen som är ett behörighetskrav för tjänsten som kommunalveterinär och utfärda bevis på genomgången utbildning. Utbildningen krävs av personer som studerat till veterinär i andra EU-medlemsstater än Finland. Det är fråga om en lagstiftningskurs där det ges information bland annat om verksamhet inom kommunens organisation, miljö- och hälsoskyddet som helhet, kommunalveterinärens tjänsteuppgifter och veterinärmedicin. Studierna varar i några veckor beroende på om veterinären avlägger studierna på heltid eller vid sidan av arbetet.

Beviljandet av rätten att anordna nämnda lagstiftningsutbildning har en koppling till 124 § i grundlagen. Det är dock fråga om en sådan offentlig förvaltningsuppgift som inte anses omfatta betydande utövning av offentlig makt. Olika uppgifter som gäller testning av kunskaper kan ges andra än myndigheter bland annat enligt livsmedelslagen, lagen om jaktvårdsavgift och jaktlicensavgift (616/1993), lagen om växtskyddsmedel (1563/2011) och elsäkerhetslagen (1135/2016). De utbildningar och kunskapstester som lagarna kräver anordnas av hygienpass-testare, examinatorer för jägarexamen, utbildnings- och examensanordnare inom området för växtskyddsmedel samt kompetensbedömningsorgan.

Den föreslagna möjligheten att överföra uppgifter i anslutning till lagstiftningskursen utanför myndighetsmaskineriet behövs, eftersom man genom det kan säkerställa den särskilda sakkunskap och det pedagogiska kunnande som krävs för skötseln av uppgiften, och dessutom kan överföringen bli den mest flexibla och effektiva lösningen med beaktande av myndighetens behov. För närvarande anordnas utbildningen av ett aktiebolag som anordnar utbildning inom miljö- och hälsoskydd samt av ett universitet. Den föreslagna regleringen är inte problematisk med avseende på grundlagen, eftersom utbildningsanordnarna står under Livsmedelsverkets övervakning och anordnarnas kompetens säkerställs i samband med överföringen. Dessutom tillämpas på de anordnare som fått tillstånd bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de anordnar utbildning och utfärdar bevis. Överföringen kan återkallas på basis av brister i tillståndshavarens verksamhet.

I 26 § 3 mom. i den föreslagna veterinärvårdslagen föreskrivs det vidare om möjligheten att anlita sakkunniga vid sådana inspektioner som utförs inom myndighetstillsynen över veterinärtjänster. I momentet i fråga ställs det krav på de sakkunnigas kompetens samt föreskrivs det att straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar ska tillämpas i detta sammanhang. Dessutom föreskrivs det om de sakkunnigas rätt att få information och om deras tystnadsplikt. De sakkunniga har inte rätt att få tillträde till lokaler som används för permanent boende.

Det kan i vissa fall vara nödvändigt att anlita en extern sakkunnig på grund av yrkesmässiga eller tekniska särdrag i anknytning till de angelägenheter som tillsynen gäller. Den hjälp som en extern sakkunnig kan ge handlar om opartisk sakkunnighjälp. Den sakkunnige anses inte ha någon självständig ställning vid tillsynen och hans eller hennes verksamhet har endast en indirekt koppling till de uppgifter som ansluter sig till beslutsfattandet om privata aktörers rättigheter och skyldigheter. Den sakkunniges verksamhet betraktas alltså inte som en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § i grundlagen. Enligt 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas den lagen endast på privata aktörer som utövar offentlig makt. Av denna orsak finns det en uttrycklig bestämmelse i veterinärvårdslagen om att de sakkunniga är skyldiga att hemlighålla sekretessbelagda uppgifter som de eventuellt får tillgång till.

Garantier för god förvaltning

Enligt 21 § i grundlagen ska garantier för god förvaltning tryggas genom lag. Till god förvaltning kan man räkna rätten att avgiftsfritt få behövlig rådgivning av myndigheterna.

Enligt 15 § 1 och 2 mom. i den föreslagna veterinärvårdslagen får kommunen liksom nu ta ut en avgift för en sådan kontaktservice enligt lagens 11 § 2 mom. till vilken man styr dem som tar kontakt för att få akut veterinärhjälp utanför tjänstetid. Syftet med den centraliserade kontaktservicen, i praktiken en centraliserad telefontjänst, är att göra verksamheten under jourtid klarare och smidigare närmast på så sätt att kunden alltid kan ringa till samma journummer. Från detta nummer styrs samtalet i allmänhet automatiskt till den kommunalveterinär som har jour eller till en privat veterinärtjänsteproducent som har ingått avtal med kommunen. Det kan finnas separata nummer för vården av smådjur och stora djur.

Dessa bestämmelser anses inte strida mot kravet på god förvaltning och avgiftsfri rådgivning, främst på grund av den centraliserade tjänstens karaktär. De samtal som förs med den jourhavande veterinären gäller i huvudsak experthjälp i anslutning till vården av djur, såsom bedömning av hur akut vårdbehovet är och rådgivning till djurägaren i fråga om akutvård. Verksamheten är följaktligen snarare en veterinärtjänst än rådgivning enligt förvaltningslagen. En skälig avgift för kontaktservicen bidrar till att minska att man ogrundat tar kontakt under jourtid, såsom på natten, och till att resurserna på så sätt riktas in enligt de verkliga behoven, samt även till att minska kommunalveterinärernas arbetsbelastning.

I kommunerna tillhandahålls avgiftsfri rådgivning i anslutning till kundernas ärenden under tjänstetid och även utanför tjänstetid, bl.a. på myndigheternas webbplatser. Djurägarna har på så sätt möjlighet att få information om det journummer som de kan använda för att vid behov få hjälp till ett sjukt djur under jourtid. Kravet på god förvaltning anses inte förutsätta att kunderna inom förvaltningen ska ha rätt att under alla tider på dygnet avgiftsfritt kunna vara i kontakt med myndigheter eller tjänsteproducenter som har ingått avtal med en myndighet i olika rådgivningsärenden.

Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har emellertid ansett att tillståndsplikt i fråga om näringsverksamhet kan tillåtas under vissa förutsättningar (GrUU 19/2002 rd). Det har ansetts att reglering av sådan anmälnings- eller registreringskyldighet som är förutsättningen för att näringsverksamhet ska få inledas i sak kan jämföras med reglering av tillståndsplikt (GrUU 9/2005 rd, GrUU 56/2002 rd).

Enligt 23 § i den föreslagna veterinärvårdslagen ska en privat veterinärtjänsteproducent innan verksamheten inleds göra en anmälan om sin verksamhet till regionförvaltningsverket. Anmälningskyldigheten gäller enligt 14 § 3 mom. och 18 § 4 mom. även verksamhetsställen där det produceras offentliga veterinärtjänster. Enligt 30 § i den föreslagna lagen ska det föras ett register över privata veterinärtjänsteproducenter samt sådan verksamhet som ansluter sig till produktionen av offentliga veterinärtjänster. Det anses att den ovannämnda anmälningskyldigheten och registerföringen i anslutning till den behövs för den tillsyn som ska utövas över dem som producerar veterinärtjänster. När det gäller privata veterinärtjänsteproducenter motsvarar anmälningskyldigheten den skyldighet som anges i den gällande lagen.

Grundlagsutskottet har ansett att begränsningar av näringsfriheten ska vara exakta och noggrant avgränsade. Dessutom ska det väsentliga innehållet i begränsningarna, såsom deras omfattning

och förutsättningarna för dem, framgå av lag. Grundlagsutskottet har också ansett att det är viktigt att bestämmelserna om villkoren för tillstånd och tillståndets beständighet är utformade så att myndigheternas verksamhet är tillräckligt förutsägbar (GrUU 15/2008 rd). I fråga om reglering av näringsverksamhet har grundlagsutskottet i sin praxis ansett att det är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (t.ex. GrUU 58/2010 rd, s. 5–6, GrUU 32/2010 rd). Grundlagsutskottet har ansett att det med hänsyn till 18 § 1 mom. i grundlagen inte är förenat med problem att återkalla ett godkännande om en hälsofara inte kan förhindras på något annat sätt (GrUU 37/2005 rd, s. 2/II).

I den föreslagna veterinärvårdslagen finns det bestämmelser om sådana administrativa tvångsmedel som riktas mot veterinärtjänsteproducenter. Dessa tvångsmedel är föreläggande om att en överträdelse eller försummelse ska rättas till, förbud mot att använda en verksamhetsenhet, en del av en sådan eller utrustning eller något annat redskap samt föreläggande om att verksamheten ska avbrytas. Dessa bestämmelser innebär begränsningar av näringsfriheten. Ett beslut om rättelse av en förseelse eller försummelse förutsätter att verksamheten bryter mot något av de krav som lagen ställer på verksamheten. Användning av de övriga tvångsmedlen förutsätter att verksamheten väsentligt och allvarligt bryter mot kraven i de bestämmelser som närmare anges i paragrafen om tvångsmedel eller att det är fråga om ett väsentligt och allvarligt brott mot bestämmelserna i lagen om medicinsk behandling av djur eller de EU-bestämmelser som genomförs genom den lagen, eller sådant brott mot bestämmelserna om djurs hälsa eller välfärd som dessutom kan medföra allvarlig risk för djurs hälsa eller välfärd eller för folkhälsan. En annan förutsättning är att bristerna eller missförhållandena trots ett föreläggande eller en uppmaning inte har avhjälpats inom utsatt tid.

Genom de ovannämnda bestämmelserna, som syftar till att trygga djurs hälsa och välfärd samt livsmedelssäkerheten, strävar man efter att tillgodose andra grundläggande fri- och rättigheter, såsom egendomsskyddet för dem som äger djur samt, när det gäller zoonoser som smittar människor, att fullgöra det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att främja befolkningens hälsa. Tillsynen är alltså förenad med sådana viktiga samhällseliga intressen som, vad gäller dessa förslag, kan motivera en begränsning av näringsfriheten. Dessutom uppfyller bestämmelserna kraven på att de ska vara noggrant avgränsade och proportionerliga samt kravet på ett adekvat rättsskydd.

Kulturella rättigheter

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt paragrafens 3 mom. är vetenskapens och den högsta utbildningens frihet tryggad.

Helsingfors universitet åläggs i 18 och 19 § i veterinärvårdslagen ett lagstadgat ansvar att producera offentliga veterinärtjänster. Denna roll för universitetet ska vara så omfattande som krävs för att utbildning och forskning ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Säkerställandet av tillgång till ett sådant patientunderlag som är nödvändigt för undervisningen av de kliniska färdigheter som ingår i en universitetsexamen och universitetets forskningsverksamhet är ett samhälleligt intresse som ansluter sig till de kulturella rättigheter som tryggas genom grundlagen.

Universitetets ansvar påverkar rollen för de kommuner och samarbetsområden som finns i det område där universitetet är beläget eftersom kommunernas organiseringsansvar, beroende på

hur universitetets verksamhetsområde avgränsas, helt eller delvis avgränsas enligt det finansieringsansvar som fastställs i enlighet med de kriterier som anges i lagen. Det anses inte att bestämmelserna på ett väsentligt sätt ingriper i de av den kommunala självstyrelsens mest centrala särdrag som har behandlats ovan. Det bör anses skäligt att de kommuner som finns inom universitetets verksamhetsområde och som, utan de specialbestämmelser som gäller universitetets ställning, på basis av sitt organiseringsansvar själva skulle producera tjänsterna eller ingå avtal med en privat veterinärtjänsteproducent om produktionen av tjänsterna, inte till följd av arrangementet ska kunna uppnå en avsevärt bättre ställning än andra kommuner, utan att kostnaderna för tjänsteproduktionen jämnas ut genom kommunersättningar. Den föreslagna finansieringslösningen ska inte belasta kommunerna inom universitetets verksamhetsområde mera än om de ordnade tjänsterna som sin egen verksamhet.

Avtalens beständighet

De förslag som gäller den lagstadgade ställningen för de veterinärtjänster som universitetet producerar och hur verksamhetsområdet ska definieras utgår från att det ansvar som det offentligtgrättsliga universitetet för närvarande har på basis av avtal kommer att bli lagstadgat. Genom en övergångsbestämmelse som gäller hur verksamhetsområdet ska definieras säkerställs det att förändringar som sker precis innan lagen träder i kraft, såsom ändringar i avtalen som sker i samband med konkurrensutsättningar som ordnas av kommunerna, inte ska utgöra ett hinder för att syftet med bestämmelserna ska uppfyllas.

Propositionen innehåller inga bestämmelser om förbud vad gäller kommunernas rätt att ingå avtal och inte heller om att sådana avtal som kommunerna eventuellt ingår tiden före lagens ikraftträdande skulle bli ogiltiga, eller om rätten att säga upp dem. När universitetets lagstadgade ansvar börjar gälla innebär det emellertid i praktiken att avtal som ingåtts med eventuella andra aktörer i den stund som lagen träder i kraft förlorar sin betydelse, så det är inte ändamålsenligt för kommunerna att ingå sådana avtal.

När det gäller avtal med privata tjänsteproducenter har kommunernas rätt att ingå avtal om social- och hälsovårdstjänster sedan 2016 varit avsevärt begränsad genom lag. Det har varit fråga om en nödvändig fredningstid för att genomföra social- och hälsovårdsreformen under vilken man har velat förhindra åtgärder som står i konflikt med reformens mål. Dessa lagar har stiftats i vanlig lagstiftningsordning med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 30/2016 rd, GrUU 52/2017 rd, GrUU 5/2019 rd). Grundlagsutskottet har bedömt de bestämmelser som begränsar kommunernas handlingsfrihet utifrån den kommunala självstyrelse som tryggas i 121 § i grundlagen och, när det gäller avtalspartner, utifrån det skydd vad gäller avtalsfrihet och berättigade förväntningar som grundar sig på det egendomsskydd som tryggas i 15 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har dessutom i samband med den reform som ansluter sig till inrättandet av välfärdsområdena bedömt bestämmelserna om ogiltighet och uppsägning av avtal utifrån egendomsskyddet (GrUU 17/2021, s. 31 och 32). Det grundlagsfästa egendomsskyddet tryggar kontinuiteten i avtalsrelationer, men det är enligt grundlagsutskottets praxis inte heller omöjligt att ingripa retroaktivt i avtalsrelationer (GrUU 42/2006 rd, s. 4/I, GrUU 63/2002 rd, s. 2/II, och GrUU 37/1998 rd, s. 2/I).

Grundlagsutskottet har i samband med inrättandet av välfärdsområdena (GrUU 17/2021 rd, s. 31 och 32) fäst vikt vid bl.a. det att skyldigheten att sörja för social- och hälsovårdstjänsterna, vilken ligger till grund för den lagstiftning som ingriper i avtalsrelationer, gäller det allmänna redan när ett utläggningsavtal ingås. Utskottet har också fäst vikt vid att privata tjänsteproducenter är medvetna om att sådana utläggningsavtal som kommunerna har ingått medan beredningen av reformen har pågått kan strida mot de grundläggande målen med reformen. Dessutom

RP 83/2022 rd

har grundlagsutskottet konstaterat att företag som bedriver verksamhet på en på grund av vägande allmänna intressen starkt reglerad marknad inte med fog kan förvänta sig att lagstiftningen under alla förhållanden förblir oförändrad (se även GrUU 56/2005 rd och GrUU 31/2006 rd).

I propositionen anses det att det mål att trygga utbildningen som ingår i 16 § 2 mom. i grundlagen samt det mål att trygga sådan veterinärvård som är nödvändig ur allmänt intresse är tillräckligt tungt vägande skäl för de bestämmelser som föreslås. Det anses att bestämmelserna är proportionerliga i förhållande till målen och tillräckligt noggrant avgränsade och exakta med hänsyn till kommunernas och de privata aktörernas rättsliga ställning. I och med att det har informerats om beredningen av ändringarna anses det att de olika parterna har haft möjlighet att bereda sig på att bestämmelserna kommer att ändras innan de har ingått eventuella avtalsförhållanden. Av de skäl som nämnts anses det inte att bestämmelserna är problematiska ur ett författningsrättsligt perspektiv.

Hemfrid

Den bestämmelse som föreslås i 26 § 2 mom. i veterinärvårdslagen och som gäller inspektioner eller undersökningar som utförs i lokaler som används för permanent boende har en koppling till grundlagens 10 § om skydd för privatlivet. Enligt 1 mom. i den paragrafen är vars och ens hemfrid tryggad. Enligt 3 mom. kan det emellertid genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas.

Grundlagsutskottet har ansett att åtgärder som begränsar skyddet för hemfriden bör vara tydligt och tillräckligt nära kopplade till någon grundlagsbestämmelse om grundläggande fri- och rättigheter för att åtgärderna ska kunna betraktas som nödvändiga i syfte att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna (bl.a. GrUU 6/2019 rd, s. 3). Bland annat om inspektioner har haft en stark koppling till egendomsskyddet och personlig säkerhet har det kunnat berättiga att de utförs inom hemfridens gränser (bl.a. GrUU 31/1998 rd, GrUU 16/2004 rd, GrUU 62/2010 rd och GrUU 18/2010 rd). Däremot har sådana frågor som omfattas av den offentliga kontrollen i anslutning till importen av djur och animaliska varor och som även inbegriper bl.a. användningen av ursprungsbeteckningar och krav i fråga om djurs välfärd enligt utskottet i allmänhet ett relativt avlägset samband med tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 9/2019 rd, s. 4). Grundlagsutskottet har också tidigare ansett att enbart "att förhindra att djurens välbefinnande äventyras" inte handlar om att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna på det sätt som avses 10 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 34/2009 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har ansett att en åtgärd som vidtas för att brott ska kunna utredas och som ingriper i hemfriden kan godkännas om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås (t.ex. GrUU 37/2010 rd och GrUU 32/2010 rd). Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (GrUU 46/2001 rd och GrUU 48/2001 rd) förutsatt att brottsmisstankarna ska vara av sådan art att gärningen kunde leda till fängelse. Å andra sidan har utskottet ansett att inspektioner som ingriper i hemfriden i syfte att kontrollera att stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används på tillbörligt vis är acceptabla också om det finns grundad anledning att misstänka sådana straffbara förseelser som allra högst ger ett bötesstraff (GrUU 69/2002 rd, s. 2–3). I sitt utlåtande GrUU 40/2002 rd anser grundlagsutskottet att ingrepp i skyddet för hemfriden i syfte att utreda förseelser som i fråga om klandervärdhet är mycket ringa inte uppfyller kravet på att begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara proportionerliga.

Enligt bestämmelserna i 26 § 1–3 mom. i den föreslagna veterinärvårdslagen får endast en myndighet utföra inspektioner eller undersökningar i lokaler som används för permanent boende. Inspektioner får utföras endast om det är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller om det finns anledning att misstänka att en privat veterinärtjänstproducent i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett brott som kan leda till fängelsestraff eller ett brott som kan leda till bötesstraff och medföra fara för människors eller djurs hälsa, och om en inspektion är nödvändig för att utreda ett brott.

Motsvarande bestämmelser om granskning som sträcker sig till områden som omfattas av hemfriden ingår i 22 § i lagen om utövning av veterinäryrket.

Vad gäller brottsutredning ska det enligt bestämmelsen vara fråga om en konkret och specifik brottsmisstanke. När det gäller andra situationer än utredning av brott som kan leda till fängelse knyter lagen inspektionsrätten till sådana skyddsintressen som ansluter sig till rätten till liv, som tryggas i grundlagens 7 §, egendomsskyddet, som tryggas i grundlagens 15 §, det allmänna skyldighet att främja hälsa, som det föreskrivs om i grundlagens 19 §, och de grundläggande miljö rättigheterna enligt grundlagens 20 §. Bestämmelserna uppfyller enligt regeringens uppfattning de villkor som anges i 10 § 3 mom. i grundlagen.

Personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har nyligen sett över sin praxis i fråga om bestämmelserna om skyddet för personuppgifter. Med hänsyn till 10 § 1 mom. i grundlagen är det enligt utskottet i princip tillräckligt om bestämmelserna uppfyller kraven i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt utskottet ska skyddet för personuppgifter i framtiden i första hand garanteras med stöd av den nämnda förordningen och den nationella allmänna lagstiftningen om dataskydd. Vi bör alltså förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning och avgränsa sådan lagstiftning till endast nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger (se GrUU 14/2018 rd, s. 4–5).

Enligt de principer som anges i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. De personuppgifter som samlas in ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Behandlingen av personuppgifter är enligt förordningen laglig bl.a. när den ansluter sig till en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c) eller utförandet av en uppgift av allmänt intresse eller den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e). I artikel 6.2 och 6.3 i förordningen föreskrivs det om det nationella handlingsutrymme i anknytning till de nämnda principerna för behandling av personuppgifter, dvs. om möjligheten att utfärda närmare nationella bestämmelser om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. Nationella bestämmelser får utfärdas om bl.a. typen av uppgifter som får behandlas, de registrerade, utlämnande av uppgifter, ändamålsbegränsningar och lagringstider. Medlemsstaternas lagstiftning ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det mål som eftersträvas.

Enligt 30 § i den föreslagna veterinärvårdslagen ska det föras ett register över privata veterinärtjänstproducenter samt sådan verksamhet som bedrivs av organisationerna och universitetet som omfattas av bestämmelserna i 3 kap., dvs. verksamhet som ansluter sig till produktionen av offentliga veterinärtjänster. Enligt paragrafen förs det i registret in de uppgifter om verksamheten som veterinärtjänstproducenten har anmält på det sätt som lagen kräver, dvs. i enlighet med 13 § 3 mom., 18 § 4 mom. eller 23 och 24 §, samt uppgifter om eventuella förelägganden

RP 83/2022 rd

som meddelats i fråga om verksamheten till följd av den myndighetstillsyn som utövats. Denna registerföring behövs för att man ska kunna utöva sådan tillsyn över veterinärtjänsteproducenterna som det föreskrivs om i lagen. Behandlingen av personuppgifter grundar sig alltså på en sådan rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige som nämns i den allmänna dataskyddsförordningen. Det anses att de föreslagna bestämmelserna om uppgiftsinnehållet i registren håller sig inom det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataförordningen tillåter och att de är proportionerliga med beaktande av behoven inom myndighetstillsynen.

Registret kommer att utgöra en del av livsmedelsförvaltningens informationsresurs, som det föreskrivs om i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs (560/2021), och omfattas av den lagens bestämmelser till den del det inte föreskrivs något annat i veterinärvårdslagen.

Ett undantag från de bestämmelser som finns i 12 § i den nämnda lagen, som gäller registerföring och dataskydd och som har ställning som allmän lag inom förvaltningsområdet, är den bestämmelse som finns i 30 § 3 mom. i veterinärvårdslagen och som gäller uppgifternas bevaringstider. Enligt den bestämmelsen avförs uppgifter om privata veterinärtjänsteproducenter ur registret tre år efter det att dessa har upphört med sin verksamhet, medan uppgifter om sådana förelägganden som avses i 27 och 28 § avförs senast tio år efter det att förelägandet meddelades. Bestämmelsen behövs för att precisera och avgränsa uppgifternas bevaringstider i förhållande till de allmänna bestämmelserna.

Enligt artikel 5.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen får personuppgifter inte bevaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Enligt artikeln får personuppgifter lagras under längre perioder i den mån som personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1, under förutsättning att de lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som krävs enligt dataskyddsförordningen genomförs för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter (lagringsminimering). Till sådant inbyggt dataskydd och dataskydd som standard som beskrivs i artikel 25 i dataskyddsförordningen hör bl.a. att den personuppgiftsansvarige anger bevaringstider för de personuppgifter som behandlas. Den personuppgiftsansvarige ska se till att bevaringstiderna iakttas. När bevaringstiderna fastställs ska den personuppgiftsansvarige beakta det relevanskrav som är förenat med behandlingen. I artikel 6.2 och 6.3 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om möjligheten att utfärda nationella bestämmelser om bevaringstider för uppgifter.

I sin vedertagna praxis har grundlagsutskottet framhållit att bevaringstiderna för personregister hör till de frågor som enligt 10 § 1 mom. i grundlagen ska regleras genom lag (GrUU 14/1998 rd och GrUU 25/1998 rd). Grundlagsutskottet har ansett att regleringen av bevaringstiden på lagnivå ska vara omfattande och detaljerad och att bestämmelserna om bevaringstiden bör preciseras med en tidsangivelse (t.ex. GrUU 20/2006 rd). Grundlagsutskottet har den senaste tiden i sin utlåtandep Praxis ansett att det inte finns något hinder för att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelser om skyddet för personuppgifter till vissa delar kan uppfyllas genom en allmän unionsförordning eller genom en allmän nationell lag (GrUU 14/2018 rd, GrUU 2/2018 rd, GrUU 31/2017 rd).

De föreslagna bestämmelserna om bevaringstiden för uppgifter överensstämmer med det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen tillåter samt relevanskravet. Det anses också att de överensstämmer med grundlagsutskottets utlåtandep Praxis, såsom den beskrivits ovan.

I artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om behandlingen av uppgifter som gäller särskilda kategorier av personuppgifter. Behandling av sådana här uppgifter, såsom uppgifter om ras, etniskt ursprung och hälsa, är förbjuden, om inte behandlingen grundar sig på någon av de grunder för behandling som anges i punkt 2 i artikeln. Enligt led g i den punkten får det i medlemsstaternas lagstiftning föreskrivas om behandlingen av uppgifter om det är nödvändigt av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, under förutsättning att lagstiftningen är proportionerlig och att den i tillräckligt hög grad beaktar den registrerades rättigheter och intressen. Den föreslagna registerföringen gäller inte uppgifter som gäller särskilda kategorier av personuppgifter.

Rätt att få uppgifter

I 32 § i veterinärvårdslagen föreskrivs det om Livsmedelsverkets och regionförvaltningsverkets rätt att, oberoende av sekretessbestämmelserna, av varandra och av kommuner, universitetet och privata veterinärtjänsteproducenter få sådana uppgifter i anslutning till tillsynen över veterinärtjänster som är nödvändiga för utförandet av de uppgifter i anslutning till produktionen av tjänster och patientuppgifter som det föreskrivs om i den lagen. I fråga om rätten att oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till vissa myndigheter och internationella organ tillämpas det som föreskrivs i 8 § i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs.

Grundlagsutskottet har utifrån skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen bedömt en myndighets rätt att få uppgifter trots sekretess och ansett att om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i de uppgifter som får lämnas ut, kan rätten att få uppgifter gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att uppgifterna är nödvändiga för ett visst syfte (bl.a. GrUU 17/2016 rd, s. 5). I propositionen knyts rätten att få uppgifter till att uppgifterna ska vara nödvändiga.

Patientuppgifter som gäller djur är i princip inte sekretessbelagda på basis av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, utan på basis av lagen om utövning av veterinäryrket. I vissa fall kan det dock i patientuppgifterna också ingå uppgifter som är sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen, såsom ärenden som gäller skyddet för privatlivet. I uppgifterna om anordnande av veterinärtjänster kan till exempel ingå uppgifter som är sekretessbelagda som affärshemligheter.

I 19 § i veterinärvårdslagen finns en bestämmelse om kommunens rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna få uppgifter av universitetet om de veterinärtjänster som tillhandahållits och för vilka kommunen är skyldig att betala ersättning. Rätten att få uppgifter ska enbart gälla tjänsternas innehåll och kvantitet, de djur för vilka tjänsterna har producerats, djurägarnas namn och kontaktinformation och de kundavgifter som tagits ut. De uppgifter som omfattas av rätten att få uppgifter är således noggrant avgränsade i lagen. Uppgifternas konfidentialitet är närmast kopplad till bestämmelserna om sekretessen för patientuppgifter i lagen om utövning av veterinäryrket.

Lagstiftningsordningen för lagförslaget

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

På grund av de författningsrättsliga aspekter som är förenade med propositionen anser regeringen emellertid att det är önskvärt att det begärs ett utlåtande av grundlagsutskottet om propositionen.

RP 83/2022 rd

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Veterinärvårdslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att främja och upprätthålla djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan, särskilt genom att säkerställa kvaliteten på veterinärtjänster och genom att trygga jämlika och fungerande offentliga veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet.

Denna lag innehåller bestämmelser om ordnande och styrning av veterinärtjänster samt om tillsynen över tjänsterna.

Denna lag innehåller också bestämmelser om den tillsyn över livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och djurs välfärd som utövas i kommunerna samt det arbete med att bekämpa djursjukdomar som bedrivs i kommunerna. Bestämmelser om detta finns även i livsmedelslagen (297/2021), lagen om djursjukdomar (76/2021), lagen om animaliska biprodukter (517/2015), djurskyddslagen (247/1996), lagen om transport av djur (1429/2006), lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014) och lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *husdjur* tamdjur som människan håller och sköter i nyttsyfte, som sällskap eller som hobby, renar, hägnade däggdjur och fåglar, odlade bin samt vattenbruksdjur, dock inte sådana djur som omfattas av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) eller djur som hålls i sådana djurparker som avses i djurskyddslagen,

2) *veterinärtjänster* konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar, tillhandahållande av veterinärhjälp och utfärdande av veterinärintyg, omhändertagande av ett djur för att ge veterinärhjälp eller göra undersökningar i samband med den, åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välfärd, förebyggande hälsovårdsarbete samt avlivning av djur,

3) *privat veterinärtjänsteproducent* en fysisk person, privaträttslig juridisk person eller läroanstalt som tillhandahåller veterinärtjänster, dock inte ett offentligt universitet när det producerar offentliga veterinärtjänster i enlighet med 18 §.

2 kap.

Myndigheter samt styrning och planering av veterinärvården

3 §

Myndigheter

Livsmedelsverket styr och övervakar i egenskap av centralförvaltningsmyndighet verkställigheten och efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Regionförvaltningsverket utövar inom sitt verksamhetsområde tillsyn över verkställigheten och efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

I fråga om klagomål som gäller veterinärtjänster tillämpas vad som i 8 a kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om förvaltningsklagan.

Varje kommun, nedan *organisatör*, ska inom sitt område sörja för ordnandet av veterinärtjänster och för ordnandet av tillsynen över livsmedelssäkerheten och skötseln av för kommunalveterinären föreskrivna uppgifter i enlighet med bestämmelserna i denna lag. Organisatörens uppgifter sköts av en nämnd eller något annat kollegialt organ. Bestämmelser om samarbete mellan kommuner finns i kommunallagen (410/2015) och lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009). Vad som i denna lag föreskrivs om organisatören gäller också samkommuner och samarbetsområden till den del de sköter uppgifter i samarbete.

Bestämmelser om Konkurrens- och konsumentverkets behörighet att övervaka jämlika konkurrensvillkor mellan privat och offentlig näringsverksamhet finns i konkurrenslagen (948/2011).

4 §

Riksomfattande plan för veterinärtjänster

Livsmedelsverket ska upprätta en riksomfattande plan för de veterinärtjänster som omfattas av det organiseringsansvar som avses i 8 §. Planen ska innehålla de allmänna målen för tillgången till och kvaliteten på veterinärtjänster samt för tillsynen över tjänsterna.

Närmare bestämmelser om upprättandet av den riksomfattande planen och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Regional plan för veterinärtjänster

Regionförvaltningsverket ska upprätta en regional plan för tillsynen inom dess område över de veterinärtjänster som omfattas av det organiseringsansvar som avses i 8 §.

Den riksomfattande planen ska beaktas i den regionala planeringen.

6 §

Organisatörens plan

Organisatören ska upprätta en plan för de veterinärtjänster som den ordnar. Planen ska innehålla uppgifter om det sätt på vilket de i 9 § avsedda veterinärtjänsterna produceras, om tillgången till tjänsterna samt om tjänsternas kvalitet och dimensionering.

RP 83/2022 rd

Organisatören ska dessutom upprätta en plan för hur den tillsyn över djurs hälsa och välfärd som avses i denna lag ordnas på dess område. Planen ska innehålla uppgifter om sådana inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen. Bestämmelser om skyldigheten att upprätta en livsmedelstillsynsplan finns i livsmedelslagen.

De riksomfattande och regionala planer som avses i denna lag och i de lagar som nämns i 1 § 3 mom. ska beaktas i organisatörens plan. Regionförvaltningsverket styr upprättandet av organisatörens plan och övervakar genomförandet av planen samt utvärderar utfallet av den.

7 §

Tjänster som kommunalveterinär

För skötseln av uppgifter enligt denna lag ska organisatören ha ett behövligt antal tjänster som kommunalveterinär.

I en tjänst som kommunalveterinär som tillhandahåller veterinärtjänster ska det ingå behövligt och åtminstone tillfälligt deltagande i uppgifter som ansluter sig till landets beredskap för bekämpning av djursjukdomar samt akut djurskyddstillsyn.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänster som kommunalveterinär finns i 43 § i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000).

3 kap.

Offentliga veterinärtjänster

8 §

Organiseringsansvar för veterinärtjänster

Organisatören svarar inom sitt område för ordnandet av veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset (*organiseringsansvar*). Organiseringsansvaret omfattar veterinärtjänster för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort inom organisatörens område, samt veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen för husdjur som hålls inom organisatörens område.

9 §

Veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Organiseringsansvaret omfattar följande veterinärtjänster:

- 1) allmän undersökning och bedömning av hälsotillståndet i syfte att fastställa djurs hälsa,
- 2) identitetsmärkning av katter och hundar,
- 3) djurhälsobesök enligt artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") samt hälsovårdsbesök vid djurhållningsplatser där djur hålls för livsmedelsproduktion och hälsovårdsplanerna för dessa djurhållningsplatser,
- 4) vaccinering,
- 5) åtgärder för att fördriva och förebygga parasiter,
- 6) nödvändiga grundläggande åtgärder som gäller mun- och tandvård eller, om det är ändamålsenligt med beaktande av åtgärdens omfattning eller svårighetsgrad, remiss till fortsatt vård,
- 7) avhorning och borttagande av hornanlag hos nötkreatur och getter,

RP 83/2022 rd

8) kontroller och undersökningar i anknytning till reproduktion samt behandling av reproduktionsproblem när det gäller nötkreatur, svin, får, getter och renar som hålls för livsmedelsproduktion,

9) kastrering av nötkreatur, svin, får, getter, renar, hundar och katter samt sterilisering av katter,

10) klinisk undersökning av ett sjukt djur och bedömning av vårdbehovet, tagning av sedvanliga prov och sändande av dem för laboratorieundersökningar i syfte att utreda orsaken till djurets sjukdom samt vid behov remittering av djuret till fortsatta undersökningar,

11) sådan vård av ett sjukt djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen och i vilken det också ingår operation av löpmagen på nötkreatur,

12) grundläggande vård av första hjälpen-karaktär som behövs för något annat än ett i 11 punkten avsett djur, i vilken det ingår konservativ behandling av störningar i matsmältningssystemet och urinvägarna, behandling av inflammations- och smärttillstånd, behandling av chocktillstånd, behandling av metaboliska störningar, suturering av sår, annan motsvarande vård som högst omfattar ringa kirurgiska åtgärder, immobilisering av frakturer hos de vanligaste små husdjuren samt sådan fortsatt behandling eller läkemedelsbehandling som är nödvändig i anslutning till vården och vid behov remittering av djuret till fortsatt behandling,

13) förlossningshjälp i vilken ingår kejsarsnitt på nötkreatur, får, getter och katter,

14) avlivning av djur.

10 §

Tillgång till veterinärtjänster

Organisatören ska se till att sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret är tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid.

Sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande, samt avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder (*akut veterinärhjälp*) ska ordnas för de djur som behöver den även utanför tjänstetid.

Med avvikelse från bestämmelserna i 8 § ska akut veterinärhjälp ges alla husdjur som finns inom en organisatörs område, om det inte med hänsyn till omständigheterna kan anses vara skäligt att ett djur förs till området för den organisatör som har organiseringsansvaret, för att få veterinärhjälp där.

De veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska med tanke på dem som använder tjänsterna vara tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

Veterinärtjänsterna ska ordnas så att veterinären vid behov besöker djurhållningsplatsen, när tjänster produceras för husdjur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion, hästdjur och sådana andra stora husdjur som inte utan avsevärd ansträngning kan transporteras till veterinärens mottagning.

Vid dimensioneringen av veterinärtjänsterna ska de tjänster som privata veterinärtjänstproducenter tillhandahåller inom organisatörens område beaktas.

11 §

Skyldighet att samarbeta vid ordnandet av jour

Jourtjänst för akut veterinärhjälp som behövs utanför tjänstetid ska ordnas som samarbete mellan organisatörerna, inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap.

RP 83/2022 rd

För varje jourområde ska det ordnas en centraliserad kontaktservice.

12 §

Sätt att ordna veterinärtjänster

Organisatören kan producera de veterinärtjänster som avses i 9 § själv eller ingå avtal om produktion av tjänsterna i fråga med en privat veterinärtjänstproducent. Organisatören ska se till att ingåendet av avtal inte äventyrar en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som föreskrivs för organisatören i denna lag medan avtalet är i kraft eller när det upphör att gälla.

En privat veterinärtjänstproducent svarar för att dess tjänster produceras på ett lagenligt och avtalsenligt sätt.

Organisatören ska styra och utöva tillsyn över en privat tjänstproducent som producerar tjänster enligt ett avtal.

I fråga om avtalsförfarandet tillämpas bestämmelserna om förfarandet för upphandling av tjänster i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och bestämmelserna om åläggande av skyldighet att tillhandahålla tjänster i 131 § i kommunallagen.

13 §

Verksamhetsförutsättningar och skyldighet att anmäla verksamhetsställen samt ansvar för bevarandet av journalhandlingar

Organisatören ska se till att den för de veterinärtjänster som den själv producerar har ändamålsenliga lokaler och redskap, med beaktande av den plan som avses i 6 § och de arter av och det antal husdjur som hålls inom organisatörens område.

Veterinärtjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta och till innehåll och kvalitet sådana som lagstiftningen kräver.

Organisatören ska till regionförvaltningsverket anmäla kontaktinformation för de verksamhetsställen där den producerar veterinärtjänster själv.

Organisatören svarar i stället för enskilda utövare av veterinäryrket för bevarandet av sådana journalhandlingar enligt 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket som uppkommer i organisatörens verksamhet. Avvikelse från detta krav kan dock göras, om det är motiverat av orsaker som har samband med tillfällig skötsel av en tjänst som kommunalveterinär och det inte är fråga om en i 15 § 2 mom. i denna lag avsedd situation. I fråga om bevarande av journalhandlingar tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen. I fråga om den som deltar i skötseln av uppgiften tillämpas den tystnadsplikt som anges i 16 § i den lagen.

14 §

Arvoden och ersättningar som kommunalveterinären tar ut

För de veterinärtjänster som kommunalveterinären tillhandahåller ska veterinären ta ut i tjänstekollektivavtalet fastställt arvode, som omfattar besöks- eller mottagningsarvode och separata arvoden för de åtgärder som utförts, samt ersättning för sina resekostnader. Kommunalveterinären får också ta ut ersättning för användning av utrustning i sin ägo samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter.

De ovannämnda arvoden och ersättningarna tas ut av husdjurets ägare eller innehavare. När det gäller de besöksarvoden och ersättningar för resekostnader som tas ut för sådana veterinärtjänster enligt 9 § som tillhandahålls på djurhållningsplatsen tas det av ägaren eller innehavaren emellertid ut högst det belopp som fastställts av organisatören som skäligt med beaktande av

RP 83/2022 rd

längden av de besöksresor som görs i området och prisskillnaderna för tjänster på grund av dessa samt en jämlik behandling av kunderna. Resten tas ut av organisatören.

Arvode får även tas ut i de fall där någon utan godtagbart skäl har uteblivit från mottagningen vid på förhand bokad tid.

15 §

Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Utöver vad som i 14 § föreskrivs om de arvoden och ersättningar som kommunalveterinären tar ut ska organisatören, för de veterinärtjänster enligt 9 § som den själv producerar, ta ut avgift av ett husdjurs ägare eller innehavare när husdjuret vårdas vid en veterinärmottagning. Avgiften ska vara skälig för dem som använder tjänsterna. Organisatören får också ta ut en avgift för att täcka de kostnader som en centraliserad kontaktservice enligt 11 § 2 mom. förorsakar den.

Om Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT och de riksomfattande arbetstagarförningarna i tjänstekollektivavtalet har avtalat att kommunalveterinären inte ska ta ut arvoden av ett husdjurs ägare eller innehavare, tillämpas inte bestämmelserna i 14 § och 1 mom. i fråga om kundavgifter. Då ska organisatören för veterinärtjänster enligt 9 § som den själv har producerat av husdjurets ägare eller innehavare ta ut en kundavgift, som kan omfatta en besöks- eller motagningsavgift, separata avgifter för åtgärder som utförts, avgift för en centraliserad kontaktservice och ersättning för resekostnader och förbrukade läkemedel och förnödenheter. Avgiften ska vara skälig för dem som använder tjänsterna. Besöksavgifter och ersättningar för resekostnader för veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska fastställas på ett sätt som avlägsnar oskäligen skillnader i avgifternas storlek på grund av avstånd.

Avgift får även tas ut i de fall där någon utan godtagbart skäl har uteblivit från mottagningen vid på förhand bokad tid.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om det krav på avgifternas skälighet som föreskrivs i 1 och 2 mom. genom att det fastställs maximibelopp för de avgifter som tas ut för de veterinärtjänster som anses vara viktigast för trygghet av djurs hälsa och välfärd och av folkhälsan. Genom förordning av statsrådet får det dessutom utfärdas bestämmelser om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet.

Om det med stöd av 4 mom. utfärdas bestämmelser om avgifter och justering av avgifter, publicerar jord- och skogsbruksministeriet avgifternas indexjusterade belopp i Finlands författningssamling inom november månad året före det år vid vars ingång justeringen genomförs.

16 §

Kundpriser för tjänster som tillhandahålls av privata veterinärtjänsteproducenter och som omfattas av organiseringsansvaret

En privat veterinärtjänsteproducent med vilken organisatören har ingått ett avtal enligt 12 § om produktion av veterinärtjänster enligt 9 § får av husdjurens ägare eller innehavare för tjänsterna i fråga ta ut de avgifter som framgår av avtalshandlingarna, samt ersättning för eventuella resekostnader i enlighet med avtalet. Tjänsteproducenten får också ta ut ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter.

När organisatören ingår avtalet ska den se till att de avgifter som tas ut av kunderna är skäliga för dem som använder tjänsterna och att besöksavgifter och ersättningar för resekostnader för tjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen fastställs på ett sätt som avlägsnar oskäligen skillnader i avgifternas storlek på grund av avstånd. Dessutom ska organisatören se till att avgifternas maximibelopp enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av 15 § 4 mom. beaktas i avgifterna.

17 §

Ordnande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret

Om organisatören ordnar andra veterinärtjänster än sådana som avses i 9 §, får kommunalveterinären ta ut arvode och ersättning för sina tjänster i enlighet med 14 § 1 och 3 mom., om det inte är fråga om en sådan situation som avses i 15 § 2 mom. Organisatören ska som avgift ta ut den andel av tjänstens kundpris som överskrider arvodet och ersättningen. I kommunallagen finns det bestämmelser om skyldigheten att i ett konkurrensläge tillämpa en marknadsmässig prissättning av tjänster som tillhandahålls på marknaden. I konkurrenslagen finns det bestämmelser om skyldigheten att ha separat redovisning för sådan verksamhet.

För de veterinärtjänster som ordnas ska det finnas sådana lokaler och redskap som med beaktande av verksamhetens art och omfattning är ändamålsenliga samt den personal som verksamheten förutsätter. I fråga om dessa veterinärtjänster tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 13 § 2–4 mom.

I kommunallagen finns det dessutom bestämmelser om organisatörens skyldighet att i ett konkurrensläge överföra sådan verksamhet som bedrivs på marknaden till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse, om denna verksamhet inte ska anses vara obetydlig och ingen annan grund för undantag från bolagiseringskyldigheten heller är tillämplig.

18 §

Offentliga veterinärtjänster som produceras av Universitets djursjukhus

Det offentligrättsliga universitet som driver Universitets djursjukhus (nedan *universitetet*) producerar i 9 § avsedda veterinärtjänster såsom offentliga veterinärtjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. Tjänsterna produceras inom det område som i fråga om dessa offentliga tjänster har fastställts som djursjukhusets verksamhetsområde. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 2 mom. är det universitetet som svarar för tillgången till och kvaliteten på de tjänster det producerar.

De organisatörer som finns inom det område som avses i 1 mom. är skyldiga att betala universitetet ersättning enligt fakturering för de veterinärtjänster som universitetet producerar och som organisatörerna i fråga annars skulle ha varit tvungna att ordna på basis av sitt organiseringsansvar. Ersättningen grundar sig på kalkylerade kostnader, som inte får överstiga de kostnader som produktionen av tjänsten medför för universitet minskade med de avgifter och ersättningar som tas ut av kunderna, och inte de uppskattade kostnader som en organisatör skulle orsakas om den producerade motsvarande tjänster som egen verksamhet.

För de tjänster som avses i 2 mom. ska universitetet av kunden ta ut avgift samt ersättning för eventuella resekostnader och kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Avgifterna ska motsvara vad som enligt 14 och 15 § kan tas ut i form av arvoden och avgifter för sådana tjänster som organisatörerna producerar samt vara skäliga för dem som använder tjänsterna. I avgifterna ska hänsyn tas till avgifternas maximibelopp enligt de bestämmelser som utfärdats med stöd av 15 § 4 mom.

I fråga om universitetets skyldigheter när det producerar sådana veterinärtjänster som ersätts av organisatören tillämpas vad som i 8–11 och 13 § föreskrivs om organisatörens skyldigheter.

19 §

Rätt att få uppgifter, ingående av avtal och tvistlösning när det gäller offentliga tjänster som produceras av Universitetets djursjukhus

För att kunna kontrollera riktigheten av den ersättning som faktureras har organisatören rätt att trots sekretessbestämmelserna på begäran få uppgifter av universitetet om de veterinärtjänster som universitetet producerat och för vilka organisatören är skyldig att betala ersättning enligt 18 § 2 mom. Rätten att få uppgifter gäller tjänsternas innehåll och kvantitet, de djur för vilka tjänsterna har producerats, djurägarnas namn och kontaktinformation och de kundavgifter som tagits ut.

Om en organisatör och universitetet är oeniga om huruvida den andra har rätt att få eller är skyldig att betala i 18 § 2 mom. avsedd ersättning, handläggs en tvist om saken som ett förvaltningsstvemål i förvaltningsdomstolen. Bestämmelser om handläggningen av ärendet finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Trots vad som i 18 § 2 mom. föreskrivs om faktureringen av ersättning får en organisatör och universitetet sinsemellan ingå avtal om ersättningen under förutsättning att de grunder enligt 18 § 2 mom. som begränsar ersättningens storlek beaktas i avtalet.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om i 1 mom. avsett lämnande av uppgifter.

4 kap.

Ordnande av tillsynsuppgifter

20 §

Ordnande av tillsynsuppgifter

Bestämmelser om organisatörens skyldighet att sörja för tillsynen över efterlevnaden av livsmedelslagen och de bestämmelser som genomförs med stöd av den finns i den nämnda lagen.

Organisatören ska, i enlighet med regionala och riksomfattande tillsynsplaner, sörja för ordnandet av förutsättningarna för skötseln av de tillsynsuppgifter som kommunalveterinären har enligt bestämmelserna i de andra lagar som nämns i 1 § 3 mom. än livsmedelslagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av de lagarna.

21 §

Lokaler och redskap som skötseln av tillsynsuppgifterna kräver

Organisatören ska sörja för ordnandet av sådana lokaler och redskap som fortlöpande behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i 20 § 2 mom. och för att det finns sådan kompetens som behövs för användningen av redskapen.

22 §

Ersättning för tillsynsuppgifter

För utförandet av tillsynsuppgifterna enligt 20 § 2 mom. betalas organisatören ersättning av statens medel. Organisatörens direkta kostnader utgör grunden för ersättningen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnader som uppgifterna har medfört för organisatören. Regionförvaltningsverket betalar ersättningen mot fakturering.

RP 83/2022 rd

Närmare bestämmelser om grunderna för den ersättning som betalas till organisatören och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Privat veterinärvård

23 §

Anmälningsskyldighet

En privat veterinärtjänsteproducent ska göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet till det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde tjänsteproducenten har sitt fasta verksamhetsställe. Om en privat veterinärtjänsteproducent inte har något fast verksamhetsställe, ska anmälan göras till det regionförvaltningsverk inom vars verksamhetsområde veterinärtjänsterna huvudsakligen avses bli tillhandahållna.

Anmälan ska göras innan verksamheten inleds, ändras väsentligt eller läggs ner. Anmälan ska innehålla den privata veterinärtjänsteproducentens kontaktinformation samt uppgifter om tjänster, personal och tjänsteproducentens fasta verksamhetsställe.

Bestämmelser om anmälningsskyldigheten för en person som temporärt tillhandahåller veterinärtjänster utan legitimation som veterinär finns i 8 § i lagen om utövning av veterinäryrket.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och hur den ska göras utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Ansvarig veterinär

En privat veterinärtjänsteproducent som är en fysisk person ska vara en sådan veterinär som avses i lagen om utövning av veterinäryrket.

En privat veterinärtjänsteproducent som är en juridisk person ska i sin tjänst ha en i lagen om utövning av veterinäryrket avsedd veterinär som svarar för att veterinärtjänsterna ordnas i enlighet med kraven i denna lag. Uppgifter om den veterinär som svarar för ordnandet av veterinärtjänsterna ska ingå i den anmälan som avses i 23 §.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på sådana undersökningsanstalter som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) när de gör undersökningar som hör till veterinärtjänsterna.

25 §

Verksamhetsförutsättningar och ansvar för bevarandet av journalhandlingar

En privat veterinärtjänsteproducent ska ha sådana lokaler och redskap som behövs för de veterinärtjänster som den tillhandahåller och som är ändamålsenliga med tanke på verksamhetens art och omfattning samt den personal som verksamheten förutsätter.

Veterinärtjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta och till innehåll och kvalitet överensstamma med kraven i lagstiftningen.

Den privata veterinärtjänsteproducenten ansvarar i stället för enskilda utövare av veterinäryrket för bevarandet av sådana journalhandlingar enligt 15 § i lagen om utövning av veterinäryrket som uppkommer i dess verksamhet. På uppgiften tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i den paragrafen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. I fråga om den som deltar i skötseln av uppgiften tillämpas den tystnadsplikt som föreskrivs i 16 § i den lagen.

6 kap.

Tillsynen över veterinärtjänster

26 §

Inspektionsrätt

Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket har rätt att få tillträde till platser där veterinärtjänster tillhandahålls samt att inspektera en organisatörs, universitetets och en privat veterinärtjänsteproducents lokaler, redskap, bokföring, journalhandlingar och andra handlingar som gäller produktionen av veterinärtjänster, om detta behövs för genomförandet av tillsynen enligt denna lag. Livsmedelsverket får bestämma att regionförvaltningsverket ska utföra inspektionen.

I utrymmen som används för boende av permanent natur får inspektioner utföras endast om det är nödvändigt för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller om det finns anledning att misstänka att en privat veterinärtjänsteproducent i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett brott som kan leda till fängelsestraff eller ett brott som kan leda till bötesstraff och medföra fara för människors eller djurs hälsa, och om en inspektion är nödvändig för att utreda ett brott.

Myndigheten får anlita sakkunniga vid inspektionen. De sakkunniga ska vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller annan sakkunskap av betydelse för inspektionen. På de sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974). De sakkunniga har rätt att trots sekretessbestämmelserna få tillgång till de uppgifter som behövs för inspektionen av mottagningsverksamheten. De sakkunniga är skyldiga att hemlighålla sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till. De sakkunniga har inte rätt att få tillträde till utrymmen som används för boende av permanent natur.

27 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om det vid en inspektion eller annars konstateras att de krav som denna lag ställer på en organisatörs, universitetets eller en privat veterinärtjänsteproducents verksamhet inte iakttas i verksamheten, kan Livsmedelsverket ålägga organisatören, universitetet eller den privata veterinärtjänsteproducenten att fullgöra sin skyldighet inom en tid som är tillräcklig med beaktande av sakens natur.

28 §

Avbrytande av verksamheten och förbud mot att använda utrustning

Om de krav som föreskrivs i 13 §, 17 § 2 mom., 18 § 4 mom. eller 23–25 § på ett väsentligt och allvarligt sätt åsidosätts vid produktion av veterinärtjänster kan Livsmedelsverket genom ett beslut bestämma att verksamheten ska avbrytas eller att en verksamhetsenhet, en del av en sådan eller utrustning eller något annat redskap inte får användas tills bristerna eller missförhållandena har blivit avhjälpna. En förutsättning för ett sådant beslut är dessutom att bristerna eller missförhållandena trots ett föreläggande eller en uppmaning inte har avhjälpits inom utsatt tid.

Vad som föreskrivs i 1 mom. får dock tillämpas i fråga om bristande efterlevnad av sådan annan lagstiftning som gäller innehållet i eller kvaliteten på veterinärtjänster endast när det gäller överträdelse av bestämmelserna i lagen om medicinsk behandling av djur eller mot de EU-bestämmelser som genomförs genom den lagen, eller sådant brott mot författningar som gäller

RP 83/2022 rd

djurs hälsa eller välfärd som kan medföra allvarlig risk för djurs hälsa eller välfärd eller för folkhälsan.

29 §

Vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande

Livsmedelsverket kan förena ett föreläggande enligt 27 § med vite, med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller med hot om avbrytande av verksamheten.

30 §

Register

Ett register förs över privata veterinärtjänsteproducenter samt över organisationernas och universitetets i 3 kap. avsedda verksamhet. I registret införs de uppgifter som anmäls med stöd av 13 § 3 mom., 18 § 4 mom., samt 23 och 24 §, uppgifter om inspektioner samt uppgifter om förelägganden som meddelats med stöd av bestämmelserna i detta kapitel och om återkallande av dem.

På registret tillämpas lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs (560/2021).

Med avvikelse från vad som i 12 § i den i 2 mom. nämnda lagen föreskrivs om avförande av information ur livsmedelsförvaltningens informationsresurs avförs uppgifter om privata veterinärtjänsteproducenter ur registret tre år efter det att tjänsteproducenten har upphört med sin verksamhet. Uppgifter om sådana förelägganden som avses i 27 och 28 § i denna lag avförs dock senast tio år efter det att förelägandet meddelades.

Livsmedelsverket ger varje fast verksamhetsställe som har anmälts av en privat veterinärtjänsteproducent, en organisatör eller universitetet ett identifikationsnummer. Om en privat veterinärtjänsteproducent inte har ett fast verksamhetsställe ges identifikationsnumret till tjänsteproducenten.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

31 §

Handräckning

Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning vid inspektioner enligt 26 § finns i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011).

32 §

Myndigheternas rätt att få uppgifter samt utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Livsmedelsverket och regionförvaltningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra, ur de register som avses i 30 § och av organisationer, universitetet och privata veterinärtjänsteproducenter få för tillsynen över veterinärtjänsterna nödvändiga uppgifter i anslutning till tjänsteproduktionen och patientuppgifter.

En organisatör har rätt att av kommunalveterinären få uppgifter om de arvoden och ersättningar enligt 14 och 17 § som tagits ut av ägarna till och innehavarna av djur.

RP 83/2022 rd

I fråga om rätten att trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till vissa myndigheter och internationella organ tillämpas vad som föreskrivs i 8 § i lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs.

33 §

Skyldighet att medge insyn i fråga om veterinärtjänster som stöds med offentliga medel

På en producent av sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret och som stöds med offentliga medel tillämpas vad som i lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003) föreskrivs om vissa företags skyldighet att ha separat redovisning eller att upprätta en särredovisningskalkyl för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, skyldighet att medge insyn i den separata redovisningen, bevarande och insamlande av uppgifter och om ministeriers och andra myndigheters rätt att få och att lämna ut uppgifter.

Organisatören ska samla in och utöver sina egna inkomster ange uppgifter om arvoden som kommunalveterinärerna har tagit ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret, minskade med utgifterna för förvärvandet av arvoden. De bestämmelser om rätt att få och att lämna ut uppgifter som finns i den lag som nämns i 1 mom. tillämpas också på de nämnda uppgifterna.

34 §

Statsandel

I fråga om verksamhet som en organisatör ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021).

35 §

Avgifter för statliga myndigheters prestationer

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för statliga myndigheters prestationer enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

36 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i statliga myndigheters beslut finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Beslut som Livsmedelsverket har fattat med stöd av 28 eller 29 § ska iakttas trots ändringssökande, om inte den myndighet där ändring söktes bestämmer något annat.

37 §

Ikraftträdande

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Genom denna lag upphävs veterinärvårdslagen (765/2009).

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den lag som upphävs ska denna lag tillämpas i stället för den.

38 §

Övergångsbestämmelser

Privata veterinärtjänsteproducenter som registrerats före ikraftträdandet av denna lag får utan separat anmälan fortsätta med sin verksamhet i enlighet med de anmälningar som de har gjort.

Organisatörer ska inom ett år från ikraftträdandet av denna lag göra en i 13 § 3 mom. avsedd anmälan

En organisatör som vid ikraftträdandet av denna lag inte tar ut avgifter av ägarna eller innehavarna till de djur som vårdas vid mottagningen ska börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom. inom två år från ikraftträdandet av denna lag.

De områden för vilka det offentligrättsliga universitet som driver Universitetets djursjukhus har producerat veterinärtjänster enligt 9 § utifrån ett avtal mellan en organisatör och universitetet i minst tre år under de fem år som föregår ikraftträdandet av denna lag anses vid ikraftträdandet i fråga om dessa tjänster bilda det verksamhetsområde för djursjukhuset som avses i 18 § 1 mom. Organisatörerna och universitetet kan emellertid sinsemellan komma överens om ändringar i verksamhetsområdets gränser.

2.

Lag

om ändring av lagen om utövning av veterinäryrket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) 15, 22 och 43 §, av dem 22 § sådan den lyder i lag 301/2006 och 43 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1094/2007, som följer:

15 §

Journalhandlingar

En utövare av veterinäryrket ska föra och bevara journalhandlingarna över de djur som han eller hon har undersökt eller behandlat och dessa ska innehålla de centrala uppgifterna och handlingarna om identifieringen av patienten, fastställandet av patientens hälsotillstånd och den behandling eller medicinering som getts.

När det gäller en utövare av veterinäryrket som är anställd hos eller arbetar för en sådan juridisk person som är producent av i veterinärvårdslagen (/) avsedda veterinärtjänster finns bestämmelserna om bevaringsansvaret emellertid i den lagen. En utövare av veterinäryrket har, trots att hans eller hennes anställnings- eller avtalsförhållande har avslutats, rätt att få kopior av de journalhandlingar som han eller hon har fört, om de behövs i ett ärende som gäller bedömning av veterinärens yrkesverksamhet.

Ägaren till ett djur har rätt att få alla de patientuppgifter om sitt djur som ingår i journalhandlingarna.

Journalhandlingarna över ett djur ska bevaras i minst tre år efter det att det senast har gjorts anteckningar i dem.

Närmare bestämmelser om förandet, behandlingen och bevarandet av journalhandlingar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

22 §

Granskning av mottagningsverksamheten

Livsmedelsverket eller regionförvaltningsverket får granska mottagnings-, undersöknings- och vårdutrymmena samt journalhandlingarna hos en utövare av veterinäryrket, om detta behövs för verkställandet av den tillsyn som föreskrivs i denna lag. På samma grunder får Livsmedelsverket även bestämma att regionförvaltningsverket ska genomföra denna granskning.

I utrymmen som används för boende av permanent natur får granskningar utföras endast om en granskning är nödvändig för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller om det finns anledning att misstänka att en utövare av veterinäryrket i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett brott som kan leda till fängelsestraff eller ett brott som kan leda till bötesstraff och medföra fara för människors eller djurs hälsa, och om en granskning är nödvändig för att utreda ett brott.

Myndigheten får anlita sakkunniga vid granskningen. De sakkunniga ska vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder sådan vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller annan sakkunskap som är av betydelse för granskningen. På de sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974). De sakkunniga har rätt att trots sekretessbestämmelserna få tillgång till de uppgifter

som behövs för granskningen av mottagningsverksamheten. De sakkunniga är skyldiga att hemlighålla de sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till. De sakkunniga har inte rätt att få tillträde till utrymmen som används för boende av permanent natur.

43 §

Behörighet för vissa tjänster och befattningar

Till en tjänst eller befattning som veterinär hos staten, en kommun eller en sammanslutning eller till en annan tjänst eller befattning som veterinär får endast en legitimerad veterinär utnämnas, förordnas eller antas.

En veterinär som har legitimerats i enlighet med 4 § får utnämnas till en sådan tjänst som kommunalveterinär i vilken det ingår uppgifter i anknytning till livsmedelstillsyn eller tillsyn över djurs hälsa eller välfärd endast om veterinären kan bevisa att han eller hon har satt sig in i den finska lagstiftningen på området i fråga. Beviset skaffas genom att med godkänt resultat genomgå en utbildning som omfattar föreläsningar, övningsuppgifter och ett förhör. Om det är fråga om en sådan tjänst som enligt 32 § i livsmedelslagen (297/2021) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen kräver att en person både är en legitimerad veterinär och har sådan ytterligare behörighet som det föreskrivs om i EU-lagstiftningen, visas förtroendet med livsmedelslagstiftningen emellertid i anslutning till den nämnda ytterligare behörigheten.

Den i 2 mom. avsedda utbildningen ordnas och det i det momentet avsedda beviset utfärdas av Livsmedelsverket eller av någon annan aktör som har tillräckliga förutsättningar att fungera som utbildningsanordnare och som Livsmedelsverket på ansökan beviljat tillstånd att anordna utbildningen i överensstämmelse med verkets mål och villkor. Tillståndet gäller i fem år och kan återkallas, om tillståndshavaren bryter mot de uppställda villkoren eller dess verksamhet annars är bristfällig och bristerna trots Livsmedelsverkets uppmaning inte åtgärdas inom utsatt tid. På utbildningsanordnare som beviljats tillstånd tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i detta moment. Livsmedelsverket övervakar fullgörandet av uppgifterna.

En tjänst eller befattning enligt 1 mom. får temporärt skötas av en i 7 § avsedd person, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

3.

Lag

om ändring av 6 och 16 § i lagen om medicinsk behandling av djur

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014) 6 § 14 punkten och 16 § 1 mom.,
av dem 6 § 14 punkten sådan den lyder i lag 16/2022, som följer:

6 §

Definitioner

I denna lag avses med

14) *riksomfattande djurhälsovårdsprogram* ett program som har upprättats av aktörer inom livsmedelsbranschen eller av en förening som företräder sådana aktörer och enligt vilket de ägare till eller innehavare av djur som har anslutit sig till programmet för djurhållningsplatsens produktionsdjur får de hälsovårdstjänster som ingår i programmet i syfte att upprätthålla och främja djurens hälsa, välfärd och ekonomiska produktionsförmåga samt livsmedelssäkerheten, förebygga djursjukdomar, följa upp och övervaka djursjukdomsläget på djurhållningsplatsen samt möjliggöra kontrollerad användning av läkemedel,

16 §

Överlåtelse av läkemedel till sådana ägare eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram

Utöver vad som föreskrivs i 15 § får en veterinär överlåta läkemedel i reserv till en sådan ägare till eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram med avseende på behandling av sådana sjukdomsfall som normalt drabbar djurhållningsplatsens produktionsdjur eller produktionsdjurgrupp och med avseende på djurhälsovård. Veterinären och djurets ägare eller innehavare ska inom ramen för programmet ha ingått ett hälsovårdsavtal om veterinärbesök och åtgärder på djurhållningsplatsen och de avtalsenliga veterinärbesöken på djurhållningsplatsen ska ha påbörjats.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

4.

Lag

om ändring av 73 § i livsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 73 § i livsmedelslagen (297/2021) ett nytt 5 mom. som följer:

73 §

Andra avgifter som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen

Livsmedelsverket betalar av statens medel ersättning till kommunen för utförandet av i 27 § 5 mom. avsedda avtalsbaserade uppgifter i anknytning till köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn. Grunden för ersättningen är de direkta kostnader som förorsakats kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnader som uppgifterna har förorsakat kommunen. Närmare bestämmelser om ersättningsgrunderna och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen av ersättning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

5.

Lag

om ändring av 67 och 98 § i lagen om djursjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om djursjukdomar (76/2021) 67 § 3 mom. och 98 § som följer:

67 §

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar vid i livsmedelslagen avsedda slakterier och inrättningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler som finns i anslutning till dem, med undantag för slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler i fråga om vilka tillsynen enligt livsmedelslagen har överförts på kommunerna på det sätt som avses i 27 § 5 mom. i livsmedelslagen. I fråga om de slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler som Livsmedelsverket övervakar utför Livsmedelsverket alla de uppgifter som enligt denna lag annars skulle ankomma på kommunalveterinären.

98 §

Ersättning som staten betalar till kommunerna

Bestämmelser om kommunens rätt att av statens medel få ersättning för utförandet av sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären finns i 22 § i veterinärvårdslagen (/).

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

6.

Lag

om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 552/2016,
som följer:

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd finns i hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (297/2021), tobakslagen (549/2016) och veterinärvårdslagen (/).

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

7.

Lag

om ändring av 85 § i pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) 85 § 5 mom. som följer:

85 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten för en kommunalveterinär bestäms, beaktas utöver de löneförmåner som kommunen betalar för tjänsteåligganden även det penningbelopp som det kommunala organ som avses i 3 § 4 mom. i veterinärvårdslagen (/) årligen fastställer såsom de arvoden enligt 14 § i den lagen som veterinären tar ut hos djurägare eller djurinnehavare. Beloppet får dock inte överstiga det dubbla beloppet av den slutlön enligt den lägsta grundlönen som har överenskommit för kommunalveterinärer i det kommunala tjänstekollektivavtalet och som gällde vid ingången av kalenderåret. Om kommunalveterinärens anställning inte fortsätter hela kalenderåret, ska man av det årliga belopp av arvoden som kommunen fastställer beakta en andel som motsvarar den tid som veterinärens anställning varade. Närmare bestämmelser om hur och när arvodena fastställs och om hur slutlönen bildas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 25 maj 2022

Statsminister

Sanna Marin

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen

2.

Lag

om ändring av lagen om utövning av veterinäryrket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) 15, 22 och 43 §, av dem 22 § sådan den lyder i lag 301/2006 och 43 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1094/2007, som följer:

Gällande lydelse

15 §

Journalhandlingar

En utövare av veterinäryrket skall föra och förvara journalhandlingar över de djur som han eller hon undersökt och behandlat, enligt vad ministeriet närmare bestämmer.

Ägaren till ett djur har rätt att få alla de uppgifter om sitt djur som ingår i journalhandlingarna.

Föreslagen lydelse

15 §

Journalhandlingar

En utövare av veterinäryrket ska föra och *bevara* journalhandlingarna över de djur som han eller hon har undersökt *eller* behandlat *och dessa ska innehålla de centrala uppgifterna och handlingarna om identifieringen av patienten, fastställandet av patientens hälsotillstånd och den behandling eller medicinering som getts.*

När det gäller en utövare av veterinäryrket som är anställd hos eller arbetar för en sådan juridisk person som är producent av i veterinärvårdslagen (/) avsedda veterinärtjänster finns bestämmelserna om bevaringsansvaret emellertid i den lagen. En utövare av veterinäryrket har, trots att hans eller hennes anställnings- eller avtalsförhållande har avslutats, rätt att få kopior av de journalhandlingar som han eller hon har fört, om de behövs i ett ärende som gäller bedömning av veterinärens yrkesverksamhet.

Ägaren till ett djur har rätt att få alla de patientuppgifter om sitt djur som ingår i journalhandlingarna.

Journalhandlingarna över ett djur ska bevaras i minst tre år efter det att det senast har gjorts anteckningar i dem.

Närmare bestämmelser om förandet, behandlingen och bevarandet av journalhandlingar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Gällande lydelse

22 §

Granskning av mottagningsverksamheten

Livsmedelssäkerhetsverket eller regionförvaltningsverket kan granska mottagnings-, undersöknings- och vårdutrymmena samt journalhandlingarna hos en utövare av veterinäryrket, om detta behövs för verkställandet av den tillsyn som föreskrivs i denna lag. På samma grunder kan Livsmedelssäkerhetsverket även bestämma att regionförvaltningsverket ska genomföra denna granskning.

På områden som omfattas av hemfriden får granskning utföras endast om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som granskningen gäller och om det finns anledning att misstänka att en veterinär i sin yrkesverksamhet gjort sig skyldig till straffbart förfarande.

Vid granskningen kan myndigheterna anlita sakkunniga. De sakkunniga skall vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller annan sakkunskap av betydelse för granskningen. De sakkunniga har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få tillgång till de uppgifter som behövs för granskningen av mottagningsverksamheten. De sakkunniga är skyldiga att hemlighålla de sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till.

Föreslagen lydelse

22 §

Granskning av mottagningsverksamheten

Livsmedelsverket eller regionförvaltningsverket får granska mottagnings-, undersöknings- och vårdutrymmena samt journalhandlingarna hos en utövare av veterinäryrket, om detta behövs för verkställandet av den tillsyn som föreskrivs i denna lag. På samma grunder får Livsmedelsverket även bestämma att regionförvaltningsverket ska genomföra denna granskning.

I utrymmen som används för boende av permanent natur får granskningar utföras endast om en granskning är nödvändig för att avvärja ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller om det finns anledning att misstänka att en utövare av veterinäryrket i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett brott som kan leda till fängelsestraff eller ett brott som kan leda till bötesstraff och medföra fara för människors eller djurs hälsa, och om en granskning är nödvändig för att utreda ett brott.

Myndigheten får anlita sakkunniga vid granskningen. De sakkunniga ska vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder sådan vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller annan sakkunskap som är av betydelse för granskningen. På de sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974). De sakkunniga har rätt att trots sekretessbestämmelserna få tillgång till de uppgifter som behövs för granskningen av mottagningsverksamheten. De sakkunniga är skyldiga att hemlighålla de sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till. De sakkunniga har inte rätt att få tillträde till utrymmen som används för boende av permanent natur.

Gällande lydelse

43 §

Behörighet för vissa tjänster och befattningar

Till tjänst eller befattning som veterinär hos staten, en kommun eller en sammanslutning eller till annan tjänst eller befattning som veterinär får endast en legitimerad veterinär utnämnas, förordnas eller antas.

En tjänst eller befattning kan temporärt skötas av en person som avses i 7 §, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Föreslagen lydelse

43 §

Behörighet för vissa tjänster och befattningar

Till *en* tjänst eller befattning som veterinär hos staten, en kommun eller en sammanslutning eller till *en* annan tjänst eller befattning som veterinär får endast en legitimerad veterinär utnämnas, förordnas eller antas.

En veterinär som har legitimerats i enlighet med 4 § får utnämnas till en sådan tjänst som kommunalveterinär i vilken det ingår uppgifter i anknytning till livsmedelstillsyn eller tillsyn över djurs hälsa eller välfärd endast om veterinären kan bevisa att han eller hon har satt sig in i den finska lagstiftningen på området i fråga. Beviset skaffas genom att med godkänt resultat genomgå en utbildning som omfattar föreläsningar, övningsuppgifter och ett förhör. Om det är fråga om en sådan tjänst som enligt 32 § i livsmedelslagen (297/2021) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen kräver att en person både är en legitimerad veterinär och har sådan ytterligare behörighet som det föreskrivs om i EU-lagstiftningen, visas förtrogenheten med livsmedelslagstiftningen emellertid i anslutning till den nämnda ytterligare behörigheten.

Den i 2 mom. avsedda utbildningen anordnas och det i det momentet avsedda beviset utfärdas av Livsmedelsverket eller av någon annan aktör som har tillräckliga förutsättningar att fungera som utbildningsanordnare och som Livsmedelsverket på ansökan beviljat tillstånd att anordna utbildningen i överensstämmelse med verkets mål och villkor. Tillståndet gäller i fem år och kan återkallas, om tillståndshavaren bryter mot de uppställda villkoren eller dess verksamhet annars är bristfällig och bristerna trots Livsmedelsverkets uppmaning inte åtgärdas inom utsatt tid. På utbildningsanordnare som beviljats tillstånd tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i detta moment. Livsmedelsverket övervakar fullgörandet av uppgifterna.

En tjänst eller befattning enligt 1 mom. får temporärt skötas av *en* i 7 § avsedd person, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

RP 83/2022 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

3.

Lag

om ändring av 6 och 16 § i lagen om medicinsk behandling av djur

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014) 6 § 14 punkten och 16 § 1 mom.,
av dem 6 § 14 punkten sådan den lyder i lag 16/2022, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Definitioner

I denna lag avses med

14) *riksomfattande djurhälsovårdsprogram* ett riksomfattande program enligt 12 § i veterinärvårdslagen (765/2009),

Föreslagen lydelse

6 §

Definitioner

I denna lag avses med

14) *riksomfattande djurhälsovårdsprogram* ett program som har upprättats av aktörer inom livsmedelsbranschen eller av en förening som företräder sådana aktörer och enligt vilket de ägare till eller innehavare av djur som har anslutit sig till programmet för djurhållningsplatsens produktionsdjur får de hälsovårdstjänster som ingår i programmet i syfte att upprätthålla och främja djurens hälsa, välfärd och ekonomiska produktionsförmåga samt livsmedelssäkerheten, förebygga djursjukdomar, följa upp och övervaka djursjukdomsläget på djurhållningsplatsen samt möjliggöra kontrollerad användning av läkemedel,

16 §

Överlåtelse av läkemedel till sådana ägare eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram

Utöver vad som föreskrivs i 15 § får en veterinär överlåta läkemedel i reserv till en sådan ägare till eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram med avseende på behandling av sådana sjukdomsfall som normalt drabbar djurhållningsplatsens produktionsdjur eller produkt-

16 §

Överlåtelse av läkemedel till sådana ägare eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram

Utöver vad som föreskrivs i 15 § får en veterinär överlåta läkemedel i reserv till en sådan ägare till eller innehavare av djur som anslutit sig till ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram med avseende på behandling av sådana sjukdomsfall som normalt drabbar djurhållningsplatsens produktionsdjur eller produkt-

RP 83/2022 rd

Gällande lydelse

ionsdjurgrupp och med avseende på djurhållsovård. Veterinären och djurets ägare eller innehavare ska ha ingått ett avtal enligt 12 § i veterinärvårdslagen om veterinärbesök och åtgärder på djurhållningsplatsen och de avtalsenliga veterinärbesöken på djurhållningsplatsen ska ha påbörjats.

Föreslagen lydelse

ionsdjurgrupp och med avseende på djurhållsovård. Veterinären och djurets ägare eller innehavare ska *inom ramen för programmet ha ingått ett hälsovårdsavtal om* veterinärbesök och åtgärder på djurhållningsplatsen och de avtalsenliga veterinärbesöken på djurhållningsplatsen ska ha påbörjats.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

4.

Lag

om ändring av 73 § i livsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 73 § i livsmedelslagen (297/2021) ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

73 §

Andra avgifter som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen

Föreslagen lydelse

73 §

Andra avgifter som tas ut för den kommunala livsmedelstillsynen

Livsmedelsverket betalar av statens medel ersättning till kommunen för utförandet av i 27 § 5 mom. avsedda avtalsbaserade uppgifter i anknytning till köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn. Grunden för ersättningen är de direkta kostnader som förorsakats kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnader som uppgifterna har förorsakat kommunen. Närmare bestämmelser om ersättningsgrunderna och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen av ersättning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

5.

Lag

om ändring av 67 § och 98 § i lagen om djursjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om djursjukdomar (76/2021) 67 § 3 mom. och 98 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

67 §

67 §

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar vid i livsmedelslagen avsedda slakterier och inrättningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler som finns i anslutning till dem, med undantag för slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler i fråga om vilka tillsynen enligt livsmedelslagen har överförts på kommunerna på det sätt som avses i 15 § 2 mom. i veterinärvårdslagen (765/2009). I fråga om de slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler som Livsmedelsverket övervakar utför Livsmedelsverket alla de uppgifter som enligt denna lag annars skulle ankomma på kommunalveterinären.

Livsmedelsverket övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar vid i livsmedelslagen avsedda slakterier och inrättningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler som finns i anslutning till dem, med undantag för slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler i fråga om vilka tillsynen enligt livsmedelslagen har överförts på kommunerna på det sätt som avses i 27 § 5 mom. i livsmedelslagen. I fråga om de slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler som Livsmedelsverket övervakar utför Livsmedelsverket alla de uppgifter som enligt denna lag annars skulle ankomma på kommunalveterinären.

98 §

98 §

Ersättning som staten betalar till kommunerna

Ersättning som staten betalar till kommunerna

Bestämmelser om kommunens rätt att av statens medel få ersättning för utförandet av sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären finns i 23 § i veterinärvårdslagen.

Bestämmelser om kommunens rätt att av statens medel få ersättning för utförandet av sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären finns i 22 § i veterinärvårdslagen (/).

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

6.

Lag

om ändring av 21 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 552/2016,
som följer:

Gällande lydelse

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd
finns i hälsoskyddslagen (763/1994), livsme-
delslagen (23/2006), tobakslagen (549/2016)
och veterinärvårdslagen (765/2009).

Föreslagen lydelse

21 §

Miljö- och hälsoskydd

Bestämmelser om miljö- och hälsoskydd
finns i hälsoskyddslagen (763/1994), *livsme-*
delslagen (297/2021), tobakslagen
(549/2016) och *veterinärvårdslagen (/)*.

*Bestämmelser om ikraftträdandet av denna
lag utfärdas genom förordning av statsrådet.*

7.

Lag

om ändring av av 85 § i pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) 85 § 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

85 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten för en kommunalveterinär bestäms, beaktas utöver de löneförmåner som kommunen betalar för tjänsteåligganden även det penningbelopp som det kommunala organ som avses i 7 § i veterinärvårdslagen (765/2009) årligen fastställer såsom de arvoden enligt 19 § i den lagen som veterinären tar ut hos djurägare eller djurinnehavare. Beloppet får dock inte överstiga det dubbla beloppet av den slutlön enligt den lägsta grundlönen som har överenskommits för kommunalveterinärer i det kommunala tjänstekollektivavtalet och som gällde vid ingången av kalenderåret. Om kommunalveterinärens anställning inte fortsätter hela kalenderåret, ska man av det årliga belopp av arvoden som kommunen fastställer beakta en andel som motsvarar den tid som veterinärens anställning varade. Närmare bestämmelser om hur och när arvodena fastställs och om hur slutlönen bildas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

85 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten för en kommunalveterinär bestäms, beaktas utöver de löneförmåner som kommunen betalar för tjänsteåligganden även det penningbelopp som det kommunala organ som avses i 3 § 4 mom. i veterinärvårdslagen (/) årligen fastställer såsom de arvoden enligt 14 § i den lagen som veterinären tar ut hos djurägare eller djurinnehavare. Beloppet får dock inte överstiga det dubbla beloppet av den slutlön enligt den lägsta grundlönen som har överenskommits för kommunalveterinärer i det kommunala tjänstekollektivavtalet och som gällde vid ingången av kalenderåret. Om kommunalveterinärens anställning inte fortsätter hela kalenderåret, ska man av det årliga belopp av arvoden som kommunen fastställer beakta en andel som motsvarar den tid som veterinärens anställning varade. Närmare bestämmelser om hur och när arvodena fastställs och om hur slutlönen bildas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.